

10

2av

697

Süleymaniye U. Kütüphanesi

Klasik

Hazan Hüsnü R.

Eski

697

در
 علم
 عارف
 مناجات العارفين

ربنا لا ترغ قلوبنا بعد از هدایتنا و سبب لنا من لدنك رحمة انك انت الوهاب
 محامد الكليات اول مبداء الكائنات و موجد مصنوعات جنابك
 الخاف كرده معك اساطیر تقدیر و مبدء شایان و حقیقتی که دستیارانی
 عنایت و توفیق اید یای بی تمکین استدلالیانی تسدید و توثیق اید و
 رمهای سر منزل تحقیق اولیاء **شعر** من بدل راه بیمنا گشت
 چون راختنوی چه بالکست اول آفرینش متعذر الشک و الوصف
 و متکلم بی صوت و حرف که له امع طالع آیات کلام مجیدی الازدهار محبت
 تجید و توحید اید و ب با صرة للکلمة انظاره توتیاسای توفیر و تحید
 اولیاء **شعر** عقل از در توبه فروزد کبرای بدن نهاده بسوزد توفیق که
 نهاده نماید آن عقده بعقل کی گشاید اراده قدیمه موجب مراد و کشف
 بسبب ایجاد بر ثبات تناسل ابعاد اید لیکن اثباته منطوق دفتر آفرینش
 فطقی المفاد اولوب صحایف مکنونات نکاشت قلم ابدی و دوایر اجرام
 نیرات رفیع در کار اخرا عید و صلوات تأمیات و حیثیات فایجات
 اول موجودات و نقادة المخلوقات جنابک حوض مورد و بختشکمان
 عصات امت و منبع زلال فیض شفاعت اولان خاک بالک

بالک مثلک ساینه شایان ابدی و در راه با حجت تشریب مقدمات معنی
 انشاج ذات قدسی السماوی و سبب ترکیب کاف نون بساط و مرکبات
 بسطوع نیز وجود قدسی الصفات و دخی خوات دین مبین و هدایت راه
 یقین اولان آل و اصحاب و اتباع از برای ادوا حذ که هر بری متوجه ماندگان
 دیجور حیرت بجم هدایت و منار سجد جهاد بیست لری تونیای بصیرت
شعر فراهم الحجوم الزاهرات من افقته بهم اهدی بس از حمد خدای متعالی
 و نعت بیغایر **شعر** و واجب دعای یاد شاه معدلت کس
 بحمد الله سبحانه و تعالی که سیر از نیک جمع و تشریب و تفصیل و تبویب
 بر باد شاه اهلالی بر و معدلت کیش و بر شاه قدر دان ملکوت اندیش
 عهد سعادت قرن اقام ابدی که شیمه کربسی تقویت سترعت حضرت
 سید المرسلین و سببیت بسند بر کسی نیاید احکام دین مبین نیز برای ثوابی
 مرتفع سازد بچو رفتن و جویبار عدل و رافتی سپیدی بخش کردون که این
 اول یاد شاه شاه نشان که نیل سعادت بساط بوس بیشگاه و احوال
 صنادید اطلس به غایه الغایا مامل و احرار شرف ناصیه سانی طالع
 استانی اساطین تبار و قاصد به افصه الزهاریات مطلوب و مشول
 اول آفتاب مطلع سلطنت عظمی و قطب مدار خلافت کبری جنابی که
 علو شان سعادت نشانی مجوسان حیطه حدس و حواس و کون نظران
 خطا عقل و قیاس ایچون سیمایه برهان سلی ابدی مداجنه وصول سنجید
 الحصوله اول شهر یار خجسته کور سوره اطوار که نشانه خدنگ دله و زله
 صفحه سینده هر ظالم غاشم و لشکرش دعاوی سرکشان اعادی به شمشیری
 حاکم حاسد بر باد شاه سلیمان دستگیر که جزیر شهاب سنگلاخ
 خذلان اولان دیو سیرتان سرک و ضلالت نظام فصد کوشان قلب طرب
 خیمه معقل قبای اید خواه و ناخواه خاک استانه سینه جبر ساری و بر شاه

عدل اقرای ظلم کاه در که اعدای دین و سرزمین تریه تقسیم جهاد اید تعبیر ساز
 علم نرفت مائراوله فی کوی سیری دولتمند صولجان بشیم بسی ایکساده
 حالگاه فوج المسامک سوره ناصیه فرسای فیلمند و هو معز الدینا والدین
 غیث الاسلام والمسلمین قاهر المتمردين قاصع الفجرة والمفسدین حامی البلاد
 راعی العباد المؤمنین جانب السماء المنصور علی الاعداء السلطان ابن السلطان
 السلطان الغازی محمد خان لا زال اسمه الشریف جليلة فخر النصار و خیل و اطنان
 جنان الاعادی بالتائب والحوافر وانوار سلطنت من افق العرش شارف
 و عذبات رايان برباج النضر حافقه و ما برحت البشائر تلثم مواطی قدمه
 والقنوق تتبع مواكب خدمه ما تعاقب الضیاء والنظام وتتابع الشهور
 والاعوام بالنبی وآله واصحاب العزة الکرام **دعای عمر دولت علی حضرت**
ولی النبی و بوساله نیک جمع و تألیفی فرما و واجب الاذعان فی اید
وقوع بولد یقین بیاید در جمیع ارباب افهام و مجمع الشیخا صبر با و افراد انام
 ایچون سعادت دارینه فائز و کمال نشانی حائز اولق تحصیل کمال است
 علمیه و تذکیه نفس و تهذیب سنجیده و عبارات ایدکی مقدمات یقینیه
 و مسلمات ضروریة جليلة و ندر لاستیما ایات باهره قرآنیة دن و جوامع العلم
 احادیث شریفه نبویه دن مستظله اولوب مشکلاست ساطع الانوار
 شریعت غرآدن مقبسه اولان علوم سبیه دینیه و اکا وسیله الکتاب
 اولان فنون آلیه مع نکره شجونها و توقیر فنونها ذمت اصحاب همت افتنا
 و تحصیل واجب و ضبط و اتقانی مستحکم لایب ایدکی اجلای بدیهیات ندر
 قلمنا ارباب و تألیف و تحریر دن جم غفیر سکه الله مساعیرهم و سترل لهم
 ان یصلوا مبغیرهم شجر ساق امت و شته نطق غرمت ایدوب هر فنون
 نیجه کتب نافعه و نیجه رسائل باره رایحه تألیف مبادرت اینست در و اکثر
 مؤلفات متداوله لغت تازی اوزن وضع و تصنیف اولند یعنی جریندن فنون

قرآن مجید و حدیث نبوی و کتب معتبره
 اوزره بود و جبهه تقدیر اولیاده که علم الله
 اید او اولند اول علم کلام که علم الله
 و اصول دین و فروع اخلاق اولند و علم الله
 و اصول فقه ثلاث علم فقه که علم الله
 و علم المذهب اسمی اید و فروع اخلاق و علم الله
 و اربع علم تصوف که علم الله و علم الله
 التیاض و علم التذکیه و علم الله و علم الله
 مستحکم و خاص علم الکتاب و علم الله و علم الله
 الحقائق و علم المشاهده و علم الله و علم الله
 علم اخبار و قصص سابع سابع علم الله
 سبب بوجیه ذکر اولان علوم سبیه
 دینیه دن مراد بود در فقه حفظ فایده نافع

جریندن فنون مشهور دن هر فن مقصد بود که تعلیم اخلاق و تعلیم
 لا و اید لسان ترکی اوزن انون وضع اثار و مؤلفات اولمش اولیه و بود
 جمله بینین علم کلام اسمی اید موسوم اولن فن جلیل المقدار بلانکه اساس
 علوم شرعیة اولد فی جهت اید مجعودن اهم و جمله سندن عموم نفع سببی
 اید که و الزم اولوب و خواصه و امدن هر کس ایچون محتاج اید اولد و فیه بناء
 احاطه و اثره ثابته و اوسع ایدکی بایستباه ایچن سائر فنون معروفه اولان
 نسق اوزن اصحاب اثار دن بیچکی اول فنون اعتناء صلیح بر تألیف
 ترکی تسویه قصه ایدکی مسوع و کلام بناء علم ذلك بوفیه قبل البضاعة
 و حقیقه عدم الاستطاعة المستخدم من الآثره ذی العوارف المستخرج من خبر
 نعمه الوارف عبد الباقي بن محمد المدینه بعارف بقوه الله بعیوب نفسه و جعل
 یوم جزا من امره عنفوان شباب و ایتان تحصیل الکتاب من مواضع علم الفوائد
 اثار افاضل اسلاف دن بینه چین و بایین صفوف دارالافتاء اساتذة فنون
 کون کزین اولوب نادنی خطبه لری بساطندن روحا لمبادرت و ساعده
 مجلس مدرسه لری عباری اید الکتیله مواظبت ایدک فی الجملة تمیزه سواد و بیان
 و فرق جواهر و اعراض مرتبه کتاب قدرت و احراز کنت ایدوب سبب بناء
 ذکر جمیل اولق داعیه سی اید احوال اهل سنتی مشتمل بر رساله ترکیه تألیف
 و تلخیص بذل ایت و صرف قدرت مصمم اولوب مآلات دینیه دن بعض مسائل
 کلامیه حسته حسته فراهم کرده قلم پریشان رقم قلمندی لکن تتابع موانع و تعاقب
 صوارف و قواع نفع یقین قطع نظر فرباع و قلت اطلاق اول مقوله کار
 خطبه یعنی امر تألیف و تنظیم جساته باعث ثروة اولدن ناشی انشای
 جزومه اقدام و اتمامه کاهی اید جمع و ترتیب اید تحریک خادمه بیدع البیان
 و کاهی فراغ جزم اید تسویه اولنان اوراق پریشان نهاده طاق نسیان قلمند
 ایچن بعد برهنه من الرمان ساز طارنی توفیق فی تاض کار ساز و سوق عنا بیدع

حضرت مادی به انبار ایلد برنجسته وقت فرخنده ۷ حکام شادمانه اب
 دکنه لطف و انعامی ایلد صحت آموز اولوب افروخته چراغ احسان و التفاتی
 ولده و غم و غمی التعم مکرمت اند و زحمت نیک که مظان اجابت اولان اوقات
 بسیار که خدمت دعای عمر و دولتی لازمه دقت همت فقیر بلکه به ناسا هر و تعقیب
 مواظبت که در صنف و کبیر و ضمیمه اورد برنا و پیر اولوب اول مامول قریب حصه
 اولوق است و عاصیه ایلد مقیمان حضرات لاهوت و ساکنان خطه ملکوت صحت
 رحال و صوب عرش کشته و ناصیه ابترها لری محراب بنانه نهاده اولمشد
 اول جرات الامال عفات و مقصد ارباب حاجات که نسیم لطفی غنچه پیرای کلزار
 امانی و ایام و نتر جهانیه موسم نهان اولوب نیرازی اوضح من ذکا و محسن
 مناجاتی او فرمن نجوم السماء و بنسب سبابان سزادر اول ممد دعایم دین و دولت
 و ملکوتی قوا اعد ملک و ملت اول صدر صاحب مغازی و یکتا نازنا و رکاه
 حراست و سرافرازی که معالم شریعت احیا و اعلام اسلامی اعلای غایه الغایات
 مقاصد و مسئول و بیوت الاضنام کفره و میر کینه جوامع و معابد معاینین شرکت
 آیینیه مساجد و صوامع قلوق اقضای مباحی و ماملیدر اول جناب جلالت ماب
 دستور مالک از قله دولت معنوی و صوری که عبار زرمکاهی اکسیر فتح و غنرت
 و سنک استان دولت بنای کیمیای سعادت اولوب نیرازی صابنی
 ضیاء بخش جار حجت ساحه غزا و نجم ذهن باقی کلیج معلا رواق صدارت عظام
 و هو البدر الزاهر و العیون الزاهره و الزی الزین صاحب الرضین سفینه نوح
 الاقبال سماء بروج القز و الاجلال منبع الکرم و السداد مطلع تباسیر الغیض
 و الرشد مقر قوانین الوزاره مدبر ممالک الصدق ذو الخرم الغالب علی الداء
 الصابیه منکس ربابات العساکر الخائیه غیت القدی غبات الوری الاصف
 المقخم الصدرا لاکرم الاعظم او قرا الصدور و او فرام جانشا الدستور المکرم مصطفی
 یاشا لازال النور طرز رایانه و بنوده و صدر السعاده مترتبا بوجهه سر

الخرم

بسی اول کامیختی ارباب استحقاق ولی التعم ستوده اخلاق مفرطی که
 بود داعی تشاکر از اخلاص بشعار کبی نوح الشکسته بریشان روزکاری حنیض
 خاکسار بدن اوج اهتزاز و افتخار تر فیه سازگار اولمشد زکری سبق ابدن صبیح
 بریشان تعبیر نهاده طبعی عرض و اعجاز قلوب رسیده نظر نقاد لری اولوق
 به اندک سرمایه دید و دانش مقتضای سبقت سینه لری اوزن حسن ظنیر
 بنک اول اوراق کسسته تاری اعتبار سیران بنده و ترتیب اولمفید فرام
 کرده قلنخه اشارت علیه لری صدر و نون ناشی مرقمات دینیه دن بعض مسائل
 اعتقاد بی مسئله بر مجله مجلدات بر و تحریر مباشرت اولنوب فرمان عالیشان
 واجب الاذعان لری مصداق مجتهد من الطاف الغیاض الخیر غیت صادقه ایلد
 اول امر خطیر اعنه امر تبیض و تسطیر شروط مساعد انجام تسمیه قلندی
 بسی بر سالا نافعه و قبالة رایده محض اول صاحب سعادته فیض نظر
 نقاد لطف عنا یتلری ایلد طبع غای معوض بر و زهور اولمش اولوب و الحقیقه
 همتا تر فیض مبتلری اولمشد جناب فیض جان ساز اول ولی التعم عیم الکرم
 حضرت لری هموان خیرات و مبراته موفق ایدوب صدر و الا قدر سعادت بر
 دوام و مسند دولت رفعتن مستدام ایلد بلطف العیم و کرمه الخیر الکرم
مقدمه الکتب علم کلامک تعریفی و موضوعی و فائده سه و شرف و وجه تمیز
 بیانند در و میرها التمهید اصناف السالکین الی معرفه المبدء و المعاد اثان
الشک و الجواب عنهما تنبیه فی تفصیل احد طریق التصفیه و النظر علی الاثر
الجمع و التقبیل علم کلامی تبیین و ارباب بنی تفسیق و تمیز ایدنری رد و اول مایده
 ایراد اندکری کلام اسلامی توجیه ده در تحقیق مذهب اهل استک حقیقتین
 بیانند در دفع شک و الجواب عنه **المسک الاول** فی ذات الواجب
 نقاد و فیه مناج ثلثه المنهج الاول اثبات ذات واجب بیانند در المنهج الثاني
 ذات واجب الوجود سائر ذوات مماثل و کل ایدکن بیانند در المنهج الثالث

فهرست کتب

وجود حضرت باری ذات مقدسست عینی مبدء اول باب و درود ایدن
 اقول ذکر نمود در **المسلک الثاني** فی التشریحات و فیه مناجاة ثلثة البضایا
 یعنی جناب حقک صفات سلطنتیه سی بیان نمود در **المناجاة الاول** و حدیث
 باری تعالی بیان نمود در **المناجاة الثاني** جناب حقک زمان و مکان و جسمیت
 وجه و عرضیت و اتحاد و حلول در تنزلی بیان نمود در **المناجاة الثالث** حضرت
 واجب الوجود و وصف حادث ابد تصافدن منزله ابدی بیان نمود در **المسلک**
الثالث جناب حقک صفات تنویتی سی ذکر نمود در و فیه مقدمة و مناجاة
ستة **المناجاة الاول** صفت علم الهی بیان نمود در **المناجاة الثاني** قدرت الهی
 بیان نمود در **المناجاة الثالث** جناب حقک صفت حیات التصافی تحقیق نمود
 در **المناجاة الرابع** حضرت واجب الوجود و کسم و بصیرت بیان نمود و تحقیق نمود
المناجاة الخامس صفت ارادت الهی بیان نمود در **المناجاة السادس** جناب
 حقک متکلم ابدی و کلام ازلیس اثبات نمود در **المسلک الرابع** فی التسمیات
 و فیه سبعة مناجاة **المناجاة الاول** مباحث نبوت بیان نمود در **المناجاة الثاني**
 انبیاء عظام علیهم صوف التجات و السلام حضرت حقک عصمتی بیان نمود
المناجاة الثالث حضرت سلطان انبیاء علیه و علی آله و اصحابه اذکی التسلیمات
 و التجات یا جناب حقک نبوت و رسالتی بیان نمود در **المناجاة الرابع** ملائکة کرامت
 حقیقتی و احوالی بیان نمود در **المناجاة الخامس** اجنه و نشاطین حقیقتی
 و ماهیتی بیان نمود در **المناجاة السادس** کرامات اولیا بیان نمود در **المناجاة**
السابع سحر و تانیات نفوس بیان نمود در **المسلک الخامس** و فیه تسعة
 مناجاة احوال خروی بیان و اثبات نمود در **مقدمة** الستة انبیاء کرامت استماع
 اولئان احوالی قبول ابد تلقی ایدوب تصدیق و وجهی بیان نمود در **المناجاة**
الاول حشر و نشر بیان نمود و معاد و جسمانی اثبات نمود در **المناجاة الثاني** ارواح
 بدنه مفارقت ابد کدر صله احوال نشر بیان نمود در **المناجاة الثالث** قبره

مختصر

قبره سنوالم ملکین و قبرک عذاب و فیه بیان نمود در **المناجاة الرابع** صحائف
 اعمال ذکر نمود در **المناجاة الخامس** میزان و وزن اعمال بیان نمود در **المناجاة**
السادس صراط بیان نمود **المناجاة السابع** جناب رسول اکرم صلی الله
 تعالی علیه و سلم حضرت حقک حوض موردی و عصات مؤمنین شفاعتی
 بیان نمود در **المناجاة الثامن** رزقنا الفوز بنصب ممرها **المناجاة التاسع** جنت
 و جهنم و حور و قصور علان و جنت و نارک الآن مخلوق و موجود ایدوب
 بیان نمود در **المناجاة العاشر** امامت و خلافت و خلفای اربعه ک رضوان
 الله تعالی علیهم اجمعین فضیلتی بیان نمود در **مقدمة الکتاب**
 علم کلامک تعریفی و موضوعی و فائده سی و شرفی و علم کلام الاسی ایدوب تسمی
تعریف الکلام کلام بر علم که انک ایدوب عقاید دینی اثبات قدرت تامة حاصل
 اولو ایدوب کلام و دفع شبه استعنائی ایدوب بعضی قول تعریف آخر اختیار ایدوب
 کلام عقاید دینی ایدوب یقینیه ایدوب علم در دین بر تعریف تعریف مذکورین
 شرط تعریف و تحدید افراد معرفتی جامع و اعتباری مانع اولفله ایدوب انعکاس
 جامع اولوب عقاید دینی ایدوب توصیف ایدوب مخصوص صادقین محمدی مراد
 الحق قرار داده اولحق اول عقاید تعریفی ایدوب اعمال شرعی اثبات تعریف
 ایدوب علم تعریف خارج اولوب و ثانیاً توصیف مذکور سببی ایدوب صناعت
 منطقیه و علم جدک دینی عقاید دینی عدم اختصاصی جراتندن
 خروجهی متحقق اولمشراد بان سالف اربابک علومی دینی خارجه اولدینی
 معلوم و مبتنی اولمشراد **موضوع الکلام** هر علمک مقاصد تعریفی واجب
 اولان امور دن بری دینی موضوع علم و هر علمک موضوعی شول سیدر که
 اول علمک انک اعراض ذاتیه سنون بحث اولنه و سبب وجوب تعریف اولر که
 هر علمک طایبی قسند علم آخر دن مزید امتیاز ایدوب تعریف امتیازی موضوعه
 علمه یعنی موضوع علم موضوعیت تصدیق و اذعانه و کذاک علمک

و تعریف الکلام

موضوع الکلام

علم اخره نسبت به شرفی و حق موضوع اعتباری اید در زیر معلومات متکثره بی
متیزه و مضبوط اوله فی معرفت متعنه اولوب علوم متداوله در هر علم مسائل
متکثره دن عبارت اوله دن ناشی تحصیل سهل اولمق ضبط و تمیزه متوقف
اولوب هر علم ایچون بحسب الذات تمیزه انکشاف موضوع حاصل اولمق بی
موضوعه تقدی ایروب مقاصد اوزرینه تقدیم ایتشله در مثل مسائل عدیه
مصادفه حالته ملاحظه اولوب اول مسائلدن بر صفتی بدن انساندن
من حیث الصحه و المرض با حده یولوب بر مقدارنی دخی من حیث الاعراب و البنا
کلمه و کلامدن بحث ایدر بولسق و مقدمات بدن انسان موضوع طب اولوب
کلمه و کلام موضوع فن نحو اید یکی معلوم اوله دخی تعذیر جبر صفتک مسائل
طبیعه دن اولوب صنف اثرک مسائل نحویه دن اوله و غنه جزم حاصل اولور
و بود دخی معلوم اوله که علم واحد کاه اوله که موضوعی حقیقه امر واحد اولور
مثلا عدد کبی که موضوع علم حسابدر و کاه اوله که اشیا کثیره متناسبه اولور
کتاب و سنت و اجماع و قیاس کبر که موضوع اصول فقه در اول وقت که موضوع
حق امر واحد اولوب امور متقدمه اوله اندن بحث ماب التنا سبک اکثر کی
جهتندن اولمق شرطدر غیری جهتندن اوله علم واحد اولوب علوم متقدمه اولمق
لازم اولور و بود دخی قرار داد در که هر فنک علم اخره نسبت ایدر شرفی و رتبه سر
موضوعک شرف و رتبه سر حق اید اولور **تعیین الموضوع** کتب موقوفه بیان
و تحقیق اولند دخی اوزره ائمه فئدن تعیین موضوع کلامن اقوال متخالفه و ادره
اولوب قاضی رموی رحمه الله اختیارن اوزره موضوع علم کلام ذات الله در
و حجه الاسلام الامام ابو حامد الغزالی و متکلمین دن بر طائفه قولن اوزره مطلقا
موجود در موجود اوله دخی حیثیتله و بوا یکی قولن هر برین بر طائفه اختیار ایدر
ایراد اوله و دفع شبهاتله تأیید و توثیق ایتشله در کنی جمهور متاخرین قول اخر
اختیارنزه اتفاق ایدر و موضوع کلام معلوم اوله حیثیت اید که اکا اثبات

الکلام و انبوب علوم متداوله دن علم که تعریف
اوله هر حال اول علم ایچون سائر علومدن
تمیزه و انکشاف حاصل اولمق متحقق اوله
تمیزه و انکشاف معرفت موضوع علمه
و حصول امتیاز اولور و سبب اولوب
مخصوص اوله امتیاز بحسب
حاصل اوله امتیاز حاصل اوله امتیاز
بحسب الذات اوله حاصل اوله امتیاز
و انکشاف الحق معرفت موضوع علمه
حصول اولور و جواب و بریلور و
تحقیق رساله ک عبارتند اشارت
وارد در کمال الخیر علم المتامل ملهم

جواز تعدد الموضوع

تعیین موضوع
الكلام

اثبات عقائد دینیة تعلق الیه با تعلق فرب و یا خود تعلق بعید الیه دینشله
و جمهور متاخرین بوقول اختیار از اولوب اوله واضع الیه مدعانه اثبات و اقوال
قدیمی بی رد ترتیب ایتشله در تفصیل کتب فن منقلا تندن طلب اوله
علم کلامک فواندی بیانن در بوعلمک فواندی کینه و عواندی عدیه اولوب
از جمله **فائده اولی** حسیض تعلید دن ذروه تحقیق و بغینه ترفید **فائده ثانیه**
مستتره بی ارشاده قدرت و اقامت حج ایدل الهم اهل عناده مکتدر
فائده ثالثه قواعد دین مبینی شبیه ملحدین ایدل تزلزلدن حفظ وصیاستدر
فائده رابعه سائر علوم سرفیه بوقلمک اوزرینه مبینی اوله و غیره که نفس الامر
علوم سرفیه ک مجعوی بوفته توقف ایتدر اوله اثبات صانع و علم و قدرت
و ارادت بشو ایدل مرسل رسل و منزل کتب اوله و غنه جزم و تعین حاصل
اوله دخی تعاطی علم تفسیر و حدیث و تداول علم اصول و فروع متصور اولماز
فائده خامسه صحت نیت و اعتقاد در که رجای قبول اعمال و ترتیب ثواب کله
منوط و مربوط و دخی اولیه که بود که اوله ان فواند خضک ثمر و غایتی سعادت
دارینه فائده و نجات نشانی حائز اولمقد **اما** سرفی و مرتبه بو و جریله
معلوم اولور که بوعلمک موضوعی انفا ذکر اولند دخی اوزره جمیع موجوداتک
اعظم و اعلا سر اولمقد اشرف معلومات اوله ذات الله و صفات الله
و افعال الله مباه حشده متداول اولور پس هر علمک که معلومی اشرف معلومات
اوله اکا تعلق ایدن علم دخی اشرف علوم اولمق متعین اولور **اما بوعلمک**
غایتی بو منوال اوزره بیان اولمقد که فواند خمس سابقه به مرتبه اوله ان
سعادت دارین که اشرف غایات و انفع ثمر ایدر بوعلمک ثمره و غایتی
اوله دخی مقرر اولمق سرافت غایتی بیان نزن مستغنی اولور و کذلک اوله س
یقینیه اولوب مقدما تلت صحت صریح عقل حاکم اوله و غندن قطع نظر نقول
قاعده ایدل مثابه و مثاکره اولمقد پس ظاهر اولور که بوقلمک اوله سندن عقل

فوائد علم الکلام

شرف علم الکلام
و مرتبه

غایه علم الکلام

ونقل نظائر اربوب عرق بشبه منقطع ومخمس اولور وفنون حكيم
نك اشرفي اولان علم الكونك ادرسي انجني عقله مبتني اولوب نقول صير محي
مخالف اوله غندن معلوم اولور كه ارباب حكمتك اول باب اقامت اذك طري
براهين عقليه او بامه مبنية اولغله موقوفه اوليه پس بوجوه دني فن كلام
جهات شرفي حاشا اولوب اشرف علوم اوله دني معلوم ومبتني اولور وكلام
ايله تسميه وجوه عديده ايد بيان اولوب اولامبا حتى اسلاف متكلمين
مؤلفاتن كلام في كذا وكذا عنواني ايله مصدرا اوله غير وناينا اشهر اختلاف
مسالك كلام الهدي وقوع بول غير وناينا تحقيق شريعاتن تكلف قدرت
ايراث ايتديكيدي وغير ذلك والستون علم التمهيد عند الافاضل السادة ثابت
وقرار اده در كه هر عاقل متكلف ايچون معرفت مبداء ومعاذ وصولك طرقي
ايك مسلك اختيار اوزه اولوب برى طريقه ارباب نظر استدلال وبرى
دني محجة اهل رياضت ومجاهد در وطريقه اولايه ساك اوله التزام دين
وقت امتسار ايسه متكلم السمي ايله موسوم اولان طائفه در دكلتر ايسه حكيم
مستاني نامي ايله معروف اولان فرقه در وطريقه تاييه ساك اوله دني ايك
صنف اولوب اگر رياضت ايسه احكام شريعت شريعتيه موافق ايسه صوفيه
متشرعون دكلتر ايسه حكما اشرفيون اطلاق اولغله متعارف اولان طائفه
در **ثانيه الشك والخلق الفلك** اجلة افاضل دن بعض متاخرين بوقعتن
سؤال ايراد اولوب اجاب ايلور ودر بابي انصاري التزام ملت المتكلمين
انك ناختيار طريقه نظر استدلال ايدن ايسه متكلم اطلاق اولور ونه مسلك
رياضت ايسه اوله ايسه صوفي اطلاق اولور پس تقسيم مذكور اقسامني حاصر
اولمق لازم كلور چو دخل وترتيف متقدم اولمقد وبعده ذلك جواب تقدي اربوب
متكلم وصوفين مكر متكلم واتباع متكلم وصوفي واتباع صوفي مراد اوله واكتفا
تصريح اولمشمس اوله ويا خود مسلمون اولان اصحاب كلام دن غير كذا عدم اعتبار

مقابل دواني

اعتبار واعتداد دن ناسه تعرض اولمشمس اوله **الجواب الحاسم** ارباب
الباب مخفي دكلدر كه تعريف علم كلام واقعه اولان عفاش ديتنه قيدندن عقائد
دين محدي مراد ايديكين تعريف ايتديكي اوزن مناسب اولان بوقعتن واقع
واقعه اولان ملدن دني انجني ملت محدي عليه افضل الصلوات والتحية مراد
اولمقد پس بوقعتن اوزن شيرنه سابقه بر طرف اولور تعريف كلام
بوجوه دني ترقدن بعينه عفاش ديتنه دين محدي حصص مستفاد
اوله دني اوزه اديان ساله راجع طريقه نظر واليه لاسك اولمدر ك
علوم كلام اطلاق اولمچي كند ودر دني متكلم اطلاق اولمق متعين اولور پس
تقسيم مذكورده حتى تعريف بولدر كه طريقه نظر استدلال ساك اولمدر ملت محدي
عليه افضل الصلوات والتحية ملت ملايسه متكلمون اگر دكلتر ايسه متاخرين وطريق
تصنيفه ساك اولمدر كند ربا خستنه احكام شريعت محدي به عليه التسلين
الغايه الكتبه موافق ايسه صوفيه ودر دكلتر ايسه اشرفيون ديك طري فرقه در
وجه مذكور اوزه بوقعتن تعريف نتائج طبع كسير ونا خا طر فاته فقير دند ركن بعد
الدين والتقسيم مذكور بحسب جليل النظر عبار شيرنه دن خالي اولوب اجبار
در بابي بامشائي ويا خود اشرفي زمين سندن معدود اولمق لازم اولور اما
تدقيق نظر اولمسه تصرف بسير ايله عقلا اشكالك انجلا حيزه امكانه ودر فلان
تنبیه بعض محققين طريقه تصفيدي طريقه نظر استدلال ترجيح صديقه
بوجوه دني تحقيق مراد ايسه كه طريقه اولانك حاصل قوت نظيره ايله اشكال
و در جاتن ترقيده و بوقعتن غايت قصوى و نهايت مقصود مشق
مرتبه عقل مستفاد وصول وارتقاء و طريقه تاييه كتحصو قوت علميه
ايله اشكال ومرتبه ترقيده و بوقعتن درجه تاييه سندن نفس ايچون
حاصل اولان صغر معلومات اگر چه مرتبه عقل مستفاد دني حاصل اولمق
مقرر دند ركن بومرتبه كدر جرم مستفاد دن ايكن وجه اكل وقوى اولمغله

نفس ناطقه انسانيه ايچون ايك قوت مستحق اولوب برى قوت نظيره و برى قوت علميه و بولايك قوتن برى ايچون دوشمرتبه حاصل اولمق
قوت نظيره بعينه نفس ناطقه ايچون ادر كاند كندى جوارحه تكميل جهندن اولان مراتب اربعه دن مرتبه اوله تفكك مبداء فطرتن صور علميه دن غلبه
خالیه اولوب لكن اول صوري قبول مستفاد اوله غير كه اول مرتبه كاعقل سميه اولمق ومرتبه تسميه اولمق ومرتبه تسميه اولمق ومرتبه تسميه اولمق
همولا به مشابه ومانند اوله غير مرتبه تاييه نفس ناطقه كندنيك لاني اولان صغاس خايره و باطله استعمال اربوب علوم اوليه تحصيل ايل
اكساب نظرياته مستفاد اوله غير كه بومرتبه كاعقل بالملك تسميه اولمق ومرتبه تسميه اولمق ومرتبه تسميه اولمق ومرتبه تسميه اولمق
بومرتبه كندى معلومات اولان اوليات سبيل
نظرياته اشغال ملكه حاصل اولور ومرتبه تاييه
اولدر كه معلومات اولان علوم اوليه ترتيب ايلور
انكه بوجوه دني نظيره ببالفضل ادر كد و مشابه
ايله بومرتبه كاعقل الفعل اطلاق اولور ومرتبه
تسميه ظاهر در مرتبه رابعه نفس ترتيب معلومات
ايله استعمال ايتديكي علوم نظيره كند ومرتبه
اولمدر هر نه فقره مراد ايسه استعمال قادر
اولوب بختن كسب جديده محتاج اولمچي مرتبه
كاعقل بالفعل اطلاق اولور ومرتبه دني
تسميه ظاهر اولوب محتاج بيان دكلدر احكام فقه
عمليه دن مرتبه اوله نوايس الهدي وشرع بنوعيه
استغنى ايله ترتيب ظاهر انجلا عبار ايكيني
مرتبه ملكات رديقه دن نظيره باطن اربوب عالم
غيبه انقلا دن تقوي و اشغال ايدن موالف وبيع
وازاله دن عبار ادر وچي مرتبه نفس عالم غيبه اتصال
صكره صور قدسيه ايله بختن ايله دويك عالم غيبه
اتصال ملكه سن اكساب عقيدنه حاصل اولان
بختن جمال الهدي كه هر قدر كجانب قدرت
الهيه مضحيه اولوب وجميع علوم ملكه
الهيه استغنى مشابه سن ايله جميع كمال
جناب حضرت فياض قندلر فالن اولمق مشابه
دن عبار ادر و معلوم اوله بولور اودان مقدرات
اگر چه اصلنه مسائل حكيمه دند لكن شيرنه وعقله
مخالف اولمچي شروع اولان علم ايچون يا مبادي
نصوريه ويا خود مبادي تصديقه دن اصول موضوعه
ويا مصداقات مقوله سيمه مقدمات غريبه كجانب
بين اصحاب الفن شايه و مستفيض اولمق
جزم غير تعريف و تبيين انجلا در بعض محققين
بوقعتن مقدمات متكلمين قوت قريه ايد استعمال
ايتنه در فني كلام سائر علوم دن مطلقا مستغنى
اولوب بوقعتن مسائل اخذ احتياج بوقدر
چو اثبات مدعي قلمدر اما احكام غيبي ساك اولمدر
وجه اول اوزه بختن مقامه مستحق اولوب
اثبات علم ايتنه

رجحانه مثبت و مبرهنه و ج اول و همک طریق مباحثه استیلا سرچشمه
 مرتبه عقل مستفاده حاصله اولان صور علمیه شهرات و هیئت دن سالم
 اولیوب بود درجه خطره ده قوای حسیه قوای عقلیه تک مغلوب مستحری
 اولدوغی سبب ایله قوای عقلیه حکم اولنان دراکانه مزاج و منافی اولدوغی
 وجه ثانی و درجه مذکور نفس کدورات و تعلقاتدن ظاهر اولوب کمال انجلاسر
 جهتی ایله متناهی نفس کثیره به مقابل وضع اولنان مراتب کبی انتاعی مقداری
 صور کثیره به مجلا اولوب مرتبه عقل مستفاده فائض اولان صور اجتنی اقامت
 اولنان برپایه و ترتیب اولنان مبادی به مناسبت اولان علوم مقداری اولمفل
 بوصورتی نفسک حال همان برکوت سه جلاداده اولان آینه کبر اولدوغی
 جهتمدن انده مرتبه اولان صور مرتبه اولان منتقنه اولان نفوس طایفه
 نسبت ایله قلیل و بیهوده و نذر و حقیقه اولدوغی **رباعیه** ای دل ز طریق اهل صورت
 بگذر آینه شود زهر کدورت بگذر کمر نور و صفای عارفان میخوای
 از هر چه تراست ضرورت بگذر امام فخر الدین رازی حضرت علی الشیخ نجم الملة
 والدین الکبری خدمتله ندن قدس الله سبحانه سجدات سوال ایدوب بمعرفت
 ربک دیدکدرن بوار دایت **ترجمه** الغلب **ترجمه** النفس عن تکلیفها و تکلیفها
 ویرمندر **ترجمه** و هم ورا العقل علم یق عن مدارک غایات العقول السلیقه
 بعد ذلک کبار صوفیه نعمنا الله سبحانه بیکر انفا سهرم الشریقه مؤلفاتن
 اکثر منان بحیثیه بو معنای ناطق تصریحی واقع اولمدر که کمال استر هان
 ناس تکثیر نقول نقدی اولمدر کن ائمه فن اولان فضلده بعضی قول تارن
 رسیدن سمع قبول در که طریقه تصفیه و مخاوف و اضطرابیستار اولوب
 خارستان و رطات و مهالک انتباه صراط سوبدی تقویله دامکیر سالک
 اولمفل تحلیلات هواجس و تسویات و ساوس هزار هزار سالک
 طلبی نیازی حیرت سرگردان اولمفل مؤدی اولدر بتخصیص بعضی درخی

ترجمه طریقه
 نظر

ترجمه بالفیض
 و تدریس بطریق
 التواضع

دخی **مثنوی** ان ضیالانی که دام اولیاست عکس مهره بان بستان خداست
 مغراسی اوزره اندک نماینده فرغیه اولوب **مثنوی** ای برادر بنی نهایت در کبیت
 بر هر ان که میرسی بایسته مایست مضومندن غفلت ایله کسرب بقیعه بحسب الظمان
 ساوغتی اذاجاده لم یجده نیشا آینه کندی نفس قاصرند کمال تحیل انیمکه مطلوبند
 وصول برین حاصل اولدی زعمند و شوب طریق طلبند جد واجترها ددن فرغند
 مؤدی اولورگاه اولور که بر ناقص کمرده راهی مرشد کارگاه نظر ایله دامنه دستیار
 استر شاد اولوب نقد عمر کماله بی بهر بود بدل و صرف اتیکینه بر وقتیه تحصیل
 وقوف ایدر که تدارک مافات حیره امتناع بیوسسته اولوب جلیله امر و واقع حاله
 اطلاع سودمند اولما ز ریر انفس لامرده مرشد و مرئی نادر اولوب مصداق حاله
 دخی فرق تمیز یا متغیر یا متغیر اولور بر خذوردخی اولور که انشای سلوک دخی
 نظر و استدلال احتیاج استدلال احتیاج بالکلیه زائل اولیوب سالت حلیه علوم
 رسیدن عاطل اولوب و رطه افراط و تفریط ایمن اولیوب بلکه هر حاله حد
 اعتداله جاهل اولدن ناشی ریاضات شاقیه افیام فساد مزاج و اختلال مشاوری
 مستیع اولوب بطلان استعداد مؤدی اوله فلهذا حضرت هادی التقلین الرضا
 مستقیم علیه و سلم و صیحه افضل التجهیه و التسلیم بیور مشله در که ما اتحد الله و لیا
 ولده جاهل لفظ و حدیث اخرده دخی وارد اولمدر قصم ظمیری رطلان جاهل متسک
 و عالم مشرک **البصیر** خلق اولمدر که اساطین دین اولان ائمه متکلیف مشرک الله
 مساجیرم عقائد اسلامیه دلائل کلامیه اید نصیح و اثبات ایتن اولور بلکه اندر
 نه ارفقاندن مشکات نبوتدن مأخوذه و مقبوس و رکائز دعائم دلائل نقول ایله
 مؤسسدر زبر اطلاق علومدن هر قننی علم که قوانین شریعت مطهریه مخالف اولان
 بیهوده مذموم اولور و الحاصل علم کلامی بشرط اولور که اصل مدعی شریعتدن مأخوذه
 و مستنبط اولوب ادره سر بر این عقلیه اوله یعنی فونک نشر اظنه در که مفاصدی
 اصلین شریعتیه اوله و عقل ایله تأیید اولمش اولوب اصل معتقداتی با کتاب الله

ترجمه طریقه طریقه
 فی علم الکلام

ترجمه

و یا احادیث شریفه نبویه و احادیث صحیحیه و طبعیه و وارد اولمش اولاد که بر سر طهر
 مستقر اولسه علم کلام الطالقی صحیح اولماز بلکه علوم دینیته دن معدود اولماز پس
 مسائل کلامیه یکی صنف اولوب یا اصل مدعی سرحدن ماحظه اولوب بعد
 تسلیم اوزرینه بریان علم اقامت اولمشد و یا خود هم سرحد و هم عقل نظایر
 اید مثبت و مبرهن اولمشد **البصرة** اعلموا انکم الله و انما ناعلم النعم القوم
 و وقانا و انما کم من الاخراف عن التراط المستقیم علم کلام حقیقه رده قبول
 اگر چه احوال متخالفه کثیره وارد اولمشد رکنکم بر مقدارنی بو تحقیق عقیده
 ذکر و اید تصحیح اولمشد رکن جمهره تحقیق اتفاقی اولمشد اوزره قرار ده
 اولان اولدر که علم کلام اشتغال فرض کفایه قیساندن اولوب هر کس مرتبه
 مرتبه اطمینانده وصول مرتبه سیم تحصیل بقای فرض عین اولدر زیر ادره و البته
 اید مدتر و مبرهنه که هر عاقل مکلف ایچون ذات بیچون معرفت واجب الوجودی
 معرفت یقین وجود صانع لایزال و صفات کمالیه نبویه و سلبیه پس بقدر
 الطاقه البسیته ادراک و تصدیق بحسب الشرح واجبه پس بوجه اوزره اولان
 معرفت نظر و استدلال متوقف اولدر یعنی مقرر اولیجی نظر و استدلال دخی واجب
 اولدر یعنی متیقن اولدر زیر استول سنه که واجب الکا توفیق اید اولدر دخی واجب
 اولدر و الحاصل مسائل اعتقادیه تفصیل قوانین استدلال ممارست و اعمال
 فکر اید اقامت بر این قدرت تحصیل ایدوب الزام معاندین و ارشاد مسترشدین
 مکنت مرتبه سیم استحصال حلقه واجب علم الکفایه اولمش اولدر کنیز نفسیه ایچون
 طلب درجه یقین فرض عین اولدر یعنی کبری بمرتبه لزوم و رات دینیته دن اولدر
 ناسخ فقرهای اسلام بواهم الله الی دار السلام زمره سندن جم کثیره و جم غیر تبصر
 ایدوب هر مسافر قصیر بوصفت اید مشصف بر کسسه دن لایله اولمشد خلفای
 اسلام ایدهم الله تعی حضرت اید بواهم جلیلون کمال اهتمام دن ناسخ هر مسافر قصری
 بوعلیکه مالک و بومسکه سالک بر ششصدن خالی قومق مراده رنه که هر مسافر

ذات الدین و صفات الربیه دن و نبوت
 و معادن علم قانون الاسلام تحت اولمش
 جناب حضرت خفصه ذات مقدسه و علامه
 کرامه و انبیای عظامه و بوم قیامت علم و
 الاجمال علم و ادعان فرض عین اولدر غنیدن
 ائمه دین متفقین و اولوب علم و بوم التفصیل
 علم و ادعان ائمه حنفیه فتنه فرض کفایه
 و نشا فتنه بود فی فرض عینیه پس
 و نشا فتنه اولان مؤمنه لایق
 طالب نجات دارن اولان مؤمنه لایق
 و واجبه که مسائل دینیته اید اولدر
 شش ضبط و اتقان مجید اولوب علم و طقاع
 تحصیل ساعی اولدر مجید اولدر اولدر
 زمره سندن جم کثیره و جم غیر تبصر
 معلومات مذکور به اطلال سندن
 سندن کچف بینه سندن دعوی که عیدیم
 الجودی در

حسب الشرح قیدین تبصر و وجوب
 معرفت باری اولدر است فتنه شری
 اولوب معرفت فتنه عقلم اولدر
 انشاد تفصیل کتب مسبو
 دن طلب اولدر

مسافر قروی ظاهر شریع احکامه عارف بر فقه نبیه دن اخلاص اید اولدر
 دیوبت موقوفه تبصره امتداد **التشکر** الحمد لله نعم جلیل طهر و قدره
 و حله بوعمر ایمان قال مسعود المأله که لمعات ساطره حاضر یادتایی
 و اشعه انوار معدلت کادنی ظل الهی جبار جهت عالم بر تواند از عدل و نصفت
 اولوب مراسم حدود شرع قوی اتمام تام اید حیاتی جانینه غنان عنایتی
 معطوف و مرام بیغایتی خدمه علوم اولان دعا کویان اخلاص لایق ایچون
 التفات و رعیت طرفه معروف اولمشد و سوارق اراء صائبه سراناده
 دیا جبر شریات اید مریخ عینیه و بوارق اسنه خورشید القای طرد مخالفین
 ایچون شریات ناقب مشابه سندن اولدر غنیدن ماعدا مشکات نبوتدن اوتبار
 اولان کلمات ساطع البرهان اذ اراد الله بالامیر حیزه جعله وزیر صدق
 ان نسی ذکره حدیث واضح البیان مصداقی اوزره سر سطر جبریه سعادت باهره
 و عنوان دیباج سلطنت قاهره رئیس و کلاهی دولت و مقتدای اصحاب عذر
 و شوکت صدر الصدور و نخبه الاصدار و الدهور صاحب الدوله الکبری و صاحب
 اذیال المرام علم معارف البرایا حضرت اید دخی بر جانیده کجیت بر نفع لرین
 مرکز اولان جوهر صدق و سداد و طبیعت نظیفه لرین مودع و مکلف اولان
 اکبر صلاح و رشاد مقتضاس اوزره احیای معالم دین مبین و اعلام اعلام
 سنه سیم المرسلین امرن تشجیر ساعد اتمام و نشا نطق جد و اقدام بیو غله
 یومافینوما صنف علوم و فضائل توفیر و اصناف ارباب علوم و معارفی لطف
 و توفیر له تکثیر باعت اولمشد در جناب حضرت قیاض مطلق بو نظام مستحسن
 الانظامی بردوام اید نبویه النبیه و اکله و اصحاب البره الکرام **الحج و التعبد**
 علم کلامی تبصر و اربابنی تبصر و تجلیل بید ندرک قولدن رده اولدر
 و رور ایدن کلام اسلافی توجیه در آنفا ذکر سبقت ایدیکس اوزره علم کلامک
 فرضیتی ثابت اولیجی ارباب البایلاق و ستر اولان اول فتن جلیلی رده

و انکار امر منوع استلاف نعل اولئان اقول ظاهره فریفته اولمحبوب افاضل
 مستحقینک اول بابی جواب تاویل نیزه واقف اولون مقدم فتح مطلقا رد انکار
 مبادرت و ارباب بیلا حظ سوء ظنه جرات اتمید بیس مناسب اولان اولدر
 بر محله طریقت انکار و توجیه هر نوع برینج ابراهیم نقضی اولنه منوکل علی
 الیهادی البقوم اولاصور انکار دن طریقه معارضه منقول اولان اقولک بری
 اولدر که مسائلا مبتدیان مشکلی اوزره عقاید دینیة اثباتی افعال نظره
 اشتغال حضرت رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم واصحاب کرامدن منقول
 اولدنی جریعتدن بدعت اولوب و بدعت مردود فی الدین اولدنی حدیث صحیح ایله
 مستند رکما قال النبی صلی الله تعالی علیه وسلم من احدث فی دیننا ما لیس منه فہو رد
 و بود و جریعت ابراد اولئان اشکال اول منوال اوزره جواب و برینج که اگر مرد اصلا
 مباحث کلامیة حضرت رسولدن واصحاب کرامدن اشتغال صادر اولمستدرسین
 انا اشتغال مطلقا بدعتد یکم ایسہ بولکلام ممنوعه زیرا مرتبه نوازده و اصلدر که
 رسول علیہ الصلوٰۃ والسلام واصحاب عظام کاه و بیگاه دلائل و قیود بنودن حجتہ
 نقضی ایدر لر ایدی و دائما اهل مکة النعمان شیعہ و شکوک قیود توجید نبوتہ طلب
 اولدر دن خالی اولمزلدی حجت حق سبحانه و تعالی حضرت نوری اندک حقتن بل اہم قوم
خصوصا بیور مستدر و دائما حضرت رسالت یناہ دخی سوسو التبرینہ دلائل باہرہ
 و ابات ظاہرہ ایله جواب قاطع ایلا نوری الزام و تبییندن خالی اولمزلدی و قران کریم
 خود بوسیاق اوزره ابات کثیرہ وارد اولمستدر لوکان فیہما الذیہ الا انہ لیسنا بکبر
 وان کنتم فی ریب مما نزلنا علی عبدنا فاقولوا بسورۃ من منہ کبر و اگر مرد اول اولمحبوب
 حالا ارباب کلام بینش منوال اولان اصطلاحات و مؤلفات کلامیہ مسلوک اولان
 طرق مباحثات اوزره اشتغال منقول دکلد و بدعتد یکم ایسہ بوضوح
 اگر چه بدعتیت مسلمدر لکن بونرن مردود فی الدین اولوب قیج اولمق لازم اولماز نرا
 بر بدعت بدعت قبیحہ الملبوب بدع مستحسنة بر نہایت بوقدر علوم فہرست و سائر

و سائر فنون شرعیة اشتغال کبر و جہانی اولدر که اصحاب کرامدن بر جماعت
 قدون بحت و تکلم مستغنی لکن سعادت حضرت سید الثقلین اللہ اوزر لر نہ
 مصادقہ لری حالن و جنات مبارک لر نہ احرار ایدر این جک مرتبه لجمای شرف
 احتوالرین انکار غضب نمایان اولوب اول جماعت خطاب ایدوب اہم سالفدن
 مستحق غضب قہار اولمغلہ مبتدای ہلاک و بود اولندک باعث خساری حالا
 بولیرک خائف اولد بیکر حجتہ خوض اید کلمہ بود و خصوص سیرت اول امرہ بدخی
 خوض و اشتغال اتمید نیزہ استیذان ایدرم جو تا کید بیور مشدرو صحت آخرہ
 دخی قدر مذکور اولد فی مساک ایدرک جو اول بابی تکلم نرا بیور مشدرو نظر
 و استبدال ایسہ جدول قبیلندن اولدنی محل کلام دکلد جواب بود و جریعت دک حدیثین
 مذکوریند واقع اولان نری علم طریق النجاشی اولوب لغت و لغت اوزرہ اولان
 جدول ایدر کد کہ آراء باطلہ فی ترویج و عقاید حقہ رد و ابطال ایدون اولدنتہ کیم حق نقلا
 قران عظیمہ بیور و جادلوا بالباطل لید حصوا بالحق و دخی آیت افراہہ بیور
 و من الناس من یجادل فی الله بغیر علم الا انہ یوقلہ جدال و ذلک منہی اولد غلہ
 خلاف و نزاع بود و اما ستول جدول کہ حق اظہار و باطل رد و انکار ایدون اولد مستحسن
 اولوب مأمور بود اولدنی محل استنباء دکلد رکما قال اللہ سبحانہ و تعالی و جادسہم تاہی
ہی احسن الایہ و قال نف و لا یجادلوا اہل الکتاب الا بالقی ای احسن الایہ و بود
 دخی نقل نقات ایدر و بدیر کہ انکم و ما یقعدون من دون اللہ حسب جہتم آیت
 کریمہ نسخ نازد اولدنی عبد اللہ بن الزہری اعتراف نقضی ایدوب اہم سالفدن
 بر طائف ملائکہ بر معبود اتخاذ اتمشدر و کذلک و کذلک طوائف کثیرہ حضرت
 مسیحی معبود اتخاذ اتمشدر و بیس حضرت حنفہ شہیدت معبود دینہ شریک
 اولدنتہ حسب جہنم اولیجق ملائکہ مسیح دخی تعذیب اولمق لازم کلور و بدیون
 اول رنجای محجہ رسا دواضیح من تکلم بالضاد حضرت نوری لسان عربی کلد ما
 ذوی العقول غیرہ استہمال مخصوص اولدوغہ غفلتدن تعجب کلدی نمونہ

اینجہ زعمیک غیر مسلمی اوزر و عرض
 انکار ایدوب سائر بنودن علیہ السلام
 جواب ایدر کد کد

بیورب ما اجرک بلسان قولک اما علیک ان مالک لا یعقل بیوربند این
 زبیری بیکیست و الفحام بیوربید و بودی روایت محول ایدرسین رتبه قبول
 که حضرت علی کرم الله وجهه اید بر قدری شخصی با هر نقض معارضه به نقدی
 ایدوب افعال عبادت قدرت الهی اید و قوعی انکار ایدک اوزرد بن کندی
 حرکات و سکنات و زوجه می نظیفه و جاری می اغنا ف مالک اولی غم ظاهر و باهر اولی
 انکاری متنع و معتذر و لفظ افعال عبادت خلق الهی اید اولی قیام و در دیکر
 حضرت مرتضی دخی جواب اید بیوربید که کذا و کذا اشیا مذکور ایچون ملک اثبات
 اید کون مراد ان اشیا مذکوره به حاشا جناب حق تعالی مالک اولیوب ایچون
 مالک دیک ایسه حضرت مالک الملکدن غیری مالک آخر اثبات ایتمش اولورسن
 و اگر اشیا مذکوره به الله تعالی اید همیشه مالک دیک ایسه جناب حضرت واجب
 الوجوده شریک اثبات ایتمش اولورسن دید کفرین شخصی مذکور ایچون جواب
 قدرت فالیبوب ملزم و مبرهوت اولی بودی مقرر ذکر نظر و استدلال جدک
 غیر بر زیرا جدل غیری الزام ایچون اولان مباحثه دن عبارت نظر ایسه تفکر محکمه
 در جدل منتهی اولیعتدن نظر دخی منتهی عنه اولی لازم اولماز **دخی** معارضه دن
 بر دخی بعضی روایت نظر اید یکی منوال اوزره علیکم بدین الجایزه حدیث شریفدن
 مستفاد اولان مضاد که حدیث مذکور مجایزه دینیه التزام اید امر اولیوب دین
 مجایزه ایسه طریقه تعلیم اید اولی و غنی متعین اولیچون نظر و استدلالدن کف نفس و صون
 لسان لازم اولور بیورب معارضه دن جواب اول طریقه ذکر اول حدیث مذکور
 کتب صحاح مذکور اولی محله صحیح نسیم اولی و نسیم اولی و نسیم اولی صورتدن دخی
 دین مجایزه دن مقصود هر خصوص حضرت حق تعالی اید تغویض امر در خصوص
 نظردن کف نفس و انوب مجتهد تعلیمه اقتضار دگر به دخی معلوم اولی علم کلای
 رد و انکار الله مجتهدین رضی الله تعالی عنهم حضرتان دخی اولی عدیه منقول
 اولوب جمله سه محققین فن طرفدن شکر الله مساعیهم محاب و ما اولی از جمله

بر قدریست مقصد باطنی اثبات
 داعیه ایله ایدرسین رتبه قبول
 امام علی کرم الله وجهه
 اید الزام و اسکات اید کید

نظر اید جدل غیر بیانش

از جمله امام اعظم و امام الخم حضرت نرین منقول اولان روایتند که
 قاضیخان قضا و استک کتاب حفظ و اباحه سنه فن کلامی تعلم ایدوب
 انه قدر حاجتدن زیاده مناظره به حوض و اشتغال منتهی عذر دید یکی
 بر ذکر ایتمش که حماد بن ابی حنیفه قانون اهل کلام اوزره مسائل اعتقاد
 و تکلیف حوض و اشتغال اید کون حضرت امام ابی استنیر اید منی و انکار
 ایتمش اول دخی جوابه نقدی ایدوب مقدما کذا و کذا اول اولیوب
 حکم اید کفرین تعریف کون تذکر اید کید بدین سبقت ایدن نشدنی آخر دن
 انکار و منعه نیک ستر و سبب استکشاف و استعلام اید کون حضرت
 امام دخی بذکر جوفنون کلامی حکم ایدک لکن کان علم روشنا البقر کمال
 و فار و تانی اید مبادرت ایدر دیک و رفیق صاحبزک زکتر احتیالندن
 نهایت مرتبه احتیاط و احتراز اید بسط مقال ایدر دیک احاطه لرشدن
 بحث و جدال معض و اشتغال حالن و رفیق ذلت قزم و قزمه متروقت
 و طالب اولی اوزره اشتغال مانده جدال ایدر بسط العیاذ بالله به کس کیم
 صاحب رفیقنک کفره رضا و بره اول کافر اولمزدن مقدم کندی کافر اولی
 لازم کلور چه قطعه بیورب فیروز قال بیورب مسئله در بسبب از باب الهیه حقی و کلام
 حضرت امامک بر نقل اولان کلامدن علم کلام مطلقا رد و انکار لازم اولیوب
 بلکه بحث مقاوله دن مراد باحث اظهار حق اولی و مقبله غرضه حججه الزام ختم اولی
 صورت مقصود اید یکی متعین اولور و بیورب منقول اولان وجود رد انکار دن
 بری دخی امام ابوبیورب غرضه ثبات ثابته اولان روایتند که بروفتنه
 استاد نیز امام اعظم نعمانی بن ثابت کوفی جوئی با نیز و کوفی حضرت نرینک
 مجلسنه حاضر ایدک ناگاه جمع کیه یکی نفر شخصی مجلس حضرت امام احضار
 ایدوب به ایکی کیم بر برید مناظره و جدال ایدوب بری قرآن که ملک مخلوقین
 ادعا ایدوب اول بری رد انکار ایدوب کلام الله غیر مخلوقه چه نخاصه نقدی

ابتدا در این جو بیت کلاه رفیع حضرت امام بن موسی کتبی حضرت امام بن موسی کتبی
 امام اول جماعتی ایستاد دخی خلفه اوای صلوات الله اقتدا در منع ابروب
 شخص تانی به اقتدا در منک و جهن ظاهر اولمخله کند و در سنه ۱۸۰
 استکشاف اولمخله در شهر بغداد بدعت اولان منازعه فی الدنیه اجتهاد ایستاد
 حق مشرک در دیو جواب و بروب قطع پیوند و فیو قال بیور مشرک و دین امام
 ابن موسی حضرت امام بن موسی کتبی در روایت ابروب منازعه فی الدنیه بدعت در حق اوزره
 دخی نکلم اولمخله جو بیور مشرک و دین امام ابن موسی حضرت بن مری لولفی
 اوزره فتاوی قاضی نک فضل اقتدا سنه مصر صدر که امر دین حضرت
 اوزره اولان یکم بر قوم امامت ایستاد جائز دکلر اگر چه اقتدا یون مامو مک
 غازی صحیح ایستاده جو ب فقیه ابو جعفر بولکامی تغیر و ایضاً ابروب امام ابو
 یوسف کتبی مرادی جائز در دقایق علم کلان منظره نقدی ایدر اولمخله
 و بوقول مشهور دخی امام ابو یوسف حضرت بن مری منقوله که دینی خصوصیات
 ایدر طلب این تزدق ایستاد اولمخله مالی کیمیا ایدر طلب این مفلس اولمخله و طلب
 غریب حدیث ایدر کاذب اولمخله دمیست که او کذا منقولات کتبی کلامیه
 شبرها ت مذکوره سیاقه دخی نخر نقول کتبه ایدر اولمخله رکن بولکام
 مسوق بالذکر اولان شبرهای دفع و تو جیه این اختیار ابروب سوسی اولمخله
 اجوبه نک حسم عرق شبره دن فائده عامه اولمخله ناسی علی اولان شکوک
 شبرها نک حق اجوبه مذکور ایدر اندفاعی مقرر اولمخله تکیه سواد تجار اولمخله
الاجوبه المنقوله عن الفقهاء آنفا ذکر سبقت ایدر وجوه معارضه دین و
 تانینک جد ایند سر اولان تحقیقک حالا ائمه مجتهدین حضرت ائمه منقول
 اولان مشکوک دخی دفعه کافی ایدر یک طبع سلیم اصحاب ظاهر و واضح رکن
 مستقلا بوبابین اساطین فقها دن منقول اولان اجوبه و تا ویلان دن کثیر
 الفتاوه و جمیع العوائد اولمخله منتهی کابا نفا سهرم الشریفه ذکر اولمخله مبادرت

مبادرت قلندی از جمله امام ابو یوسف کتبی حضرت امام بن موسی کتبی اولان بدعت
 که ذکر سبقت ایستاد اول منازعه ایچوندر مقتضای امو اوزره اولوب
 ایرات عجب غرور ایدر جو مؤلفات تقاضه منصوصه و تا تا رخاویه خلاصه
 و مجمعه **کتبی** دخی کتبی فتاوا تصحیح اولمخله در که ایدر منتهی اولان
 اول مجادل در که ایضا فتن و تا تا بدعت مؤدی اولمخله و یا تشویش عقایدی
 مستحبه اولمخله و یا مستحق مناظره قلیل الغرم اولمخله و یا بجندی مجر دایه
 سه ایدر اولوب اظهار حق اولمخله و تا تا اظهار اصواب ایچون اولان مناظره که کلام
 مجیده و جادلهم بالبرهانی احسن آیتی ایدر مامور به ایدر سائده که است
 نه احتمال **شبهه** **اخری** و **وجه اندفاعها** اگر چه بولکامی سؤال ایدر اولوب
 مجتهدین کرام حضرت ائمه آنفا ذکر اولمخله منوال اوزره دخی کلامه صدر
 ایدر نقول ظاهر دن بلا داع اخراج ایدر تا ویلات مذکور ایدر توجیه و تا ویلات
 التزمک و جهی غیر ظاهر در مبتدا اولان مضای ظاهر نه محمول اولمخله جو ایدر کلام
 اولمخله که بولکامی اعتساف دن بجانب اولان اصحاب انصاف حضرت دکلر که ذکر سبقت
 و برور اندکی اوزره علوم کلامک فرضی متیقن اولوب ادنی مرتبه عوام ناسک
 عقایدن تشویشات مبتدیان حفظ و صیانت بوقول جلیک فو اندن ایدر یک
 مقرر و ثابت اولمخله افراد کیماس بلکه احاد ناسدن انی رد و انکار بنجاسر محال
 ایکن ائمه دین اولان اساطین مجتهدین ذوی التیکیدن انی تحجیم و اربابنی تضلیل
 نه احتمال ریس اسلاف دن صورت انکار منقول اولان روایاتی البته تا ویلات و جیه
 نقدی مرتبه و جوبه اولمخله مقرر اولمخله **وجه دفع آخر** افا فضل متاخرین ایدر
 بعض مؤلفات مرغوبه مقرر اولوب تشیخ سبع قبوله حقیق اولان جواهر
 زواهر تحقیقه در که مجتهدین کرام حضرت ائمه آنفا ذکر علم کلام روشای
 ارباب اعتزال اولان سر زمره مخصوص اولوب قطعا اصحاب رسول اند
 و تابعین ذوی الانبیا مسلک سائده و مشرک اولان اهل سنت میانش

۸۰	۱۵۰	۷۰
۱۵۴	۱۸۰	۵۹
۱۴۱	۱۸۹	۵۸
۹۴	۱۷۹	۸۹
۱۵۰	۲۰۹	۵۷
۱۶۷	۲۲۹	۷۷

امام اعظم ابو حنیفه نمان بن ثابت کوفه
 حضرت نیک ولادت در یثرب بنویس
 نک ششای سنه سیصد و شصت
 بولکامی و سن شریفی
 اول حساب اوزره
 کامل بتمش یثرب
 اولمخله اولمخله
 و امام
 ابو یوسف
 حضرت نیک ولادت
 یثرب یثرب
 سنه سیصد و شصت
 بولکامی و سن شریفی
 واقع اولوب سن شریفی
 طقوز سنه دو و امام محمد حضرت نیک
 یثرب یثرب یثرب یثرب یثرب
 طقوز سنه سیصد و شصت و غایت ایستاد و امام
 مالک حضرت نیک ولادت در یثرب بنویس
 اوج سنه مردن وقوع بولوب و فائز یثرب
 طقوز تار یثرب در که سن شریفی سکسان
 سنه اولمخله و امام شافعی حضرت نیک
 تاریخ ولادت یثرب یثرب یثرب
 ایچوندر و سن شریفی
 اجماع دوت سنه و امام
 احمد بن حنبل حضرت نیک
 خد ولادت
 یثرب یثرب
 سنه سیصد و شصت
 یثرب یثرب
 ایچوندر و سن شریفی
 اجماع دوت سنه و امام

تاریخ و وفات ابو الحسن
اشعری

ابو الحسن اشعری و افعال
تفسیر مسلم اهل سنت قبول
و انتهای جبر که انحراف
سوق کل مدد که
مقتدری اولی

وفات اشعری
عقد

وفات امام ابو منصور
ماتر بری خلاص

سود و معروف دیگر اهل تاریخ و سایر افقهای اوزره اهل سنت
حق کلام ظهیر بن ابی امام ابو الحسن اشعری حضرت بیک انتشار است و نیز
زات مساطع القمانی زمانه وقوع بولشدر و اما ملک خود و ولایتی اجرت
نبوتی که الیکوز الشمس سندن واقع اولند و رسای مغزله دن ابو علم جیبانی
علامه نزن اولوب قرق سندن مقداری مذهب اعتزال اوزره مستر اولستین
تکبیری توفیق ابدیت نقطه و انبیا دین بصیرت نزن بر طرف ساز عشاق شکوک
انتباه اولوب عالم مثال خام الرسل و هادی السبل رهنمای مجر سداد
و نیز وفاد بر اهدایت و رشاد حضرت بیک شرفیاب مشاهد جمالی خسته فالی
اولوب بعینه واقع سندن اول سر و بوستان رسالتک حاکمای عرش بجای سندن
و مالد مستعد اولدی و طرف باهر الشرف حضرت رسالتن شایان عز
خطاب اولوب اول وقت دکن مسکو اولان طریقه لایق نامرضیه اعتزالی تری اید
سنگاه نور انور نبوتن مقبسان انوار اهدایت اولان صحابه کرامت از احده
ظلام شکوکه اناره و انبیا اینه کلری مجر نیره که ما انا علیه و اصحابی طریقه سندن
عبارتد انتهای جمله امور اولدی و کلام جامع ترکلم علم الواضی البیضاء مفراسی
اوزره شهره صحابه و تابعین اولان جاده و اخیره محمدیه سال کلری اولان اهل
سنت و جماعت منزه بن تقویت و توفیق و ارباب اهل و بدی تفصیل و تفسیق
اولوب عموما ارباب اعتزالی و خصوصاً استاد ابو علی جیبانی بیکت و التزام
و اسکات اخیام استغلاله ادله و تفرقه اینه کلری مقدمات و ایه و اراد باطل
لر ن توهمین ابطال ایتیک اوزره گذارن اوقات ایتیک تاریخ بجزندن اوجیز
بکری ایل اوزر سندن خلاص و اصل جوارحت اولشدر و کذلک مقتدای
اهل سنت امام ابو منصور ماتر بری حضرت بیک دخی و ولادت و ولادت
اشعری بن مؤخر دفع بولوب وفاتی اوجیز اوزره ایتیک سندن خلاص در و کتب
تاریخ ناطقه اولدی اوزره اصحاب مذهب اولان مجتهدین کرامدن اجم بری

وفات امام احمد
حنبل سلام

امام ابو الحسن اشعری
جیبانی التزام صدق اید
ایتیک خطابت مشهوره در
مع شهرت ذکر و فاضل

بری اول وقتی ادراک ایتیموب جمله سندن مناخر اولان امام احمد حنبل
حضرتی که خاتمه المجتهدین در وفاتی ایتیک بوز قرق بر سندن واقع اولوب
وفات لری ایل ارباب اجتهاد منقرض اولشدر پس بونفیلدن معلوم
اولور که اینه مجتهدین حضرت ائندن صحیح بری قرق کلامک اهل سنت بینند
ظهیری زمانه بالغ اولموب قدح و رد اینه کلرم قرق و ارا مقزله اولان مساک
متمم اولوب کلام اهل سنت اولمیه حکایه مستند الحریه و شیخون
مصدقی اوزره امام ابو الحسن اشعری حضرت بیک مذهب اعتزال دن
رجوعی و تنظیلی حالنق استاد ابو علی جیبانی لی اسکات و التزام
ایراد ایتیک احوه نلکه حکایه سندن شهرت بومحله صد اید بری فکر کللی ایل
تیت اولندی مال بحث و جدال بومنه اول اوزره در که امام ابو الحسن اشعری
ارباب اعتزالک مطیع اعطای ثواب و عصاة نکال و عقاب حاشا جناد
حضرت مسبب الاسباب و اجدد دیر کلرین رد و تزییف صد دن جیبایدن
سؤال ایدوب بوعقده اشکالک اخلای نه وجهه دکه اوج نفر ادرک
بر س مطبوعات اولوب بکونی عاصیا و اوج خسته صغیر وفات ایتیمش
اولس بونلرک مال حال نه کیفیت اوزره در دیکه جیبانی دیکه شخص اول
دخول جنت ایل کامیاب و ثانی مبتدا صنف عقاب و ثالث معاتب و نه
منا بد ریس اشعری نکره اید بیک صغیر وفات ایدن صبی عرصه محترده یارب
حکمت ندر که بن صغیر امامه قبلرک اگر بکار ندر مدت اعطا اولغش اولس
علیه ایمان ایل متحمل اولوب مستحق دخول جنت اولور دم دیسه نه وجهه
التزام اولور دیکه قبل حضرت باییدن بومنه اول اوزره مجاب اولور که اگر
سن مرتبه سن نمینیه و اصل و بالغ اولمیه ساحه جیانه ابقا اولونلک مص
عصیان اولوب مستحق دخول نیران اولور دکن سکات اصم اولان صغیر احاده
ایدی بوجیک اشعری دیکه یا بومنه سن شخص ثانی دخی کند و حالنق ..

استکشاف ایدوب یارب چونکه حال بوضوال اوزره در بن فخره دخی حال صفر
صبا ده موت اصل الیکن بنم حقیقه امهال اولوب مستوجب عذاب اولاج صنف
عصیان مبتلا فلحقه ستر و حکمت ندر دینه کاجواب نه کیفیت ایدوب تصور در دیدن
جباری ملزم و جبروت اولوب بر و جهل نطق بحال امر محال اولی **حقیقی ایدوب**
به محله ذکر مناسبت اولان فواید نافه در نه که اشاعره و مابریه اتفاق اوزره
سالت اوله قمری طریقه مرصیه نیک حقیقت و حدیث بنوی ناطق اوله دخی اوزره
یتیم اوج فرق دن فرق ناجیه بو طائفه زکیه اید و کنه بو کلام شافی دلیل و افند که
زمان ظهور و انتشار دن بو وقت دیک کم عددن یا نهاده منصف و وجه اولان
مشایخ دین و علماء مسلمین اتفاق اوزره قبول و اختیار ایدوب بر فرد شد و دما
و شروا ایتیم در بو قدر مدت متطاوله امهات مسائل دن بر مساله سن رقه
و انکار مسیح و معبود دکلر پس بو قدر سنین ظهور و زمان موفور مجتمه اولان
اعت مبدیه نیک لا یجتمع ایتی علم الضلالة حدیث شریفک مصداق ضلالت
اوزره اجتماع علی محال ایدوبی خود امر مقرر در **دفع شک** اگر شبهه ایدوب اولوب
سؤال اولند بر که اعتقاد دین اهل سنتک مقتدر بر بنسب یکی کسه اوله
فردعه حقیقی المذهب اولند اصول دینه بعض مسائل کلامه امام ابو منصور
ما تریبی حضرت نرینه اتباع ایدوب فروع و شافی المذهب اولند امام ابو الحسن
اشعری مسلک کتملدر و بو ایکی اماک مسائل کثیره بینلر نه اختلاف
اولوب علم طرف النقیض واقع اولان ایکی قولک لامی ایدوب بر سی صواب
اوله دخی صور نه اکام مخالف اولان قول آخر البته خطا اولمق مقرر اولور
پس اهل سنت اسمی ایدوب موسوم و مستی اولان فرق ناجیه هر قنصله اولور
طائفه آخری اول فرق دن خارج اولمق لازم اولور بو شبهه دن جواب اول
و جهل در که مابریه و اشاعره بینلر نه واقع اولان خلاف و نزاع فروع کلام
و جزئیات مسائل اولوب امهات مسائل اولان معظمت دینیه اولمق

۱. فخر مسلک المابریه
۲. اشاعره

اولمق مجرد بود نه مخالفت ایدوبتین و تناقض اولوب ایکی فرق متباینه
اولمقین اقتضای تمسک و نه دقیق نظر اولند فیه طرفینک قولری بر برینه
توافق ایدوبی دخی مقرر اولوب ایکی طرفک نقض و اعتقادن متجانس
و اعتدال و انصافه متصف اولان محقق طرفی طرفی حاشا بدعت
و ضلاله نسبت ایتیملدر و اصول مسائل دینیه اتفاق اولدن ناسم
ایکیم فرق و احصا اولوب اهل سنت و جماعت اسمیه مستی اولمق
و یتیم اوج فرق دن فرق ناجیه بو طائفه یکی مقرر و متیق اولمق **دفع شک**
نیز امام ابو منصور مابریه حقیقی المذهب اولوب واسطه ایدوب حضرت امام
ابو حنیفه نیک تلا میزند ندرین ابوبکر عیاض دن تلمذ و تعلم ایدوب اوله دخی
ابوبکر جویا بندن اوله دخی ایدوب سلیمان جوزجایندن اوله دخی امام محمد بن الحسن
سیبایندن اخذ و تلقن ایتیم در که رؤسای تلا میزند امام ندر پس منسوب
حضرت امامی اختیار ایدوب امامدن منقول اولان اقواله اتباع و انصار مقتضای
مذهبی اولوب امر امام مقتضای ایدوبی مقرر اولور حضرت امامدن منصوص
اولان اقوالدن اعتقاد دین منطبق برین مساله ابو الحسن اشعری امام
مخالفت ایدوب طائفه ذهاب ایدوبیکندن ناسر مابریه ایدوبینلر نه مسائل
محدوده خلاف محقق اولمق در بعض کتب موقوفه تعداد اولند غر اوزره
اول مسائل سبع بو ندر در **مساله اولی** انا مؤمن ان شاء الله قولن اولان
استناد که امام ابو حنیفه حضرت علی بن حکم بالظاهر و الله یتولی الشرائر
جواب امام اشعری حضرت علی عاقبت امر و سبق کتابه نظر ایتیم در **ثانی**
امام ابو حنیفه کلام اولور که سعید اولان شقی و شقی اولان سعید اولور جواب
اشعری انکار ایدوب نه سعید شقی اولور و نه شقی سعید اولور دیمدر **ثالث**
کسی اماک ابو حنیفه اثبات ایدوب امام اشعری قدرت عیاضدن تأیید
اثبات ایتیم یکی جهلن اماک و سائر سلفک ایدوب بینلر نه مشهور

امام ابو منصور مابریه حقیقی المذهب اولوب
امام ابو حنیفه نیک تلا میزند ندرین ابوبکر عیاض دن تلمذ و تعلم ایدوب اوله دخی
ابوبکر جویا بندن اوله دخی ایدوب سلیمان جوزجایندن اوله دخی امام محمد بن الحسن
سیبایندن اخذ و تلقن ایتیم در که رؤسای تلا میزند امام ندر پس منسوب
حضرت امامی اختیار ایدوب امامدن منقول اولان اقواله اتباع و انصار مقتضای
مذهبی اولوب امر امام مقتضای ایدوبی مقرر اولور حضرت امامدن منصوص
اولان اقوالدن اعتقاد دین منطبق برین مساله ابو الحسن اشعری امام
مخالفت ایدوب طائفه ذهاب ایدوبیکندن ناسر مابریه ایدوبینلر نه مسائل
محدوده خلاف محقق اولمق در بعض کتب موقوفه تعداد اولند غر اوزره
اول مسائل سبع بو ندر در **مساله اولی** انا مؤمن ان شاء الله قولن اولان
استناد که امام ابو حنیفه حضرت علی بن حکم بالظاهر و الله یتولی الشرائر
جواب امام اشعری حضرت علی عاقبت امر و سبق کتابه نظر ایتیم در **ثانی**
امام ابو حنیفه کلام اولور که سعید اولان شقی و شقی اولان سعید اولور جواب
اشعری انکار ایدوب نه سعید شقی اولور و نه شقی سعید اولور دیمدر **ثالث**
کسی اماک ابو حنیفه اثبات ایدوب امام اشعری قدرت عیاضدن تأیید
اثبات ایتیم یکی جهلن اماک و سائر سلفک ایدوب بینلر نه مشهور

بعض کتب کلامیه در کتب بین الامامین مختلف
 فیها اولان مسائل الحقیقه مسائل سبطه مذکور
 اولی اوزر مذکور و مقررند لکن مفصلات فیه
 شیخ اولی اوزر چون بوندن مقرر و فی بیس مسائل
 حقیقه مذکور خلافت و فقهی ذکر اولی اوزر تعقیق نظر
 اولی اوزر خلافت مذکور مالی و فقهی مقرر اولی اوزر
 ارباب بصیرت همچون ظاهر و باهر
 اولی اوزر بعضی قضایا مؤلفان
 و فی نظری و تنقیص
 اولی اوزر

المقاصد

اولان معنی اید کسب نفی و انکار اثبت در باب امام ابوحنیفه و جواب مقرر
 است عقلی و لغوی ذهاب اولی اوزر امام اشعری شریعتی در بیشتر **خامس** امام
 ابوحنیفه منکر رزقیت کبر او صاف افعال قدیمه در جواب امام اشعری صدوقه
 ذهاب اولی اوزر **سادس** امام ابوحنیفه انبیای عظام علیهم الصلوٰت و السلام
 و السلام حضرتان صدور صفات کرامت امتناع حکم ارباب امام اشعری خلافت
 ذهاب اثبت **سابع** امام ابوحنیفه کفار و زین و وقوع نفی اثبات ارباب
 امام ابو الحسن نفی و انکار اثبت در **المقاصد المسائل الاول** ذات واحد
 الوجود اثباتی و سائر ذواته مخفی و عند اشعری وجود ذات عین ذات اولی
 سائر الخ فک اول بابین اقوال مختلفه سن بیان و تحقیق در معلوم اولی که
 اثبات ذات مقدس واجب الوجود در یکی طریق وارد بری مخصوص قرآنی دن
 استنباط و استفاضه اولی اوزر طریق انبیه در که مشهور است اولی اوزر عقلا دن
 معتبره اولی اوزر فی قبول دن نکون و شذوذی مقرر و دکلر و بری دفر
 بر این حکیه اید اثبات مدعا فتمن طریق سید که انک دخی یکی
 مسلک مشهوری اولی اوزر بری مسلک متکلی و بری مسلک حکما در
 و ارباب الباب مستور و فقهی دکلر که طریق اولی جمهور ایچون افق و نقس
 اوقع اولی اوزر قرآن کریم و فرائض عظیمه و وجهه ارشاد عباد کثرت
 و زمره وقوع بولندر و ادله فلاسفه و بر این حکیه خلافت و قدن خالی اولی اوزر
 فتح باب شهادت مؤدق اید یکی محتاج بیان دکلر و به باب قرآن باهر
 ابر پانچ وارد اولی اوزر اثبات کرم و ذکر که جناب حضرت حق بیور
 ان فی خلق السموات و الارض و اختلاف الليل و النهار و الفلك التي تجري
 فی البحر بما ينفع الناس و ما انزل الله من السماء من ماء فاجبی به الارض
 بعد موتها و بت فیها من كل دابة و يعرف الریح و السحاب المستقر بین
 السموات و الارض لآیات و سورة اخریه دخی بیور افرایم ما مکتون

ما مکتون و انتم مخلوقون ام عن الخلقون و كذلك قوله سبحانه و تعالی
 افرایم ما مکتون و انتم تزرعون و انتم تزرعون ام عن التزارعون و انتم تزرعون و انتم
 و قوله تعالی عز قائل افرایم الماء الذي نسير به و انتم التزارعون من المزن
 ام عن المزنون و انتم تزرعون و انتم تزرعون ام عن التزارعون و انتم تزرعون و انتم
 تزرعون و انتم انشاء و تم سحرها ام عن المشق الى غير ذلك من الآيات
 القرآنیة و الحاصل هو قرآنی دن سکسان قدر محموله بوسیاق اوزر اثبات
 عید و وارد اولی اوزر و بطریق انبیه اوزر بیان مدعا اول و وجهه در که دین
 عبرت بقی اید صنوف مصنوعات بدیع الهیه به نگاه انداز اولی اوزر عقلا عالم
 علونیک یعنی افلاک و که الیک حرکات عجیبه و اوضاع غیره سن و عالم سفلی
 نک یعنی طبقات عناصر و غرایب امتزاجاتی و آثار علویة و سفلیة و احوال
 معادن و نباتات حیوانات با خصوص بدن انسان اید و ادماج اولی اوزر
 بدایع مصنوعات و روح انسانی مشاهیر و ملا حظ اید که البتة بولندر
 ایچون بر صانع و موجد دن لابد اولی اوزر لا محاله هر حادث ایچون بدایت
 عقل شهادتی اید بر موجد و محدث و هر ممکن ایچون بر علت مؤثره نک لزوم
 فطرت سلیم حکم ارباب شهادت حدس صائب اید بو مصنوعات عجیبه نک
 علم و جلال و الارقی صانع ذیل قدری عباد حدوث و اقتدار دن معرا
 بر قادر حکیم اید بکنه علم قطع حاصل اولی اوزر بلکه دین بصیرتی مشاهیر حقن
 بی نصیب اولان مکرر را مان بوا دلی شری و ضلال بید اولی اوزر اصلیه
 جناب حق سبحانه و تعالی حضرت اید مخصوص اولی اوزر خالق ارض سما الخلق
 واجب الوجود اید بکنه فاطمه افر و اعتراف اید متفکر در نه کم قرآن کریم
 بیور و لکن سائلان من خلق السموات و الارض ليقولن الله بومضاه معنی
 که جناب حضرت حق طرف دن خلق طریق حق هدایت ایچون بیور اولان
 انبیای عظام حضرتان مسموع و معبود اولان کلام شایسته لاله الا الله

سوره ابراهیم
 ابراهیم

اعاده اينديکي اوزره خلقی توحيدہ يعنى وحدت جناب صانع دعوت
 اثبات ذات صانع بحث و دعوتی معهود اولی بابه مخاطبتک
 فطره فی سعاد اوله و غنه مبتدیر **تبيينه** و بودی معلوم اوله که اثبات
 ذات واجب بودیم اولی فی مسلکی بعض کتب فقه اقتضا علی اثری عدالتیکر
 مجر و آثار مذکور به نظر اید استدلال اولی فقه و کتفا اولی بابه خارجون
 اصلا غیری مقدمه ضم و الحاق اولی غنی صورت مخصوص و مقصور در اولی
 خارجون اکا غیری مقدمه ضم و اعتبار اولی اندون مؤثره استدلال طریقه
 سر اوزره بر این اثبات دن اولی فقه استدلال بر غایت دن اولی غنی اثبات
 مثلا مشایخ اولی فی مصنوعاتک مجموع ممکنه و محدثه اولی غنی ناسر بر علت
 قدیمه دن لا بد در و الا اولی غنی بر علت محتاج اولی یاد و با خود تسلسل لازم
 اولی **نتیجه المرام فی تحقیق المقام** به مسالوه ایضاح مرام و تقریر کلام اول
 و جهره در که عالم یعنی ماسوی الله بجهت یا جواهر در یا غرض و اعراض و جواهر دن
 بر بری ایچون ایلک جهت مستحق اولی بری جهت امکان بری جهت حدود
 پس مسلک متکلیفی اوزره اثبات ذات واجب دور طریق و ادر که بری
 حدوث جواهر اید استدلال در و بو طریقه حضرت ابراهیم علیه و علم نبی صنف
 التجه و التسمی جنبه بلینک مختاری اولی طریقه در که غروب کوکب محسوس
 دیر بصیرت اولی قد لا احب الا فلین دیکله اقول و غروب اعراضه در حدوث
 مقرر اولی محمل اقول اولی کوکب که جواهر در محل حدوث اولی بسبب
 مطلقا جواهر که حدوثه استدلال ایتسدر پس هر حادث ایچون برینه عقل
 ستهادی اید بر محبت لازم ایدیکي خود مقرر و مبتدیر مثلا بر بنای دفع مشایخ
 اولی اندک ایچون بر بانی وجوده عقلک جرم و جسمی کبر طریقه ثانیه امکان
 جواهر اید استدلال در و علم طریق الاجمال حاصل بود که عالم جواهر مرکب اولی و غنی
 جهرتله کثیر اولی ممکن ایدیکي معلوم اولی و هر ممکن ایچون بر علت مؤثره به اجتناب

الطریقه الاولی فی اثبات ذات الواجب
 سبحانه

اجتناب خود ادم مقرر در **طریقه ثالثه** حدوث اعراضه استدلال در هر عاقل ایچون
 واضح و ظاهر در که رحم مادری لطفه اولی علقه به و بعد مضیفه متعلقه اولی بوجه
 ذلک لحم و دم اولی مستعد و مبتدل اولی و احوال مذکور ذلک لطفه طریقی
 مشایخ اولی قد معلوم اولی که اندک ایچون بر صانع حکیم لازم اولی و بو مقوله
 احوال عجیبه متفق که عقل عقل اندی مودع اولی حکم بابه اندک ادر اکثر
 حیرانر مؤثر عظیم الشکور دن صدور اندک ظاهر الاستیلا **نتیجه الثالثه**
 و معلوم اولی که بودی اولی فی صورت اوزره استدلال انفسه مشایخ اولی
 اعراضک حدوثی اید استدلال قبیلته در اما افاقه مشی بود اولی اعراضک
 حدوثی اید استدلال صورتی شود در که اوضاع فلیک و احوال غنا و موالیه
 اید استدلال اولی **طریقه رابعه** اعراضه استدلال در و صورتی بودی اوزره تقریر
 اولی فقه که جمیع اجسامک جواهر متجانسه دن متکلیف اولی یعنی متعین اولی یعنی مجر
 متفق الحقیقه اولی متماثل ایدیکي مقرر اولی و اتفاق حقیقت و تماثل محقق
 اولی یعنی هر جسمک کندی ایچون حاصل اولی صفات متصف اولی اختصاص
 بر محض اختصاص اید و الا ترجیح بلا مرجح لازم اولی و بعض کتب کلامیه در مقرر
 که اثبات ذات واجب حضرت موسی صلوات الله علی نبیا و علیک و علیک بو طریقی
 اوزره استدلال اعتبار ایتسدر کما ورد فی القرآن الکریم حکایه عنه ربنا الذی
 اعطی کل شیئی خلفه ثم یمدی الایه یعنی جناب رب الارباب حضرت علی مصنوعات
 هر مصنوعات صورت مخصوصه سن و شکل معینین حکم مطایفه اولی فقه مناط
 منفعت اولی و جهری اوزره اعطاء قدس دیکله **علاوة البیث** بعد ذلک بعتر
 و جنه مذکور استدلال دن مذاق ارباب کلام اوزره اولی طرق و مسالک
 تحقیق مذکور اولی ان مرتبه اید کتفا اولی بوجه مشهور و معروف اولی
 مسالک سته بیند اولی بر این قاطعه دن قلت مؤنت سهولت فرامه
 راجع و متمایز بر بانی حاسم ذکر مبادرت اولی ستهادت فطرت سلیم اید

امکان

طریقه واضح فی اثبات
 ذات الواجب سبحانه

معلوم که البته واقع در اول بر موجود و وجودی امر مقرر در اول موجود
 دخی لا محاله واجب و یا خود ممکنه که واجب اولی بر مذهب ثابت اولی و اگر
 ممکن ایست ممکن و وجودی و عدمی طرفی مساوی اولی یعنی جهتن وجودی طرفی
 ترجیح ایچون بر علت مؤثره واجب اولی و یا خود واسطه ایله واجب مشهور اولی
 یا دور و یا خود تسلسل لازم اولی و دور و تسلسل بطلان ایست بر این قاطع ایله
 اثبات اولی بر پس موجودات ممکنه تک البته بر علت مؤثره یک واجب
 اولی استنادی لازم اولی بر ثبوت وجود واجب معلوم اولی **ذیل بیان**
 تحت اثبات واجب سوق و ایراد اولی و وجه استدلال در هر قنونی دلیل که
 ایچون ثبوت ذات صانع دلالت ایوب واجب الوجود اولی بر دلالت ایچون
 بر هر حال ذات مقدس صانع ازلی و ابدی اولی بر مستقل دلیل اقامت اولی
 لازم اولی و اما اولی آنکه اثبات صانع ماعدا وجوب وجود صانع دخی
 دلالت ایله وجوب وجود قدم و بقای مستیع اولی یعنی جهتن ازلیت
 و ابدیت اثباتی ایچون مستقل از وجوب ذکر حاجت قائل **المنهج الثاني من**
المسلك الاول ذات واجب الوجود سائر ذوات همانند مؤثره
 اولی بنفید عند الشکاف بولایه راجح و مقبول اولی و مذهب اولی که ذات مقدس
 الکن سائر ذوات مخالف اولی یعنی ذات باریک سائر ذوات موجودات
 مخالف بالذات اولی و مذهب الامتیاز عین ذات اولی امر آخر اولی پس ذوات
 سائر موجودات در هر برن ایچون ذات باریک ایله متاثره متاثره ممکن عدم
 تحقیق معلوم اولی در ناشی جناب حقیق ند و متلذذ تنزهی معلوم
 و متیقن اولی و اما قدما متکلیفین بر سائر مذاهب اولی که ذات
 باریک ایله سائر ذوات بینوا بالذات مخالف اولی و لیوب مذهب الامتیاز
 احوال اربعه مذکور اولی که برن وجوب وجود و برن دخی حج اولی
 اوججی علم نام ایله عالم اولی و برن دخی قدرت تامة ایله قادر اولی بنفید

محتاج اولی و اما ترجیح
 بلا مرجح لازم کلور اولی
 علت مؤثره م

اولی بنفید و تمیز در و قدما معتزله در ابوالکشم قنونی مذهب الامتیاز
 احوال اربعه مذکور برن موجود اولی و حالت خامه در که الهی است
 ایچون مذهب مختار در که اولی مذکور اولی و مذهب اسنک وجود و
 و تزیینی کتب فتن مفصلانین طلب اولی **المنهج الثالث من المسلك**
الاول وجود باریک اولی و احوال بیان در برن مسائل اوج قول مشهور
 و در برن سبب چهار مشکلی که مذهبید که اندر مطلق وجود که کبرک حقیقت
 واجب الوجود کبرک مایات ممکنه زائد اولی مذهب اولی و اگر به ثبوت
 ایله اثبات مذهب اولی در و ایچون قول ابوالحسن اشعری که مختاری اولی
 معتزله در دخی ابوالحسن بصریک مذهب اولی بنفید که اندر وجود که کبرک
 واجب الوجود و کبرک مایات ممکنه عینی حقیقت اولی مذهب اولی در قول
 ثالث مذهب حکما در که اندر قنونی وجود عینی حقیقت واجب اولی مایات
 ممکنه اوزرینه زائد اولی قرار داده در و الله اعلم **المسلك الثاني** فی التشریحات
 یعنی صفات سلبیه الهیه بیان در و تشریحات در مراد ذات مقدس الهیه غیر
 شایان اولی و نقایص سبب و ازاه در **المحج الاولی من المسلك الثاني** فی التشریحات
 یعنی واجب الوجود که من جمیع الوجود واجب اولی و ترکیب و تعدد در
 مؤثره ایچون بیان در اولی ترکیب در تشریحی بوجه اوزره مذهب اولی که
 واجب الوجود احدی الذات اولی یعنی ذات مقدس ترکیب مذهب اولی
 ادنی مرتبه ایلی جز در ترکیب فرض اولی هر کله البته جزیه محتاج اولی
 و هر جز دخی ملک غیر اولی مقرر ایچون جهتن هر ترکیب البته غیر محتاج
 اولی متیقن اولی و اولی یعنی که غیر محتاج اولی لا محاله ممکن اولی و برن احتیاج
 متافعی وجوب وجود در و الله یفعل اعلم اما مقدمه ذکر در تشریح یعنی معلوم
 واجب واقع ذوات منفرد بر عدم صدق اثبات و بیان صدق در
 مشکلی و حکما در هر طائفه کند و مسلك مخصوصه صلی اوزره اولی منفرد

در کتب اخباریه ایچون
 اطلاق اولی بنفید
 ایچون اولی که کثره در
 مسلك

اقامت البتة در که تفصیل کتب فن مفضلان طبع اوله اول جمله در خلق
 مشکلین اوزره بوموعای انبیا و مشهور اولان ادله تلك اوضی و النقی اولان
 بر برهان تمام که قرآن با هر البرهان کما لو كان فيها الله الا الله نفسه
 این کلمه کسر ابد اشارت اولمشرک انک ذکر ایله اکتفا اولدی الی الله
 المفسر دارض و سعادن عدم نلون ارض و سما مراد ایه اول صورته تقریر
 برهان تمام بود و هر چه در که الم که متعده فرض اولنه ارض و سما متکون و موجود
 اولمق محال اولوردی زیرا ایجاد مذکور با مجموع قدرتین ایله و با خود هر یک
 و با الحق برینک قدرتی ایله وقوع بولوب بواجی احتمالن خالی اولمز و بواسطه
 جمله کسر محتمله اولمقد نفعه الله دخی محال ایدیک بوث بولور اما احتمال اول
 یعنی ایجاد مذکور مجموع قدرتین ایله اولمق محال ایدیک بوجری مستلزم اولوب
 که محال قدرت ایدیک بنسبیه اوله دخی جهتن مبتنی اولور و اما احتمال ثانی
 یعنی حصول مقدور مذکور قدرت قادریندن هر برینک مدخلی اولمق محال ایدیک
 ایکی علت مستقلة تلك معلول واحد اوزرینه نواردن مستلزم اوله دخی جهتن
 متیقن اولور و احتمال ثالث امتناعی خود بترجمه بلامع اقتضا سندن لازم
 و ثابت اولور و اما فساد ارض سعادن عدم نلون مراد اولوب و جاصل اوزره
 بومشاهد اولنن نظامدن خروج مراد اولدی یعنی صورتن برهان مذکور که تغیری
 اول و هر چه در که حاشا که ایکن فرض اولنه بینلر نه تنازع و تغالب و قوعی ام
 مقرر اولوب لزوم عادی ایله هر برینک صنعتی امر که صنفدن متمیز اولمق دخی متیقن
 اولجی اجزاء عالمه بوسورت مستحسنة اوزره تناسب و التیام و شتخص واحد
 مشابه سنه اولجی قدر حسن اتساق و انتظام محال اولوب بسبب بقا انواع
 و باعث ترتب انار اولان نظام خلط طاری اولمق مقرر اولوردی **انتمیه** معلوم
 اولاکه بومشاهد باتفاق الله الکلام مابو الحق مخالفت ایله مسلک توحیددن
 عدول ایدوب دیا جبر شریک و ضلالتی نه کشته و کراه اولنه طائفه ثنویه و جبر

و مجسمه که ثنویه فاعل خبر نور اولوب فاعل شریک اولمق اوزره اعتقاد ایدوب
 فرقه مجسم فاعل خبر یزدان و فاعل مشرک هر من اولمق ذاهب اولمشدر و زعم ناکر
 لری اوزره جناب حق حاشا خلق مشرک قادر دکلر دیوب جبر و مشرک واحد
 اولنه ذات واحد ام خیر و ام مشرک اولمق لازم اولور دیر و بوسبب لرن و ابطال
 اید جواب اول و هر چه در که فعل مشرک قدرت مستلزم مباشرت اولمیب و مجرر اکا
 قادر اولمقبیل مشرک اولمق لازم اولماز و بهر وجه دخی اگر خیر اطلاقدن مراد خبری
 غالب و مشرکدن مشرک غالب دیک ایه لزومی ممنوعه لری فی الجمله خلق خبر و مشرک
 مراد اید لری استی لری فی ممنوعه دیر و بوسبب لرن و جبر مذکور اوزره ابطالدن
 صکره علم طریق المعارضه دیر که اگر خیر اولن لری اولانی و با خود مشرک دفعه قادر
 اولماز نه عجز لازم اولوب اگر قادر اولوب دفعه مقتدی اتمه سبب اولمق لازم کلور
 بسبب احتمال نفعه **مستحیل** اولوب و حدوث ذات مقتدی الهی مبتنی
 و مبرهن اولور **دفع البتة** لری بومحله الشبهة اولوب بعض کتب کلامیین
 انکار وحدت بسی ایله تکفیر اولنن مشرکینی نقاد صدق ثنویه و جبر ذکر دن
 صکره جمله عبده ملائکه عبیدن کواکب و عبده اصنامی که وثیقه در و طائفه بودی که
 حضرت عزیر حاشا ابن الله دیشدر و نصاری دخی که حضرت مسیح **حاشا** ابن الله
 دیشدر و جمیعاً بوزکر اولنن طوائف مشرکین عدد دندن تعداد مشرک را
 بعض کتب فتن ثنویه و مجوس دن غیر سنه مشرکین زمن سنه ادخال البتة
 بسبب بواکیمه بیننن ننا فر لازم کلور سوئال اولنه ایه جوابی بود و هر چه
 تغیر کلام اولور که توحیدک حقیقی بعض کتب فن عبارتدن مستفاد اولدن
 اوزره الوهیتک جناب حضرت حقه مخصوص ایدیکنه اعتقاد دن عبارت
 اولوب والو هیت خواص اولان امورک دخی جناب حقه اختصاص الله کلامدن
 جم نقر بکلی اوزره حقیقت توحید داخل در و از جمله استحقاق عبادت یعنی
 معبود اولمق صلاحیت خواص الوهیتدن اوله دخی مخصوص قاطع و اخبار صحیح

رد
 م

تفلیه و عقلیه

ایده نیست و برین اولوب الوهیتک اختصاصی اذنه فقیه و فقیه اید بنوت
 بولسورس اندر که حقیقت تو حیدر حیدر اختصاص الوهیتین عبارت اولمظ نظر
 اینتمشله در تنوید و محو شدن ماعداس الکره فی مشرکیه عدادن عید
 اینتمشله اما اندر که حقیقت تو حیدر الوهیت و خواص الوهیت محو غلک اختصاص
 عبارت اید بکن اذله و بنف اید اثبات اینتمشله در اختصاص معبودیت خواص
 الوهیتین اولمظ نظر اولمظ نظر نالشیه جمیع کفره تنوید و محو کیم مشرکیه زمی سندن
 معبود اولمظ نظر اوزره قرار و بر مشرک و تحقیق مد عامه بود و جهله تغیر مرام مشرک
 در که یهود و نصاری الکره صانع عالم واحد دیوب کند و زعمی اوزره مشرک
 شوز و محو نسبت ایدوب کند و لم موحد اولمظ نظر ادعا ایدر اما انفا ذکر سبقت
 ایندیک اوزره محو عیدیت لازم توحید اولمظ نظر ایدر حضرت عربی حاشا
 ابن الله دیشلم بکن محو وحدت ذات صانع اعتراف اید موحد اولمظ نظر اولمظ نظر
 و کذک طائفه نصاری حضرت مسیح حاشا ابن الله دیوب و معبودیتین
 جناب واجب الوجود اید شریک ایدوب اب و ابن و روح القدس عنوانی
 اید اقایم نکته اثبات اینتمشله بکن کند و اعتقاد فاسد لریجه ذات مع الوجوده
 اب و ذات مع العید ابن و ذات مع الحیاه روح القدس اطلاق اینک اوزره
 اقایم نکته دن مراد لری ذات مع الصفات اولوب ذات متعده اولمظ نظر
 ادعا سیر اید موحد اولمظ نظر اولمظ نظر **فرق نصاری** طائفه نصاری خذلهم
 الله تعالی زعم فاسد لری و اعتقاد فاسد لری مقتضایه اقوم و اقوم و اقوم
 علم و اقوم حیات اولمظ نظر اوزره اقایم نکته اثبات ادعا سندن اتفاق ایدر
 بر فرق کیم اقایم مذکور ایچون سبب حدوث عالم اولوب اصل وجود عالم اکر
 اولمظ نظر ادعا اینتمشله و بر فرق کیم دخی حاشا وجود الله اندن مرکب اولوب اول
 و جهله اصل وجود الله اولمظ نظر مسئله گفته رو باقایم ایچون الله نکته اولمظ نظر
 اعتقاد ایدوب با الله صفات معانی مقوله سندن اولمظ نظر اعتراف اینتمشله

کفر یهود و نصاری و عبده ملائکه و عبده
 کواکب و عبده اصنام اولان و تنوید
 محو

الاقنوم بالضم الاصل اقایم
 رومیه فاموس

و جهله

اینتمشله در تنوید جمیع نکته الله واحد اولمظ نظر ایهله در ظاهر و واضر که بوزعم فاسد
 مستلزم جمیع نقیضین اولوب وحدت کیم نک اجتماع لازم اولور و بوندن قطع
 نظر خارجین موجود اولوب اعتبارات محضه دن اولمظ نظر احوال و اوصاف دن
 ترکیب ذاتی تجوید ایندیکلری حواش و اطفالک بیلد بلا ترقه امتناعه حکم
 ایندیکلری امور واضر دندر و بعد ذلک اقوم علم کلمه اطلاق اینتمشله در ناسوت
 مسجد بغیر جسد عیسی اید متحد اولمظ نظر ادعا سندن الکره اتفاق اینتمشله در لکن
 اتحادی تغیر اختلاف ایدوب بعضی اعراضک جوهر اید قیامی کیم جسد
 عیسی اید قیامدن عبارت در میسدر و خف دکلر که بونقیده اوزره جمیع اقایم
 نکته اولان جوهرک ذاتدن مفارقت لازم اولور و الکر اول جوهرک ذاتدن
 مفارقت اینتمشله در ناسوت مسجد متحد اولمظ نظر دیر لری معنای واحدک الکر
 ذات اید قیامی لازم اولوایک ایسه محال اید بکن ظاهر و واضر و بعضیله
 اتحاد مذکور اختلاف مزج اید تغیر اینتمشله در ماء و لکنک امتزاجی
 کیم و مزج و اختلاف صفات اجسامدن اید بکن خود بیاز محتاج دکلر لیس
 کلمه که امور معنویه دن بلکه الکر فتنه ذات ازلیه نک احوال و خواص سندن اید
 بر وجهله مقهور اولماز و بعضیله دخی اتحاد مذکور انطباق معنایه اولمظ نظر
 ذات ابیتدر صورت منقوله نک شمعون انطباقی کیم و خفی دکلر که اول نقش
 قبول ایدن جسم منقطع اولان نقشک ذاتی اولوب معنای اید بکنه انشاء
 بوقد **التبیین** فرق نصاری دن مشرک اولان ایچ فرق در که فرق اولی مکانیه
 و فرق ثانیه بقیه و فرق ثالثه نسطویه در احوال و جهله دن مکانیه دیر لری که لا هویتدن
 بر جهله ناسوت حلول ایدوب جسد عیسی اید تدرج اینتمشله در اقوم علم قبل التدرج
 ابن اطلاق اینتمشله و بوقد تلبیسی نضر اینتمشله در که قرآن کریم **لقد**
 کفر الذین قالوا ان الله ثالث ثلثة نظم کیم بوقد نک حال ضمیران مآله اشارت

ناسوت اجساد جسمانیات
 معنایه لا هویت اید و معنایه
 اولمظ نظر اوزره مصطلح
 اولمظ نظر

و بوفه نك زعم فاسد لى اوله كه قتل صلب ناسوت واقع اولوب لاهوت
 ايجون اوليه ويعقوبه كلك لم ده منقلب ومبدل اولمش در جواب ايجى حضرت
 مسيح ايجون حاشا الوهيت ادعا ايدله فرقان عظيمه لعذ كفر الدين قالوا
 ان الله هو المسيح ابن مريم اية كبرياى بوفه كبرياى اشارت در و نستطيع دبر لرك
 تسلك اجسام بزه ب انا و انشرفى كبر لاهوت ناسوت بى توانداز
 اولمش و بونله دى قتل صلبك حضرت مسيح من جرته ناسوت لاهوت جرته لاهوت
 وقوعه داهل تبيين امام فخر الدين رازى بعض مؤلفان ذكر ايتشدر كه
 بروقن رقيبى و نصارادن بر قسيس باهر التلبس ايله مفارن اولوب قانون
 بحث و مناظره اوزره بعض مقدمات واضحه ايراد ايلدم كمال ملاذات و نهيات
 بلاحت اوزره بربلید بليد اولوب فهم معقولانك ضعف و ادراكى كمال قوت
 اولمبله جده بده كه اكيد ايله بوب مقدمه بن بر اصعبت ايله تعزيم ايتيم كه
 وجود دليل مستلزم وجود مدلول اولوب عدمى مستلزم عدم اولمش بغير
 مثلا حدوث عالم كه دليل وجود صانعك تحققتن بغير حدوثك وجود دن
 مدلولك وجودى بغير وجود صانع لازم اولوب عدم حدوثن مدلولك
 عدمى لازم اولماز كه وجود صانعك قدس مقرر اولمش ازلا و ابد موجود اولو
 حدوث ايسه از لوق منقضى و معدوم در پس بومقدمه بي منوال مشروح اوزره
 فهم و تسليم كن صكه اقنوم على ناسوت مسجل اتحاد قهر و تحفصك
 و جبران سوال ايلدم جوابه حضرت مسيحون احيائى موتاتنلى بعض خوارق
 مشاهير اولمش تحفص اولمش در بركه نكر ايدركه بونفيعه حضرت
 موسى دن دى صورت نقبان احيائى عصا و فلق بحر منقلب خوارق كثره
 صدور ايتشدر ضابطه فاسد كه اوزره كه دى حاشا الله اكل صحيح اولمق لازم
 اولور نيز مقدمه مذكونك مفادى اوزره ظهور خوارق دليل الوهيت اولمق

و فرق نك نك بجهت اوزره
 بالجهت اوزره نك نك بجهت اوزره
 بالجهت اوزره نك نك بجهت اوزره
 بالجهت اوزره نك نك بجهت اوزره
 بالجهت اوزره نك نك بجهت اوزره
 بالجهت اوزره نك نك بجهت اوزره

امام فخرى قسيس بربلیم الزام
 و اسكات ايتيك حكايت
 مستطرفه در جده

اولمق هر نه محله كه متحقق اوله مدلول كه الوهيت راى مستلزم اولور و سلم
 موجوداتن مجرد دليل مذکور منقضى اولمش عدم دليل عدم مدلول مستلزم اولمق
 جبرتن اوزره اوله ايتيك انتفاكه اثباته مجال محال اولمق لازم كلور ديدكون
 ملزم و مبرهوت اولوب بوجهد جواب قدرتن قالمى فبرته الذى كفر و الله
 لا يهدى القوم الظالمين **تحقيق ايتيك** بومحله مطارح و معرفت افكار اولان
 مباحث مشهور و نذكره لوفان فيها الهة انا الله لفسد اية كبرياى اثبات
 توحيد بعض محققانك ايتيك افعاليه دن اولوب حاشا الله نك فساد
 ارض و سماى السنه اى لزوم عقلى ايله اولوب بلك ملازمى عاديه اولمق اختيار
 ايتشدر اما كبر اهل كلام بر ايهين قطعه و دلائل عقلية دن اولمق طرفى بصر
 ايتشدر و بوقول ايجو ذاهب اولمش ايتيك مسلك سلك اولوب بعضيدى
 بر ايهين و ادركك مطلقا ملاذات عقلية ايله مشروط اولمق قولن اختيار ايله
 آيت مذكونك ايتيك عقلية دن اولمق ايتيك ادعا ايتشدر و بعض آخر ملاذاتك
 عاديه اولمق دليلك قطعى اولمش منافع دكلر ديك اوزره ملاذاتك عاديه
 اولمق اعتراف ايدى آيت مذكونك بر ايهين عقلية قطعه دن اولمق
 اثباته نقدي ايتشدر و بونشاع المذوق بينتون قديما و حديثا كبر ايدوب
 حتى صاحب البصره تشديد ايدوب ابو هاشمى آيت مذكونك مدعاى
 اثباته دلائل قد صحت ناسر تكليف ايتشدر فاضل محققين سعد الدين تفتازانى
 حضرت زكى احمد الله نك بعض مؤلفانك بصر ايتيك اوزره اقناعيت طرفى
 اختيار ايتيك معاصر لرون بعض فضلا ايتشدر ايله انكار دن ناسر فاضل تفتازانى
 جنابك نشانه ناسر ايتيك بجهت تشييعات تشييع بجا سرتشدر و محقق
 تفتازانى احفاد دن بعض متأخرين تأليفاتن مسطور در كه شخص مذکور
 ابو المعين نسفى نك بجهت ايت مذكونك اقناعيت ادعا ايدلى و دوقطه
 ايتيك بكنه و صاحب كشفك اكا اتباعه مطلع اولوب فاضل تفتازانى حضرت زكى

بجهت مشهور
 انظار

بعض فضلا نك سعد الدين تفتازانى
 منقول اولان بعض فضلا دهر ايتيك
 عبد اللطيف كرام اولمق اوزره
 بعض متأخرين تأليفاتن
 بصر اولمش ايتيك
 علم ارا و ك
 بعض فضلا دن مراد تفتازانى
 علاء الدين بخارى رحمه الله

توضیح بکلیه تجالر المندی و اول و هغه فرمان روای محاطک شرق مشاهیر
 میرزا که اکبر اول و دیو و اولفله موتدن صلح جانشینی اولمشدر سعد الدین حقیق
 نیجه کلمات قیچی و متال و قیچی القاب و ب بر مجلس عام عقیده ترغیب و اول مجلس سعد
 الدینی و سائر افلاض عمری دعوت و احضار ایچون غرض اینست که اول عقیده نیک
 بطائنی اثبات و تحفیض و منه الزام و اسکات ایلد اول یوم معهود ایچون بروفت
 مخصوص یقینی اولتمشیکن بامر الله سبحانه اول شخصی مشهالک قبیل ذلک
 فحاشا مالک اول عقیده بو حالت فاضل نقارانی حضرت تلمیذک جمله کراماتدن
 عد اولمشدر العلم عند الله سبحانه **الحی** که حجة الاسلام امام ابو حامد غزالی
 حضرت تلمیذدن بعضی فضل روایت ایلد منقول اولان حقیقانه نذر که مطلق عقاید
 اسلامیة لنباتن سوق اولنان براین وادله امراض قلبیه ایچون ادویه مجرب
 جاریه اولوب مدوات امراض جسمانیه ایچون استعمال اولنان ادویه
 طبیعتک قوت و ضعف نظریه لک لانیم اولدی کبر مدوات امراض روحانیه
 در بعضی عقول ضعیفی ادله نافع ایلد طریق صواب ارشاد حالنوخ دخی مراتب
 متفاوت عقول مراعات اتم امور دندر و امراض جسمانیه دفعه ندر
 مباشر اولان طبیعتک طبائنی مرتبه صداقة بالغ اولمش اولیوب استعمال ادویه
 طبیعتک قوت و ضعفی ملل حفظ و مراعات اتم اول مقوله تدبیرک
 از جهتی اصلا حذرن فساد ایکن ایکنی امر مقرر اولد و معنی کبر ذلک جاده
 صوابه ارشاد حالنوخ دخی مقادیر ادراک عقول نظر و اعتبار اولمشه اقامت
 اولنان ادله نیک عقایدی اصلا حذرن افساد او فلولور پس بویحقیق
 معلوم اولور که ادراکاتک مرتبه متفاوت اولد و معنی کبر ارشاد و اصل حریک
 هر مرتبه متفاوت اولمق لاندرو و تصدیق سماع و تقلید ایل اولان مؤمنک
 عقیده سن حکم ترا دله انا و تحریک نامناسب در نکم حضرت ارشد
 الم شیدین صلی الله تعالی علیه وعلیه واهل بیت صحیح استیفاء لمدن

ستیفه لمدن استفاضه انوار قدسیه ایلد مستفاد کتاب معارف الهیه
 اولان اصحاب کرام انجاء افاضه علوم یقینی قلعه مهر بری صاحب بضا
 جوامع و اهر معارف دینی اولمشدر ایکن عوام طائفه عربدن فهم و ادراکی
 درک مطالب عالیه قاصر اولمشدر دن ایکن مطالبه تصدیق ایلد اکتفا بوبر
 ایمان تعلیمی ایلد حاصل اولان تصدیق ایلد ایمان ندر حکم بیورب اول
 امر دن یقین بر مانی ایلد حصول بولن تصدیق حقیق یقینی تکلیف مبادرت
 بیور مشملدر و کذلک ضعیف العقل و جامد الطبع اولان عقیده جانی که
 ضلالت اوزر مصر اولانک ایچون مناسب اولان اقامت حجت و برهان
 دن بدل حواله اسیف و سناندر و اقامه دوشاک اولمشدر دن اندک نوع
 زکادن حصه مند اولوب مفید قطع و یقین اولان بر مان عقل فیه ادراک کبری
 بالغ اولمشدر ایچون نافع اولان اولدر که ممکن مرتبه کس طبیعتکرت جسمانی
 و ملایم اولان کلام مقنع ایلد معالجه تلافی اولنوب ادله یقینی بر مانی
 القاسمه مبادرت اولمشدر زبیر امور عادی دن مجر دور عقله اتمه هر کس
 ایچون میسر اولیوب طرف الهیه دن بعضی افراد عباده افاضه و اعطا اولمشدر
 و اکثر اشخاص خلقت نقصان ادراکدن ناسخ بر این عقیده در کندن
 عجز لری مقرر بلکه اندر ایچون ادله قطعی حضرت رسان ایدیک بی
 انشاید راقا صاحب ذهن و قاده اولان فطن ذکر و متیقظ الموی که
 انی کلام خطابی ایلد اقتناع و تسلیم ممکن اولمشدر نیک ایلد حیاتی مقوله
 و محاجه دلیل قطعی ایراد اولمق و اجید ریس بومقعه تمهید اولنوب
 بوضابط ضبط و اتقان اولد قدن صکر معلوم اولاکه کافه خواص و عوام
 وجود صافی تصدیق و توحید ایلد ما مورد مکلف در حضرت مادی السبل و جناب
 خاتم الرسل صلی الله تعالی علیه و سلم جمیع افراد کائناتی طریق حق دعوت ایچون
 مبعوث اولوب از جمله عامه مشرکین که ادراک ادله قطعی دن قصور فرملری

محقق اولی در اندی دخی جاده واضع ملت زهرای برایت ایل مامور در و اول
 طالع کبر غلظت طبع صاحب اولان اشخاصه ایسه نافع و سازگار اولان امور
 عادیه مبنیه اولان ادله خطابیه سوق و ایرادی ایل دعوت اولی و تقدر و قرآن
 با هر البر فائک مشتمل اولی یعنی ادله و بر اینک بعضی دلیل بر ایند که فهم
 و اطلاعی علماء و اسفونه مخصوصه و بعضی آخری خطا بیاند که عوام ناس ایچون
 نسق اولی اوزره اولان چو و ادله دن انفع و انسیر پس عقول خواص
 و عوامک مراتبی دعایت اولی و لوب قرآن عظیمه هر برینه مناسب اولان وجه
 اوزره سوق کلام اولی و کما قال سبحانه ولا یطع ولا یاسی الا کتاب مبین
 الایه یوحیه دن لو کان فیها الهه الا الله لغدا تعلیم کی طریقیان مذکور یعنی جامع
 و مشتمل اولوب علم طریق العبارة ادله خطابیه دن و علم طریق الاشان بر این
 قطعه دند و صورت اولی نک یعنی بوابت کبریم بحسب العبارة ادله خطابیه دن
 اولی یعنی نک تفصیلی بود و وجهله در که است که یکه مذکور نک علم طریق العبارة
 مدلول لزوم فساد سموات ارضه در عند فرض تعدد الاله یعنی حاشا الهه مستفاد
 فرض اولی دن سموات و ارضک بود منشاء و محسوس اولان نظامدن خروجی
 لازم کلکدر و ارباب البیام خفی دکلدر که سموات و ارضک فساد لازم اولی و لوق
 لزوم اختلاف دن ناسیدر و امکان اتفاق محقق اولی و لوق اختلاف نک لزوم قطعی
 دکل ایکن ظاهر اولی و لوق فساد عادی اولی و لوق معرزه اولی و امام فخر الدین
 رازینک بود معنای تحقیق صد دند تفصیل مشبعی و در محققین طلب اولی و لوق
 عقول سلیمه یعنی دکلدر که بر دلیل که نفس الامر ده ادله قطعیه دن اولی و لوق
 مقرر دظن اولی که اول مقول اقناعیادن اولان ادله خطابیه دلیل قطعی
 و برهان عقلم اطلاق اینک صلابت فالدین و نصرت اسلام مسلکی اولی و لوق
 بعض اصحاب آثار بویل زعم ایستدر بلکه بو مقول نصرفات مدرجه طی طبع اولی و لوق
 عقول ضعیفه مورت و همدردین مبین متبانی الاصول محوری بود و وجهله نصرت

نصرتن مستغنی ایکن بیانه محتاج دکلدر که قرآن کریم و قرآن عظیم اصحاب اولی و لوق
 ضعیفه ایچون نافع بر دلایل اقناعیه خطابیه مشتمل اولی یعنی کبر اکثرین ان
 میخصه نجه ادله قطعیه یعنی مشتمل ایکن علوم قرآنیه نوع اطلاعی اولی و لوق ظاهر
 و واضح اولوب خواص امت اذن منتفعل در و اما صورت ثابیه یعنی کبریه
 مذکور نک علم حسب الاشان ادله عقلیه و بر این یقینیه قطعیه دن اولی و لوق
 باتفاق المتکلیفین قطعیادن اولان برهان ثمانه علم طریق الاشان دلالتی
 و وجهله اولی و برهان ثمانه یقینیه اولی و وجهله در که حاشا صفت الهیه است
 متصف ایکن که فرض اولی و لوق بر موجود ایجاب دند قصد اینک طری حاله اولی و لوق
 موجود دن دقوی ایکنسک معینی اوزره ایجاب دند لری ایل اولی و لوق هر بری ایچون
 مرادنی ایقاعه عدم استقلال لازم اولوب هر برینک ایجاب دند ایل اولی و لوق
 ایکن علم مستفاد نک معلول واحد مستفاد و زینت تواردی لازم اولی و لوق
 ایچون برینک ایجاب دند ایل اولی و لوق بر وجهله لازم اولی و لوق قادر بر
 مقتضی اولان امکان ذات که و مقدور بر مقتضی اولان امکان ممکن
 اولی و لوق الهیه مفروضه نسبت ممکنات علم السویه اولوب رجحانی ظاهر اولان
 پس بود تقدیر اوزره مقدور واحد ایکن قادر برین و وقوعدن قادر برینک
 یا بری ایچون و با خود ایکنسک ایچون دخی لازم کلدر که بحسب العقل محال اولی و لوق
 کتب کلامیه مستطوره مدللدر پس بود وجهله اولان ثمانه قطعیه مثبت
 اولی و لوق تفصیل سابقه اعمال فکر اولی و لوق درک و اتقان اولی و لوق معلوم
 اولی و لوق ثمانه طاه برهانی و کاه خطابی اولی و لوق ممکن اولی و لوق ثمانه متکلیفین
 صفتش برهانی اولی و لوق لازم دکلدر و است که یکه مذکور دن بحسب الاشان
 مستفاد اولان لزوم فساد ارض و سما قطعی اولی و لوق بحسب العبارة مستفاد
 اولان لزوم فساد خطا بیسته منافذ دکلدر و بر این بحسب الاشان دلالت
 ایند یکی لزوم فساد مقدور واحد قادر برین بیننده اولوب الهیه

برهان ثمانه کاه برهانی و کاه
 خطابی اولی و لوق ممکن

است مذکور بحسب الاشان
 بحسب العبارة خطابی

اولی الامر فی اطلاق مراد اینست چنانچه حاشیه
سند را جفت کرده اند و بویابان اینها
نقش با آنکه لازم عادی اولی طرفین
اختیار است و این مذکور است که دلالت
قطعیه اولی جانبین ترجیح ایروب
مسایره در تفسیر ایشانست

کونه تعالی عندهما
عن المكان

مفروضتیک یا خود احدی از آن عجزی لازم نگردد و بحسب العبار
مدلولی اولان فساد سموات وارضک بمحسوس و مشاهد اولان نظامدن ضروری
لازم اولدن عبارتد و بحسب العبار مفادی اولان لزوم فساد خطاب اولدی
اول صورتی جواز اتفاق الیهین مفروضین فرض مستقر اید یکندن لازم کلوب بحسب
الاساقی مستفاد اولان وجه او زره جواز اتفاق الیهین مفروضین منتفی اولمفل
برایمین قطیعۀ غلیظۀ دن اولقی واضح و مقرر اولمندر بر جواز اتفاق امکان
تعذر متفق اولدن ناست نقد الیهین عطل امتناعی ثابت اولیق بینلر نه
اتفاق فرض اولقی قطعاً مستقر اولماز یعنی اتفاق شکی نیستی اصل موافقتدن
عبارت اولدی جهت ابد البتہ نقد قطعاً اقتضا ایروب نقد اولدی چه جواز
اتفاق دخی ممکن اولماز و صورت مذکور جواز اتفاق بحسب العقل منتفی اولمفل
بحسب العبار مستفاد اولان وجه او زره دخی جواز اتفاق منتفی و مستحیل
اولقی لازم کلیم زیرا وجه اول کی امتناع تعدد الیهینی استدلالی لزوم عقلی
اید دکل بلکه لزوم عادی اید اولمش اولورد کمیش در والله بقول الحق وهو
یرهدن السبل المنهج الثاني من المسلك الثاني واجب تعالی جل وعلائک
تخیزدن یعنی جهت و مکاندن وجسمیتدن منزله ایدیکی وجود هرت و عرضیتدن
تنزیهی بیانشدر اول تخیز و تمکندن تنزهیی بیانشدر اقامت اولعان ادله
و یثقه دن بری اولدر که الزامات مقدسه بر مکانه ممکن فرض اولنسه لامحالته
اول مکانه قدمی لازم اولور و قدمک خود جناب واجب الوجود مخصوص
اولوب جمیع ماسوی الله سمعت حدوتله مستعمل اید یکندن جمیع ملکیان متفقند
وبر دلیل دخی اولدر که البته هر ممکن ایچون مکانه محتاج اولوب غیر محتاج اولان
ممکن اولوق مقرر اولمفل امکان واجب لازم اولور و اول مکان ایچون
امکان خلادن ناست مکان متمکندن مستغنی اولوب مستغنی عن الغیر
اولان واجب اولوق لازم اولیق مستغنی عن الواجب اولان بطریق

سند احمد بن محمد بن عمرو بن ابی بکر بن ابی
 هاشم بن ابی بکر بن عمار بن اوس بن
 اختیار بن محمد بن ابی بکر بن
 قطیفه بن اوس بن ابی بکر بن
 مسافر بن نصر بن ابی بکر بن

کونہ سے غنیمت
عن المکات

بطریق الاولیة ما سوادن مستغنی اولمق متغنی اولوب وجوب امکان لازم اولور و جسدن تنزیهی اول وجهله مبرهنه که هر جسم جوهری بوده دن یعنی جزو لا ینفردن متکرب اولوب و هر مرکب کندی اجزاسه احتیاجی انفا بیان اولندی یعنی اوزره مبرهنه و مقرره اولمقده ساحت قدس واجب الوجود عبارت افتقار دن مبتدا یکدیگی مقرره اولمق جسمانیتن تنزیهی متغنی اولور و جوهریتدن یکی منزله ایدیکی اول وجهله مثبت و مقرره که جوهر با محلدن مستغنی اولمق ممکنه و یا خد موجود اولدقن محل و موضوع محتاج اولمیان ما هیئتدن عبارت اولوب علی کل التقییرین وجودن ذاتن زائد اولمق مقرره اولور و ذات مقدس واجب الوجود اوزرینه وجودی زائد اولمقنی خود ذکر می سبقت ایتیکی اوزره مثبت و مبرهنه **اقوال المخالفین** جمیع المذاهب است و هم الله تعالی واجب الوجود کجاست و جسدن تنزیهش اتفاق ایوب مخالفین طائفه مجتسمه ادعای جسمیت و طائفه مشبهه اثبات جهت اینکله نهج قوم اهل سنتن عدول و انحراف ایوب کربن ضلالت و شمشیر در اول طائفه مشبهه جهت فوق اولمق ادعاسن اتفاق ایوب لکن تعیین جهت مضاسن ایک فرقه اولوب بر فرق لیس اجسامن جهانیه ممکنه کبری ممکندن تنزیه ایوب جسمیت ادعای متمسکه در فرقه افری که ابن کرام اکتایلیع اتباع ایدنلدر تعیین جهت قابل اشارت حسیته اولمق اوزره ادعای جسمیت ایوب حاشا غم حاشا عرتک صفیه علیاسنن مماس اولمق و بعضیلر من غیر مماس محاذی اولمق زعمی ایل حرکت انتقال و تبدیل جهانیه بخونه ایتمسکه در طائفه پیرو دخی بواعث باطل اوزره متفقدر خذلهم الذین یقولون و ثانیاً طائفه مجتسمه دخی ادعای جسمیت اینکله مسلک اهل سنتن محرف اولمشیر و بعضیلر صوت نور سا طعمه اولمق اعتقاد ایوب بعضیلر لحم و معدن متکرب جسم عنصری ادعای ایتمسکه و بونلدرن بر فرق صورت انسانن

—
—
—

تاریخ

تشریح تعالی عن الاتحاد
مع الغیر

اولیٰ ادعای سنه اولوب بر صنفی سبب امر در صورتی و بر صنفی شیخ اسمط
الراس والحقیه صورته تخیل الیک اوزره سرکشته بودی ضلالت اولمشدر
تعالی الله تعالی بقول المبطون اما اتحاد مع البعدن تشریح اول وجه مبین و مثبت که
اتحاد اصلن معنای حقیقیست بر شیک این ارض قبل صبر در تیر و بو
مفهوم ایچون ایک وجه منصور اولوب وجه اول اول که ایک شیخ بر برین انضام
ایده متخی اولوب شیخ اخر ثالث حاصل اوله مثلاً نیزه و عمر و بر برین متخی اولوب شخص
آخر بکر حاصل اولوب کبی که بعد الاتحاد حاصل اولان شخص نیزه و عمر و اوله
وجه ثالث اولدر که بر شیخ موجودی ارض متحول و مبتدل اوله مثلاً نیزه و عمر و اوله
و باضو و نیزه و بر برین عقل حکمی ایده اتحاد اولوب ایک صورتی دخی متمتع و مستحیل
ظاهر و اضحی نیزه ایک ما بینک و ایک هویتیک بینند اختلاف ذاتی متحقق
و مقرر و مقتضای ذات اولان امورک ذوالی غیر منصور در بیان امتناع
اتحاد بوسیق اوزره ایضاً مرام اولدر که فرضاً ایک بر برین متخی اولدر
اگر هویتیک منقسم اولوب بشیر اخر ک حادث اولدر اتحاد حاصل
اولمش اولماز بلکه شیک ایکس دخی منقسم اولوب بشی ثالث حاصل
اولمش اولدر اگر هویتیک منقسم اولوب حین اتحاد شینین مذکورین
کالاول موجود لر ایسه ینه اتحاد بولیموب ایک شیخ اولمش اولدر مجموع
طرفین شیخ واحد اولمش اولماز بس کاشا ماکان ایک شیک بر برین اتحادی
متمتع ایچون متعین اولیجی جناب واجب الوجودک بشی اخر ایده اتحاد دن
بالطریق الاولی تشریح معلوم و مجزوم اولدر و بونن قطع نظر اکر ذات مقدس
واجب الوجود غیر ایده حاشا متخی اولدر جمع ماسوی الله ممکن ایچون محقق
اولدر معی جهندن مفهوم اتحاد صورت اولاسنه نظر واجب و ممکن حاشا
اتحاد دن حاصل فرض اولان بشی ثالث اکر واجب فرض اولسنه ممکن واجب
انقلاب لازم کلوب اکر ممکن فرض اولدر و واجب ممکن قبل لازم کلور و اتحادک

شیخ
م

اتحادک صورت نایب سنه دخی بوا یکی محذور مقرر ایچون واحد و اکر واجب
و امکان بعد الاتحاد باقی فرض اولدر سنه ذات واحد و واجب و امکانک
اجتماعی لازم اولدر الیک دخی امتناعی مثبت و مقرر و اما حلول فی البعد
دن تشریح اول وجه مبین که حلول البعد حال اولان شیک محله احتیاج
و افتقار دن مستلزم اولوب جناب واجب الوجودک ایسه ساحه عز و جل
کمر افتقار و احتیاج دن مبر ایچون مثبت و مقرر اولدر امتناع حلول معلوم
اولدر و بیان استحالة حلول بر وجه دخی حلولک مستلزم تحیز اولدر غیر
تحیزک امتناعی حذور افتقار بیان اولدر دخی وجه اوزره مثبت و مقرر و بو
بابه یعنی امتناع اتحاد و حلوله الله فن ادله کثیره اقامت ایتمشدر اول
جمله دن سهیل الفهم اولدر ذکر اولدری ماعد السبع مفضلات کتب کلامیه دن
طلب اولدر **المخالفین** بوساله اهل سنت مسلک دن مخرف اولان مخالفین
ایک فرق در بر فرق سر طائفه مضاردر که اقامت ثلث اثبات ایدوب کلام الطلاق
ایچون اقوم علم ایچون ناسوت مسیح یعنی جسد علیا به حلول ایدوب
انکله اتحاد دن ادعا ایتمشدر دننه که انفا اثبات توحید ثنائیه تفصیل
ذکر اولمشدر و بر فرق له دخی **غلاة** شیعیه دن نصیری و اسماعیلیه
عنوانی ایده مشهور اولان ایک طائفه در که حاشا جناب حق سبحانی
و تعالی حفر نریک بعض کاملین صورته ظاهر دن تجویز ایدوب عترت
ظاهر دن بعض الله به زعم فاسد لر اوزره کمال حسن اعتقاد لر دن
ناسخ سائر بجهت سنه دن علوم کثیره و قدرت باهر ایده تفوق و **مجتهدین**
و فضیلت لر دن مشاهد ایدوب حاشا ذات مقدس الهینیک
حلول و اتحاد دن ادعا ایتمشدر تعالی الله عما یقول الظالمون علواً کبیراً
المنهج الثالث من المسلك الثاني جناب واجب الوجودک وصف
حادث ایده انصاف دن منزه اولدر یعنی یعنی ذات الهی ایچون محل حوادث

سنة
م

اف
م
الصفات
و انوارها

انقسام الصفات
وانواعها

اولمق متمم و مستحیل اید بکن بیان و اثبات در اول بو مقدمه بی تقدیم کن
لا بد در که ائمه فن کلام احکام الله دار السلام مؤلفانته ذکر اولدغی اوزده
مطلقا صفات یکی قسم اولوب بر صفی اولد که موصوفه منقره و بر
صفی غیر منقره اولد صنف اول یکی نوع اولوب بر نوع اول صنفه که
موصوفه منقره اولوب غیره اضافت اقتضا ایتمیه مثل اجسام ایچون
شکل سواد کبر و حسن و قبح کبی و بر نوعی دخی اولد که غیره اضافت اقتضا
ایلیه و بر نوع ثانی دخی یکی قسم اولوب بر قسمی اولد که مضاف اولدغی
شیئیک تغیری اید متغیر اولیه مثل حرکت اجسام قدرت کبی و بر قسمی
دخی اولد که مضاف اولدغی شیئیک تغیری اید متغیر اوله صفت علم کبی
معلومک تغیری اید متغیر اولور مثلاً زبردک غیر موجود اید یکنه تعلق علم
حاصل ایکن زید حادث و موجود اولدقن علم زبردک وجودن تعلق ایتمیکه
صفت علمک متغیر اولوب مضاف دخی یعنی صفت علم دخی متغیر اولمش اولور
و بود دخی معلوم اولد که حادث موجود بعد عدم معناسنه اولوب اول
یشی که انک ایچون وجود اولیه و مجرد ثابت و حاصل اولد که متجدد اطلاق
اولد اما حادث اطلاق اولماز پس صفات الهیه یکی قسم اولوب بر
قسمی اضافات محضه دندر موجودات خارجیه دن دکدر علمک و قدرتک
تعلقه کبی که بو تعلقات مثلثه اوصافک اضافات محضه دن اولوب
موجود فی الایمان اولدغی مقرر در و بو مقول اضافتک قابل تغیر و تبدل
اید بکن ظاهر در و بر قسمی دخی امور حقیقه دندر ذات علم و قدرت کبی که بونلر
مثلثه صفاتک قدیم اولدغی محقق اولوب قبول تغیر و تبدل ایتیر له **تنبیه**
جناب واجب الوجودک ذات مقدسه محل حوادث اولمق مستحیل
اید بکنده جمیع اهل ملل و جاهیر عقل اتفاق ایدوب انجی کفر مجوس
و فرقه کرامیه مخالفه ایتمسدر و طائفه مجوس مطلقا هر وصف حادث ک

حادث که صفات کمالدن اولد ذات باری اید قائم اولمق ادعا ایتمسدر
و طائفه کرامیه اگر چه مطلقا هر وصف حادثک قیامنی بخوبیه ایتمسدر در لکن
اول وصف حادث که ایچا لا مخلوقاتن موقوف علیه اوله خاصه انک
قیامنی بخوبیه ایدوب بر فرقه سه اول محتاج الیه اولان وصف حادث صفت
ارادند دیوب بر فرقه سه اولمق ادعا ایتمسدر در حاصل کلام اولد که
ذات مقدس واجب الوجودک مطلقا حادث اولان صفات اید متصف
اولمق متمم و مستحیل اما اول صفات حقیقه که تعلق حادث اول یا خود
سلوب اضافات مقوله سه و با خود احوال متعلق اولوب قابل تجدد اولد انلر
متنازع فیه دکدر **المسئله الثالث** فی الصفات النبویه الالهیه و فیه مقدمه
و سته مناج **المقدمه** انفا ذکرن سبق ایتد بکن اوزده مطلقا صفات الهیه تک
بر قسمی وجودیه حقیقه و بر قسمی وجودیه اضافیه و بر قسمی دخی نسبت و اضافت
مقوله سه اولان صفات عدمیه اولوب اصطلاح ارباب کلام اوزده صفات
وجودیه دن ماعدیه صفت اطلاق اولغیموب عدمیات نفوت تشبیه اولتمسدر
مثلاً علم صفت اطلاق ایدوب غنائن الغیره لغت تشبیه ایدالر پس معلوم
اولد که اضافیات و عدمیات اید اضاف ذات مقدس الهی ایچون نبوت
صفت اقتضا ایتد بکنده خلاف و نزاع بو قدر اما صفات نبویه حقیقه اید
انصاف جمیع اهل سنت یعنی اشاعره و ما یریدیه اتفاقاً اولد اوزده صفات زانلر
نبوتیه اقتضا ایتد بکن قرار دادم در و بو مسأله تک تحقیق و بیانی بود که
مثلاً جناب واجب الوجود ایچون عالم اولمق و صفر اید انصاف ذات مقدسه
ایچون صفت علمک نبوتنی اقتضا ایدر قادر اولمق انصاف نبوت صفت
قد رتی مستلزم اولدغی و کذا اکثر الصفات الحقیقه الالهیه پس جمیع اهل
سنت اتفاقاً اولد اوزده ذات الهی ایچون صفات قدیمه زانلر علی ذات ثابته
اولوب جناب حق عالمدر علمی واردر و قادر در قدرتی واردر مرید در اراده کبی واردر

حاصل
کلام

فی بیان الصفات
النبویه

فی الفرق بین الصفات
والنعت

و بهر آنکه اینها بیا **نفاة الصفات** و **نشاعة اقوالهم** و بومسائلهم
 فلا سقم و معتزله مسلک اهل سنتن عدول ایدوب جناب واجب الوجود
 صفات مذکور اید انصافنم ذات مقدس کافیدر و امر زائد اعتبار اولی
 حاجت یوقدر دیر لر بعض جناب حقک علمی و قدرتی و سایر صفات حقیقیه
 عین ذاتی اولوب عالمه ربی ذاتی اولان علم اید و قادر در عین ذاتی قدرت
 اید چه بمتعالی برنج اوله مرتبه اید اثبات تصدی ایشملدر ارجله صفات
 الهیه که بالاتفاق صفات کمال اولمق مقرر در عین ذات اولوب غیر ذات
 اولسه ذات مقدس الهی غیر اید استکمال **بالبقیة** ایشملدر اولوب دیر
 و بودلیل لری اول و جریله ابطال اولمشدر که استکمال بالبقیه لازم اولمق صفات
 مذکور ذاتی غیر اولدوغنی صورتی در اول ایسه عین ذات اولدیرنی کبر
 غیر ذاتی دخی و کل ایدیک اوله وثیقه اید اثبات اولمشدر و بودمدحام فلا سقم
 و معتزله بودکر اولانی دلیلدن ماعدای برنج اوله کشف دخی اقامت ایدوب مجموع
 بخدا غیر تا ائمه دین شکر الله مساعیرهم رد و ابطال ایدوب کندر مدعای برنج
 حج و وثیقه اید اثبات و نایید ایشملدر در تفصیلی کتب کلامیه مفصلاً لذن طلب
 اوله و ارباب البایم یوسئید و کلد که بوبایم نفع صفات زائد به قال اولمشدر
 یعنی فلا سقم و معتزله کقول باطله حاشا تم حاشا جناب واجب الوجود عالمه
 علمی یوقدر قادر در قدرتی بودکر دیکله مؤدی اولمشدر مآل کل ملرینک نشاء ع
 ظاهر اولوب بیانه محتاج و کلد **تقسیم الصفات** **الصفات الذات و صفات**
الافعال بود دخی معلوم اوله که صفات مقدسه الهیه بر اعتبار اید ایل
 قسمه منقسمه اولوب بر قسمی صفات ذات و بر قسمی صفات افعال و صفات
 ذات اول صفات اطلاق اولمشدر که مفروضه غیره تاثیر و بینش اخر تعلق معتبر
 اولیه حیات و قنک تسبیح بقهر علم مثبت ارادت کبر و صفات افعال اول
 صفات دیر که مفروضه غیره تاثیر و بینش اخره تعلق معتبر اوله تعلق و ترتیب

اولان
م

در بیان قول نفاة
الصفات

صفات الذات و صفات الافعال
علم مقتضات التشریف

و ترتیب و افضال و انعام و احسان و رحمت و مغفرت و هدی کبر و صفات
 ذات اید صفات افعال بینش بود جملدن یکی فرق تا بقدر که صفات ذاتن اوله
 صفاتک نفیدن تقیصه لازم کلک مقرر اولوب صفات افعالن اول صفاتک
 نفیدن تقیصه لازم کلر **بیان صفة التکوین و الخلق الواقع فیها بین**
الما تریبه و الاشاعة صفات افعال جمیعاً اسم تکوین جامع بعین جملک
 صادق اولوب مجموع صفات افعال معنی تکوین مختص مندرجه در صفات
 افعالن بر صفت اثرینک اسمی اعتباری اید تسمیه اولمشدر مثل تکوین صفاتک
 اثرین خلق اولدوغنی صورتی اول صفة دلالت ایدن اسم اسم خالق و صفت صفت
 تخلیق و اثری حیات اولدوغنی تعبیر بر اسم اسم محیی صفت صفت احیاء و نفس
 علم ذلک و حایر تدبر نک بعین منبای حنفیه نک اکثر محققای بو تحقیق اولدوغنی و
 اوزر مجموع صفات افعالک صفت تکوین مختص مندرجه اولوب جملک
 اکابر جود ذاهلدر در فلهذا منبای ما تریبه مؤلفاتن صفات تدریجی صفات
 ذات و صفات افعال تقسیم ایدوب صفات افعالی صفات ذات کبر فردی
 فردی عه و تفصیل معهود اولوب دایله صفات ذاتی تفصیلدن صکره جمیع
 صفات افعالن صفت تکوین اید تعبیر ایدوب تکوینک ذات بادی اید قیامی
 و صفات ذات کبر ازلی اولدوغنی و آثار متفرقه سن که اصطلاح اخر اوزر صفات
 افعال معبر درجه بیان ایشک اید الکفا ایشملدر در اخافها ما و اراء الشهدن
 بعضی ضعیفین صفات افعالن بر بری صفت حقیقیه ازلیه اولمق ادعا ایدوب
 صفت تکوین رجوعنی تسلیم ایشملدر لکن بومسائل بلا حاجه تکثیر قدما یه
 مؤدی اولدوغنی جملدن قول رجوع ایدیک محققین فن مؤلفاتن مصرحدر
 والله الموفق **صفات الذات** و صفات ذات جمیع اهل سنت بعین ما تریبه
 و اشاعر اتفاقری اوزر قدیم اولدوغنی فراد در اما صفت تکوینک و انک
 آثار اولان صفات افعالک قدم جدونش فرقی بینش افضال و افعال اوله

مایه برید به صفات ذات کبر صفت تکوینیک دخی قدسه ذاهب اولوب انجی انارینک
 ظهوری تاخر او زره وقوع بولد و عن جهته حادث اولان انارینک ظهوری برید بر
 و اشاعه صفت تکوین و انادی اولان صفات افعال صفت قدرتک تعلقاتدن
 عبارت اولوب تعلقاتک امور اعتباری دن اولد و عن مقرر ایلیک جهته ایدر
 متعلق اولوب مجموع صفات افعال محدث اولد و بی ثبوت بولور و بمثل در مثل
 تخلیق صفت قدرتک مخلوقه تعلقاتدن عبارت در و ترزین کذلک صفت قدرتک
 ایصال رزقه تعلقاتدن عبارت در و کذلک غیر ما و الله حاکم برید صفت تکوین ایل
 قدرتک مفایرینه ایک وجه انبات ایشله در وجه اول اولد که قدرتک متعلق کاه
 موجود اولور و کاه موجود اولماز مثل شمس کزه و انار بریده کبه اقا تکوینیک
 متعلق که مکتوبات موجود اولد و علی محال در پس صفت تکوین قدرتک عین اولد و بی
 مثبت اولور و جرنانی اولد که قدرتک بیثبی معذورک امکانه تعلقات ایدوب
 صحت وجود دن مؤثر در تکوین ایل و وجود معذور و تعلقات ایدوب معذورک
 وجود دن مؤثر اولور و بومس له مایه برید مدعای ان اثبات ارجون ایراد
 اینه کفری ادله دند که جناب واجب الوجود مکون کائنات اولوب بهر حال مشتق
 ایل انصاف مبداء اشتقاقک ثبوت دلیل اولد و عن جهته دن مکون کائنات
 اولد صفت تکوین ایل انصاف منزه محال اولد و عن مقرر اولد مکون اولد صفت
 تکوینیک ثبوتی اقتضا ایدر عالم اولد صفت علی ثبوتی اقتضا ایدر کی
 دیمشله در و اشاعه بود که اولنا دلیل تزییف صد دن صفات دن بر صفت
 ایل انصاف مبداء اشتقاق اولد و صفت ثبوتی اقتضا ایل علم قدرت
 مثل صفات حقیقیه به مخصوص اولوب تا نیز ایجاد مثلک اضافی صفات
 حقیقیه دن اولوب بلکه مؤثر اثره اضافتدن عبارت اولد امور معنویه
 اعتباریه در جواب مکون انشی اولد صفت ایل انصاف انجی صفت قدرت
 و ارادت ایل انصاف توقف ایدر صفات افعال تسمیه اولان اوصاف ایل

ایل امور اضافیه ده اولد اعتباریه محض در اکابناء بشی اخرن توفی معتقد
 دیر له **تذیل** ایل مایه برید صفات افعالک ازلیتق اثبات صد دن امام اعظم
 ابو حنیفه رضی الله عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده
 کان الله خالق قبل ان یخلق و رازق قبل ان یرزق یعنی جناب حق جل و علا
 مخلوقان خلق ایشدن مقدم خالق ایدی و حیوانانی از رازق ایشدن مقدم
 رازق ایدی پس بولکلامدن بحسب الظ منبدا در اولد خلق و رزق و سایر
 صفات افعال قدیمه اولد و در دیر له و افضل متأخریندن بعضی اشاعه امام
 اعظم عنده عنده کان خالق قبل ان یخلق بیورد قلمی جناب حق قبل ایجاد
 الخلق اطلاق اولد و قبل الارزاق رازق اطلاق اولد و عنده عنده عنده عنده عنده
 علی الارزاق معنای اولوب کلام امام مدعای اشاعه بی تزییف و ابطال
 انیک دکل بلکه مؤثر اولد و بومس له **جواب** المایه برید و الله مایه برید
 بعضی افضل جواب و بوب دیر که معنای حقیق ارام اولد و عنده عنده عنده
 بیدر مجاز انکاب اولد و عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده
 کلاما سم خالق قدر قادر عالم الخلق و اسم رازق قدر قادر عالم الخلق معنای ارام
 اولد و عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده
 قبیلندن اولد و عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده
 و امام ابو منصور تا ویدانه دیمشدر که جناب واجب الوجودک صفاتی کمرک
 ذاتنه و کمرک فعلیه راجع اولسون مجموعی ذاتیه اولوب جناب حق ارجون
 صفات ازلیه ثابت اولد و عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده
 مخلوقدن مقدم اسم خالق مستحق اولوب خالقیت ایل انصاف مخلوقک
 وجودی و قسطن اولد و عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده
 جهته اندن ذات مقدسک وقت وجود مخلوقه کمرک معنی و خالی اولد و عنده
 صفت نقص ایل انصاف متابه سنن اولد و عنده عنده عنده عنده عنده عنده عنده

کما فی المسابره
 من صحتها

وصفات مادة فعلية ايله التصاف بعد حدوث المخلوق اولسه صفات كمال
 ايله التصافه غيره احتياج لازم اولوب ايجاد خلق جبر منفعت ايكون ..
 اولمش اولور وجناب حق قرآن كريمه ذات مقدسه صفت كمال ايله ونفى
 احتياج ايله وصف ايتسدر حيث قال عز وجل والله غني وانتم الفقراء وقال
 الله تعالى ان الله لغني عن العالمين واحتياج منافي وجوب وجود ايدكي خود
 امر مقرر در **فذلك الكلام** بعد التبا والى بومسالة كحقيق مرام اول منوال
 اوزره در كه تكوين وتخليق و بونله متلكو سائر صفات افعال اوج مذهب
 مشهور اولوب مذهب اول اولدر كه جميع صفات افعال صفت قدرتك مقبول
 تعلقتن عبارت اولوب امور اضافيه اعتبار به دن اوله وصفات حقيقيه
 دن اوليه و بومذهب جمهور اشاعره مذهب بدير و مذهب ثاني اولدر كه صفات
 افعالك هر برى ذات بارى ايله قائم صفت حقيقيه اوله علم وقدرت ارادت
 وسائر صفات ذات كبر و بومذهب متبايع ماوراء النهر مسلكن در مذهب ثالث
 اولدر كه بوجهدن اجنى صفت تكوين صفات ذات كبر حقيقيه ازليه اولوب
 تخليق وترزيق واحيا و امانه متلكو سائر صفات افعالك مجموعى
 تكوينيك مكوئانه تعلقتن عبارت اولوب امور اضافيه اعتبار به اوله
 و بومذهب محققين حقيقيه مسلكن اولوب مذهب ثلثه مجموعتدن اقرب
 الى الحق اولان بومذهب ايدكى افاضل ارباب كلام مؤلفانن مسطور
 وصفات الهية بي ايكى قسمه تقسيم ابروب بر قسمي صفات ذات و بر قسمي
 صفات افعال در بيمك اولور حائز اولدين محققين مابعدية دن بعضه
 مؤلفانن تفرج اولمش **خاصة المحج** و بومضى معلوم اولدر كه صفات الهه
 ذات مقدسه كنه عيني و نه غير بدير زيرا كذا لك عيني اولسه ذاتك و ذاتك
 قائم اولان و صفتك بر بيل اتحادى لانم اولور و وصفه اسم مترادفان اولمق
 اقتضا ايدر بونلك ايسه امتناعى مقرر در و كذا لك عيني اولسه ذاتن منفصل

المذاهب الثلاث في تلك الصفات

صفات الله ذات الهية كنه عيني و نه غير بدير

منفصله اولمق لازم اولوب بونغير بره صفات مذكور خالى دكلدر كه
 بالكندى نفس ايله و يا غيرى ايله قائم اولوب ايكى امتناعك ايكسره دعى بين الاشياء
 و كذا لك صفت ايكى صفت اضرينك نه عيني و نه غير بدير زيرا كنه عيني اولسه ايك صفتك
 معناسه مخد اطلب اولمق لازم اولور مثلا عالم قادر كبر سين عالم وقادر كبر
 ايكى صفت بيشتره فرق اولمق اقتضا ايدر كه بطلاني محتاج بيان دكلدر و اگر
 هر برى اضرينك عيني اولسه ايكى صفت بيشتره افتراق لازم اولوب صفت قدرت
 ايله منصف اولان ذاتك صفت علم ايله التصافى محال اولمق لازم كلور و كذا
 غيرا و بومسالة فكره و معرفه منهاج قديم و مسلک مستقيمن عدول
 ابروب صفات الكبريك عيني ذات اولسه ذات ابروب اولمش در و زعم فاسد و غير
 واعتقاد كاسد لر بنفبات صدد نزع بوجهد دليل اقامت ابروب كبر
 صفات الهية غير ذات اولسه البته باقديم با خود حادث قديم اولور و على صورته
 تقدر قدما لانم اولور حادث اولور على تقدير ذات الله محل صوات اولمق لازم
 اولور دير لر و بوليتن ترنيف صدد نزع شق اولى اختيار ابروب صفات الله
 قديم در تقدر قدما على اولمق اول صورته در قدما ذات اوله اقا ذات
 ايله قائم معانى مقوله سى اولور على تقدير بره امتناعى ممنوع در بدير **المسألة الاولى**
مسألة الثالث في علم كبر جميع عقلا جناب صانع جل شاناه حقه تكميل
 صفت علم انبائنه متفكر اولوب اجنى قدما فلا سفدن بر سر نه قليله
 مخالفت ايتسدر و حالنن بيان غايه سخا فتنه بنا ذكره ناشايان اولمق
 اعتقاد باطل لر بن بيان تضييع وقت مؤاى اولر غندن ناسخ ذكره نصدى اولمق
 و لكن علم الهيك معلوم تعلقى كيفيتن متكلمون و حكما بيشتره اختلاف
 واقع اولوب متكلمون جناب حقه صفات ذاتن علم الذات اثبات انكلك علم
 بارينك امور خارجيه تعلقى امرن استنباه بر طرفه اما حكما لك بومسالة

الجواب

بوندن مقدم مذكور اولان مبحث مطلقا
 صفات نبوتية الهية بيان اولوب حالا
 فردى فردى هر صفتك احوالى
 بيان اولمش شروع
 اولمش

منه شرح قواعد
 العقائد

کلامی مضطرب اولوب بعضی علم باری حضور پر درمیکلدر اما بصورت
 متمنا علیه تعلیق ابرار ایندیکی بشهره نیک دفعی اصعب من حرج القادر مقوله
 سید روین حکا دن بعضی علم باری صور مجرده اولوب نیشی اثر ایلد قیامتک
 امتناعه ذاهب اولمشدر مثل افلاطونیه دیکلمه مشهور اولان اولدر و ابن سینا
 که ذاهب در که صور معلومات ذاتی منقسمه اولمغه اوله و تکلمه معلومات ولوازم
 وحدت علت ملو مریه منافی اولمغین بیان ایلد تنویر مدعا ایتشدر و محقق
 طلسم نیک مختاری اولدر که صور معلوماتک بر وجه هر مجرده ارتساحی ایلد اولوب
 اول جوهر مجرود صور مذکور ایلد بر لوح مثابه سندن اولدر که صور عدید ایلد منتقش
 اولوب عند الواجب بقا حافر اوله **توضیح مرئیه العلم** و بیان حقیقه عند
 المتکلمین علم بر صفتی که محتمل نفیق اولمیا حق مرتبه تمیز و انکشافی موجب
 اولور و عند جمیع المتکلمین علمک بر نفی فاعل مختار اولان تعریف بوترتیب اما وجود
 ذنبی به قائل اولان محقق ارباب کلام اتفاق اوزره علی عالمک معلوم تعلیق
 عبارت اولمغیل تعریف ایتشدر و عند الحکما مختار اولدغی اوزره علم متعلق اولان
 شیک ذهنش حاصل اولان صورتنه عبارتتد اما علم الله اهل حق و ارباب
 تحقیق فتنه ذات الهم ایلد قائم بر صفتی که انشائک ذات مقدسی فتنه اتم
 انکشاف ایلد انکشافی موجب اولور **ما یجب علم فی هذا الباب** من المعتقدات
 اعتقاد و اثباتی واجب اولان امور دن امر الاول جناب حق سبحان عالم اولدر
الثنانی علم کنه ذاتی و کلی و جزئی مخلوق و غیر مخلوق جمیع اشیا به محیط و شامل
 اولدر غیر **الثالث** معلومات باری غیر متناهی اولدر غیر کمرک موجود کمرک
 معدوم و متمنع قطعا بر شی علم الهی دن خارج اولدر غیر **الرابع** علم غیب جناب
 حق مخصوص اولوب اندن غیری کمسکت اما علم واطلا بر متمنع اولدر غیر مکرر
 اعلام الهی ایلد اوله و بوسه سالن مذکور به اعتقاد واجب اولوب هر بری اولدر

فی علم الله سبحی علم قوا
 محقق اهل السنه

جناب حق عالم اولدغی
 بیان اولدغی محمد

اولدر عدید وثیقه ایلد مدلل و مبرهنه اما معتقد اول جناب حق عالم اولدغی
 که طرف اهل سنتن هم اولدر نعلیه و هم بر اهلین عقیده ایلد اثبات اولمشدر
 و اولدر نعلیه کثرت اوزره وقوع بولمشدر که قرآن کریمک مواضع عدید سندن وارد
 در محقر استیانه وان بکثر بالقول فانه یعلم السر و اخصه و الله اعلم
 بما یفعلون و علم ادم الکما کلماتها و نحو ذلك من الايات و معلوم اولدر که جناب
 حق عالم اولدغی که اعتقاد ضروریات دینیته دندر اما عالم اولدغی ذاتن ذات صفت
 علم ایلد مبدی یا خود ذات مقدس کافیمبر بوا یکم فرع ضروریات دینیته دن دکل ایلد
 بعضی تحقیق مؤلفاتن **مصدق اولدر اثبات که نه نقا عالم جناب حق**
 عالم ایلد اثبات و اعتقاد متکون و حکما متفق اولوب اثبات مدعا عند
 متکون ایچون ایکی مسلک منقول اولوب حکما دخی ایکی وجه اوزره اقامت
 بران ایتشدر اما متکون اخبار اینه کلمی ایکی وجه دن وجه اولدر که مضمون
 ارضیه و مساویه غایت اتفاق احکام نهایت اتفاق و انتظام اوزره اولدغی
 امان نظر اولدغی اول مقوله مصنوعات عجیبک صانع عالم اولمق بالفروق
 معلوم و مقرر اولدر و وجه ثانیک تحریری اول وجهله در که ارباب فن بینش
 اولدر وثیقه ایلد مثبت اولدغی وجه اوزره جناب حق قادر اولدغی یعنی فاعل
 بالقصد والا اختیار ایلد یک معلوم اولوب قصد و اختیار مخار اولان فعل الله
 علم ایلد اولمق مقرر اولدغی جهت ایلد جناب حق عالم اولدغی متعین اولور
 و بوا یکم مسلکدن هر بریه وار اولان سئوالدر که مع اجوبته پاکست کلامیک
 اکثر نه مذکور در سهیل الاندفاع اولمغه بوجبه ذکر اولمیب کتب فن منحصلا
 حواله اولدغی و حکما نیک اقامت اینه کلمی دلیلدر دخی علی اولوب نظریه مؤدی
 مؤدی اولدغی جهتن بوسه سالدر ذکر نه نقصدن اولمشدر **الثانی** بوا بیدر
 اثباتی و اعتقادی واجب اولدر معتقدنک ایکنجه که جناب حق علم کنی
 ذاتی و کلی و جزئی مخلوق و غیر مخلوق جمیع اشیا به محیط و شامل ایلد

الدلیل الاول فی اثبات
 ان الله عالم

الشیء من الوجود

الشیء ما یجب علمه حیثما یكون
 علم الله تعالى شامل و حیثما
 علم جمیع الاشیا

و بوجهی عالی اثبات آنکه سبقت و عقلیت کثرت اوزره و ادر او ملشد اما
 ادله سبقت که ابیات قرآنی در رد او نیستند و بنا و سمع کل شیء در حد و علم و الله
 بکل شیء عليم عالم الغیب و الشهادة يعلم السر و اخفی و غیره از این ابیات و مذاق
 ارباب کلام اوزره بود و هر چه از اثبات ادله عقلیه اید جناب حجت
 علی مقتضای ذاتی اولوب جمیع اشیا به ذات مقدسک نسبت علم السوء
 اولمظه علم الهیک بعضی معلوماته تعلق ایدوب بعضی اخره عدم تعلق اگر
 بر مختصک تخصیص اید ایسه اول مختصه افتقاری مستلزم اولوب اگر در کل
 ایسه ترجیح بلا مرجع لازم اولمق جهته اید مستغنی و مستحیل در و بر دلیل دخی
 اولدر که علم الهی بعضی اشیا به تعلق ایستد اول بعضی جهل لازم اولوب و هر چه
 موجب نقص اید یکی مقرر اولد غنه بناد جناب واجب نسبت باطله **فانعم**
 ارباب کشف و ستر بودن ابوطالب و شیخ عبد الجلیل قیسری تفسیر ایدوب
 و ابن عطاء الله اسکندرانی اوائل تنویر از احاطه ظلام شکوک ایدوب
 بومسالتی جناب واجب الوجودک اشیا به قبل وجود ثابت اولان
 علی بعد وجود اولان علی عین اولوب متانی اولان تفاوت علیک معلوم
 تعلقند و کل بلکه متعلق علم اولان معلوم در دمیستدر **المخاطبه فی هذه**
المسالة بومسالتی مخالف مسلک مختار اولدر دن بر فرق دهریه در که جناب
 حق ایچون حاشا کند و نفسه عالم دکلر دیرلر و زعم فاسد لری اوزره دلیل لری
 اولدر که علم بر نسبت که متغایرن بینن متحقق اولور سبقت اید نفسه
 بینن متحقق نسبت محال دیرلر و بود لیلری اول و جهل ابطال اولمظه
 اول علم نسبت مقول بسندن اولمق ممنوع در تسلیم اولد غنی تقدیر متغایر
 اعتباری کافی اید یکی مقرر در برم کند نفسی علم کبر بلکه بکار شخصی
 کند نفسی علمی اجزای بریها ندن اید یکی معلوم اولد غنی جهل دن دهریه
 نکل دلیل مذکور سفسط اولوب جواب ناشایسته اولد غنی متغایر اولور

الادلة العقلية

الاول من الدليلين العقليين

الاشارة
من شرح مقدمة ابن
الحاجب

في المخاطبة واقوالهم

اولور **ببینی** فرق فلاسف دن بر طائفه در که حاشا جمیع بر سبقت عالم دکلر دیرلر
 و اگر بر سبقت عالم اولسه کند و علمه فی عالم اولمق ممکن اولور اول نفسه علی مستلزم
 اولوب دلیل سابق اید امتناعی مثبت اولور دیرلر و بود لیلک بطلان دلیل
 اولک بطلان نفوذ اظهر در **ادبیتی** فرق فلاسف دن بر طائفه در که کند و نفسه
 عالم اما غیه عالم دکلر جواب بر سبقت علم یسینه اخره علی غیر دیرلر پس فاشن کثرت
 غیر متناهی بی مستلزم اولور دیرلر و جوابی اول و جهل در که بوضوح ادعا اولی
 نقد و نفس معلوم اولمیب بلکه تعلقا فاشن در دیرلر **در بیتی** طائفه بر قومدر که علم
 الهیک امور غیر متناهی به تعلق نفی و انکار ایدوب غیر متناهی غیر متمیز در اگر متمیز
 اولسه انک ایچون حد و نهایت متحقق اولوب اول جهل اید غیر دن متمیز اولور و غیر
 متناهی اولمق اولماز دیرلر جواب اول و جهل در که غیر حد و نهایت و نهایت
 منحصر اولمیب جائز در که عدم تناهی دن غیر بر وجه آخر اید حاصل اولور
ببینی طائفه جمیع فلاسف در که علم الهیک جزئیات متغیره به وجه جزئی
 تعلق انکار ایدوب جزئیات مذکور متغیره در و تغیر معلوم تغیر علی مستلزم
 اولد غنی جهل دن اکا علم وجه جزئی علم تغیر علی موجب اولور و واجب الوجودک
 ذاتی و صفاتش تغیر محال اولمظه جزئیات علم وجه جزئی علم غیر متحقق اید یکی بهر
 اولور دیشلدر مثل زیدک یوم جمعه جمیع و اثباته یوم خمیس علم حاصل
 اولوب جمیع کونه اولوب زیدک اثباتی دخی وقوع بولقد اول علم اولک حال
 اوزره یعنی زیدک کللی اولمق اوزره باقی اولسه واقع حال عدم مطابقت جهل
 اید جهل اولمق اولور و اگر اولک علم زائل اولوب زیدک محیی و اثباتی واقع اولد
 جهل معلوم اولوب علم آخر حاصل اولسه علیک تغیری لازم اولور دیمک اوزره
 ادله و ایه باطلا اید مدعای اثباته مقصدی اولمظه در **الجواب عما زعموه**
 فذلک علیک متعلق اولان معلومک تغیر ندن ذلک و صفات حقیقه دن
 اولان صفاتک تغیری لازم اولمیب ایچنی لازم اولان اضافاتی و تعلقانک تغیری

ایسم

پس اگر علم ایچون ذات اصاف اولان صفات حقیقه در دنیای اولیه و کینه و
 تغییر لازم حکم فیکف که ذلک تغییر بر موجب اوله علم نفس اضافت عبارت
 دینور سه اگر چه بصورت معلومک تغییر ذن انک دخی تغییر لازم اولور اما
 اضافت محض ذلک تغییر ذلک و صفات حقیقه ذلک تغییر بر مستلزم اولور
 جهل ذن مستحیل دکلر و امور اعتباریه دن اولان نسبت و اضافت ذلک تغییر
 و صورتی مستلزم دکلر ایچک تفصیل متبع ایل اولان کت صفات تفصیل اولور
 فلیتذکر **جواب** آخر اظه ممکن مشاهدین جم غفیر بوقعه اشکال
 اخل لنه اول وجه دخی جواب مقصدی اولور که تمیز سابق اوزره جناب
 واجب الوجودک مثلاً ایتان رین سچی عنوان ایل تعلق این علی قیاساً عنوان ایل
 تعلق این علمک اینه اولوب اول خصوص علم متشابه محتاج دکلر پس علم باری
 سبحانه و تعالی معلومک تغییر ایل متغیر و ثبوت ایل متکثر اولور لازم اولور
 جواب توضیح ایچون علم وجه التمثیل بود وجه تفصیل ایلر که مثلاً مراتب قیاسک
 ارتسای حالت تغییر صورت تغییر مرتبی ایجاب اینه که ذلک صفت علم دخی مجدی صور
 معلومات اولوب صور معلومک تغییر ایل متغیر اولور لکن ارباب البابه حقی
 دکلر که بوجوب علمک صفت حقیقه ذات اضافت اولور صورتی جنبی اولوب
 نفس اضافت عبارت اولور و حق صورتی نظر ایل جواب اوله مرتب تغییر اضافت
 تغییر مضاف الیه ک لواز مندر **التذیل** امام حجه الاسلام الغزالی مؤلفان ذن
 کتاب نهافت ذکره جزئیات علی انکار بنیاء حکمای تکلیف ایشدر و بعضی افعال
 محققین کلام حکمای توجیه صدور ذن بود وجه تغییر کلام و تنویر مقام ایشدر که
 حکما جزئیات علی انکار اینه که بلکه حق تعالی ذلک جزئیات علی علم وجه کلی اولوب
 علم وجه جزئیات دکلر دیر لوبو کلامک بیانه اول وجه ایلر که هر یک ایچون علم وجه
 جزئیات معلوم اولور اول سبک صواسه ارتسای ایل اولوب حق تعالی هو
 منزله اولور کلام و جزئیات جمیع اشیا علی علم وجه کلی اولور متعلق اولور یعنی

جواب ثانیه

پس حدیث
 حاکم بن عوف
 روایت کرده
 که از امام
 جعفر صادق
 روایت شده
 که او فرمود
 که هر کس
 این کلام را
 بخواند
 خداوند
 او را از
 آتش نجات
 دهد

یعنی برین علم وجه جزئی ادراک اول سبک تعدی فرض مستلزم اولور
 حیثیتی اوزره ادراک اولور تعدی عبارت بود منوال اوزره ادراک حسله
 اولور کلام مخصوص اولوب جناب حق ادراک حسیت ذن منزه بود عدم
 ادراک حسیه موجب نقص اولوب بلکه هو السدن تنزه برین مستلزم
 اولور یعنی جهل ذن موجب تنزه کماله رسی بوقعه اوزره مثال کلام حکما
 منع حصول علم الهی اولوب بلکه لکن جزئی و لکن کلی جمیع اشیا علی بطریق
 التمثیل اولوب بطریق التمثیل دکلر و فردا جمله احاطه علی محیطه
 لکن اول وجه دکلر که اول سبک تعدی فرض اینه که مانع اولور وجه
 اوزره اوله و ذلک ذات واجب الوجود جمیع جزئیات کلیات ذلک علی
 اولوب علت عالم اولور جمیع معلولات علی مستلزم اولور و یعنی جهل ذن جمله
 کلیات و جزئیات عالم وجه کلی عالم اید یکی مثبت اولور بلکه معلوماتی علم وجه
 جزئی ادراک موجب تغییر اولور نقص معلوم سدن اولوب واجب الوجود
 اذن تنزه واجب دکلر ایل ایش کلام بعضی المحققین لکن بعضی متاخرین
 بکل کلام بعضی مضافاتی نقص و ابطاله بقصدی ایشدر و نظریه مذکور
 اولور بوجه ذکره تجا سدر و لکن ایا افسر تحقیق و اکمل المتأخرین
 قطب الدین رازی حائز منصب السبق تحقیق اولوب حکمای ذن بود وجه اوزره
 بین الفریقین محاکمه مقصدی اولور که حق تعالی جزئیات علم الوجه الجزئی
 عالمه و حکما ذلک جناب واجب الوجه جزئیات و وجه کلی اوزره عالمه و وجه کلی
 مراد لکن کلام سبک ظاهر ذن متبادر اولان معنای مشهور اولوب بلکه
 مقصد لکن جزئیات علی اول جزئیات ذلک زمانه تعلق دکلر بلکه عدم تعلق
 حیثیتی لیل در دیک اولوب علم باریه ماضی و مستقبل و حال متشابه
 اولوب بلکه معلومات فو اوقات ازل و ابد ذلک فتوح من حیث
 مختصه بالمختصات من غیر تبدل و تغییر حاضر در دیکر و هذا هو الحق

تحقیق المقام الاول
 الفاضل قطب
 الدین

الضيق الذي لا يشوب شبهة اليها كلمة قدس سره بعبارة يس بوقته
 اوزره فریقین بینش نزاع لفظی اولوب احام غزالینک حکمی بومستاد
 تکفیری بر طرف اولمش اولور وایضا الهادی الی سبیل الرشاد وایضا علم
عدم تنافی علم سحانه بوباید اعتقادی لانم اولان معتقدان ان یکبش
 علم الهینک و معلوما الهیه تک غیر متناهی اید یکدیگر موجودات و معلوما
 و مستغبات علم الهین خادع اولوب معلوما الهیه غیر متناهی اولور و مقر
 اولمش در زیر بعضی اشیا به جهل موجب نقص اولوب و ترجیح بلامرغی مستلزم
 اید یکی مقر اولمش عدم تنافی معتقدان اولور بومستاد انبانی نقص قرآنی
 ناطق در حق تعالی بیور و هو بکل شیء عليم عالم الغیب والشهادة لا یغیب
 عنه شئ ذرة يعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور و یعلم ما تشرون وما
 تظنون وینجی ابان دخی وارد اولمش اگر سؤال اولوب موجودات
 متناهی اولوب و یکب مرادف موجود اولمش امور غیر متناهی بوعوم و داخل
 اولمش اولور دینور سه جوابی اول وجهله در که یس مرادف موجود اولمش
 معنای مصطلح اوزره اولوب آیت کریمه واقف اولان لفظی معنای لغوی
 اوزره در که لغته یس ما یکن ان یعلم و یخبر عنه معانیه اولوب موجود معنا
 معانیدن اعم و معدومانه یس شامله **نسخه** بومستاد مشکلیدن بر طائفه
 مخالفت ایدوب علم الهینک امور غیر متناهی بخلقین انکار ایتشله در و غیر
 متناهی ایکن حد اولمش اید غیر دن ممتاز اولوب معلوم اولمش غیر دن
 امتیاز لازم اولمش معلوم اولمش محال اولور دینشله در و اختصار و امتیازی
 حد و نهایت منتهی ظن ایدوب خطا ایتشله در **تحقیق الحکم فی علم الغیب اختصار**
بانه تنافی بوباید کذلک اعتقادی لانم اولان معتقدان بری دخی علم
 غیب جناب حقه مخصوص اولوب غیرک اکا اطلاعی مستحیل اید یکدیگر ملکه
 جناب حقه اطلاعی اید اولور بومستاد معنی مثبت اولان نقص صدور که جناب

عدم تنافی علم سحانه

نقد
 بر همان تطبیق جریانی ترتیب موجودات
 اید و معتقد اید مشروط اولمش تنافی
 معلوما انبانی ایتشله در و یس بومستاد
 اید و اید یکدیگر سبب اولمش
 دخی بر طرف اولور
 میله

حق
 غیب تحقیق و جناب
 مخصوص اید یکدیگر

جناب حق قرآن کریم بیور و عنده معانی الغیب لا یعلمها الا هو و هو
 اعلم من دخی ان الله عنده علم الساعة وینزل الغیب و یعلم ما فی الارحام و ما
 تدری نفس ما تأکسب غدا و ما تدری نفس باقی ارض موت ان الله عليم خبیر
تعلم الهی اید اخبار عن الغیب بنی و ولیدن واحد مؤمنین صدور
 جائز اولور بیدرس اخبار عن الغیب بیغامبر دن صادر اولور و تعلیم الهی اید
 یعنی یاد دخی اید و یا خود الهام اید در و اگر ولیدن صادر اولور سه الهام
 طریق اید در الهام قلبه علم طریق الغیب طرف الهین القا اولان سبب
 و اصحاب کرامت دن اولان ولینک تعلیم الهی اید غیب دن اخباری امور خادع
 دن اولوب کرامت اقتضای اولمش اولور و علی دین خارق عادت اولان
 امورک احاد مؤمنین دخی صدور و یس بیدرس ایدوب معرفت تسمیه اید کلام دن
 فهم اولور که اعلام الهی اید اخبار عن الغیب احاد مؤمنین دخی صادر
 اولمش جائز اولور و العلم عند الله و اما کافرون و یا خود معاصیه و مناجیه
 متهمک اولان فاجردن مشاهد اولمش که اکا استدراج و اهانته
 تسمیه اولور تکفیری واجب و مستحی اولور دخی جزا اید مجازات اولمش مهم
 و لازم اولور **التنبیه** امام نووی رحمه الله تعالی گفته تک احوالی بیان
 صدور عربیه که هانته برقی نوع اوزره اولوب بر نوعی اولور که بر کس
 ارواح دن و یا جندن برین تسمیه ایدوب اولور دخی استراق سمعه مطلق اولور
 امورک اکا اخبار ایدوب و یس بیدرس خاتم الرسل اید صله الله تعالی علیه و سلم
 باطل و منعدم اولمش و بر تسمیه دخی بعضی جن کذ و لحن ظاهر اول مشخص دن
 غائب بعضی امور دن اخبار ایدوب و یس بیدرس شک دخی معتزله و بعضی
 متکلمین وقوع نفی و انکار ایتشله در و شیخ ابن حجر بوجوهله تفصیل مرام
 اید که که هانته ادعاء علم غیبه طلاق اولور مثلا بر امرک وقوع دن مقدم مع استناد
 الی السبب اخبار کبر و که هانته اصل جناب استراق سمعه ملائکه دن تلقی

حقیقت الهام

در کرامت و اگر متعلق اولور
 تحقیقات انبانی محقق
 بیان اولور معلوم

التنبیه
 حکایت و کرامت
 انبانی

ایندیک امری سمع کاینه القاسید و کینه اذهان حاده و نفوس سیرت و طبع
 ناریه صا جلدی اولوب نشیا طین اید بیلر نوز و قوع بولان تناسب جهاتی
 اید نشیا طین انله بعض امور القا ایدر لر اید و قبل الاسلام غایت کثرت
 اوزره و قوع بولوب بعد ظهور الاسلام متخیج اولمق عریب اولاجق قدر نادر
 اولمشد و بر نوعی حق انسان اچون غالباً اطلاعی ممکن اولمیان اموری اجهت نکل
 القا ایدر کسیر و بر نوعی حق و محنتیه و حدسه مستند اولان و بر نوعی تجربه و عاده
 مستند اولان که سابقه و قوع بولان وقایع ایدلک منک اولان حوادث
 ایدیه استدلال ایدر لر بولانواعی مجوعی شرعا مذموم و **اقاظم خرم** حقیق
 قبول و رد اقاوال کثیره وارد اولوب مختارات التوازل و بومثال اوزره
 مسطور در که علم بخوم نفس مذموم دکل بلکه صندر ریزه ایلک قسم اولوب بر
 قسمی حساب ایدر که حقیقی نفس کریمه نایندر قال الله الشمس و القمر بحسان
 الایه یعنی شمس و قمر کسیر و حرکتلری حساب اولور و مفسر در و قسم اکثر
 سیر بخوم و حرکات افلاک اید بقضاء الله و قوع حوادث استدلال در جائز
 اولوب طبعیک بنض اید صحت و مرضه استدلالی کچر در لکن اگر حوادث کوبه نکل
 قضا و قدر اید اولدین اعتقاد ایتیموب کنی اچون کینه اچون ادعا علم غیب
 ایدر سه اول صورتی کافر اولور و علم بخومدن موافقت صلوة عارف اولاجق قدر
 نعلم لا باس در جو یخرج اولمشد و بومحکمه عبارت حال عبارت مختارات
 التوازل و در **المسراج الثامن المسک الثالث** **فقدرة سحر** جناب واجب
 الوجود ک قادر حق یعنی افعال قدرت اختیار ایدر اولوب فاعل مختار ایدر بکن
 و موجب بالذات دکل ایدر بکن بیاندر در وصف قدرت علمدن صکره سائر صفات و
 مقدم ذکر اولمق قدرت اصلا اولوب سائر صفاتک انبائی اکامبتی اولد و
 اچون زنده کیم فها بعد انشا الله الرحمن بکان بکان محلتی بیان اولمق مصمم
 اول معلوم اولد که قدرت اصلدن اولمشد که بر وفق ارادت اوزره مؤثره اولد

علم خرم

اول صفته که
بیج

اولد و بوتریدن اول صفاتکه غیره مؤثر اولمیه خارج قالو صفت علم کبر
 ریزه انبیه صفت قدرت اگر چه صفت علم متوقدر اعلیٰ فی نفسه غیره
 تأثیر بوترد و بعض قدر در افعال مختلفه به مبداء قریب اولمقیه تریف
 اینمشد اما قدرت قدیه که صفت الهیه در اول صفته عبارتدر که انکله
 ایجاد عالم فعل و ترک صحیح اولد یعنی فعل ترکدن هر قفسه ارادت و مشیت تعلق
 ایدر سه ای اختیار ممکن اولوب عالمه تأثیر قدرت و اختیار ایدر اولد ایجاد
 ایدر اولمیه و اثبات قدرت صانع نیجه ادله نقلیه و بر این عقلیه اقامت اولمشد
 و بومدعی مؤثر قرآن کریم آیات عدیده و ایه اولمشد و الله علم کل شیء قدیر
 و بومثال یعنی جناب واجب الوجود ک قادر اولد غنه اعتقاد اچک ضرورات
 دینیة و نیا خصوصاً اولمقیه انکاری کفر اولوب اما قادر حق قدرت زان
 عالم ذات ایدر مبداء با خود قادر حق ذوات مقدسه کافیه ضرورات دینیة
 دن اولمقیه اعتقادی کفر دکل ایدر یکی محققین فن مؤلفا تنزه مذکور در و بودی
 ارباب فهم و انتباه بی اشتباه که البتة قدرت و اختیار دن بی بهی اولان
 مضطر و مجبور اولمق مختار اولمق صانع عالم افعالند مختار اولمشد حاسا
 عاجز اولمق لازم کلوب عاجز اولان درجه الوهیتدن مختط اولمق متعین اولمق
 جناب صانع قادر و مختار اولد و حق مثبت اولد و کتب کلامیه مفصلاندر هر
 مذکور اولد و اوزره بومدعی انبائن **حق** نیجه بر این عقلیه و ادله نقلیه
 اقامت اولمشد و جمیع ارباب ملل جناب واجب الوجود ک فاعل مختار ایدر بکن
 متفکر اولوب حکما عالمک بواقع اولان نظام اوزره ایجاد ذوات صانع
 لوازمندن اولمقیه انزه تأثیر ایجاب ایدر اولوب ترک ایجاد متمنع اولمق
 ذاهبدر و متکون اراده ایند کفری معنا ایدر یعنی صحت فعل و ترک معنای
 ایدر قدر حق ایدر لکن بعض فاضل متأخرین بومثالدر حکما مختار ایدر بکن
 متکون اولمق اوزره دیشد که بومعنا ایدر قدر حق نفیله بدن مراد لری نه

فکونه نفس فاعل
مختار

نه انکه جناب صانع افعالی اصراف نار و النعم شمس کبر و سائر طبایع
جسمانیه صاحبی اولان مجبور لک افعالی کبر شعور سر و اراده سیز صادر
اولور دیک اوله نه کم کلامینه ناظر اولان بعضی قاهرین بویلن ایتیشلر
بلکه مقصود لری فاعلیتین تام و کامل اولدغین بیان و افاده در بعضی مصنوعات
هرینه که انک ایچون وجود استعداد تام حاصل اوله جناب صانع افعالی
افاضله وجود بولوب ايجادی واجب اولور دیکد ریس حکما دخی اثبات قدرت
ایتنکد سائر ارباب مثل ابله متفکر اولوب ایچنی متکلمان ابله بیسملر نه اولان
خلاف بومرتبه در که حکما انک اثبات ایتد کمری قدرت ان شاء فعل وان لم یشاء
لم یفعل معنایست و متکلمونک اثبات ایتد کمری قدرت صحت و فعل و ترک
معنایست اولان قدرت اولوب بومسئله متکلم و حکیم بینلر اولان نزاع
لغظی ایچیک اذعانیک اوزره قوللرین تطبیقه تصدیق ایتد کمری کفر اسلام اولان
سائر محققین فن کل ملرین انیار و اختیار در و الله اعلم **قدیم قدرته**
سبحانه و ثناء غیر متناه و اما قدرت الهیه نیک قدرتی اثبات صدق
اقامت اولان ادله دندر که اگر قدیم اولمسه صدور مقرر اولوب حوادثک ذات
باری ابله قیامی لازم بطلان و امتناعی قریباً بیان اولمسه **عدم تناسلها**
و عدم مناسله ایچیک یعنی قدرته مقدمه و راد تعلقی بومرتبه و برحقه بالغ
اولمسه که اقامته اولوب انک و راستن اخره تعلقی ممکن اولمیه و بومرتبه عالی
اثبات معروضدن ادله قاطعه اقامت اولمسه که مفصلاننه مذکور و مبیندر
محکمندن طلب اولمیه **عدم قدرته سبحانه** و کذلک جمیع سالت محج سداد
اولان ارباب ارشادک اتفاق اوزره قبول و اتخاذ ایتد کمری معتقدت
حقه دخی برین دخی جناب واجب الوجودک عموم قدرتی بعین جمیع ممکنات
نادر اولدغیدر زیر مقتضیه قدرت الهیه ذات مقدس و متعین مقدس و رب امکان
ممکندر پس بعضی ممکنات ایچون قدرتی ثابت اولیچن مجموعی ایچون دخی

شرح عقیده ابن الحاج
و عصام الدینیک عقاید حائیه
شرح و صدر لایحه زاده نیک
قواعد العقاید بشرح
و بوندرک امثال دخی بیخبر اولان
موقوفه مذکور و معصوم

نوعی

دخی نبوت بولوق مقرر اولور و دخی ممکنات بینلر امکان مشترک
اولوب ممکن ایچون علم تغیر وجوده واجب منتهی اولوق مثبت و واجب
الوجودک فاعل بالاختیار ایچیک دخی برین اولمیه جمیع ممکنات قدرت
الهیه نیک مستعمل معلوم و مقرر اولور با خصوص عموم قدرت ایچون تصور
قاطع ناطقه در کقول سبحانه و هو علم کل شیخ قدیر الایه **مذهب الحق لیقین**
في مسألة القدر بومسئله مسأله اهل سنت مخالف الی مذهب
وارد که بریس مذهب حکما در و حکا اتفاق اوزره جناب واجب الوجود
حق جمیع الوجوه واحد اولوب واحد حقیقیدن صدور این ایچنی واحد اولوق
زعم فاسد لری اوزره برین اولدغی جهندن صانع عالمدن انار متقدم
صدور فی تجویز انحراف و انحراف و اسطره صادر اولان ایچنی عقل اول اولوب
سائر مصنوعات صدور عقل اول و ساطعی ایل در دیرلر و بومرتبه عالی
الواحد لا یصدر عنه الا الواحد مقدمه منع اولمیه مجابدر نه کم حال
بومسئله انک هامتق اجمال ابراد اولمسه **المذهب الثاني** صائده و کافه
دن برفقه مذهب که مشاهیر اصحاب تجربه شهادتی ایل حوادث کونیه
کوالیک اوضاع و حرکاتنه دائر و بسته اولمسی ایل کواکبر عالم سفید
مؤثره و مدبره اولوق اعتقاد ایتیشلر در و بوزعم باطل لری علم تغیر التسليم
بوجوه مجابدر که حوادثک دورانی کوالیک حوادث مزبور به علیین افاده
ایتمزدنر جائز در که برین الی اخرت حصول فتنه حاصل اوله وین اول
تائینیک علیق اولمیه بلکه انکسک دخی علیق امر ثالث اوله پس یسین
اولک وجودی تائینیک وجوده امارت اولوب بیسملر نه تأثیر و ثاثر اولوق
اولماز و علل اسلام بومرتبه دخی تجویز ایتیب جمیع موجودات واجب
الوجود دن غیری مؤثر اولمیه یغندن مستفصله در **او جبهه** ثبوتیه مذهبیه
که جناب حق فاعل فی اولوب حاشا مشرق قادر دکلر و فاعل مشرق در دیرلر

شرح عقیده ابن الحاج

و حکما بومرتبه عالیه اثبات اولمیه
و کلامی ایتد کمری دلیل سنجیدگی
ایچون واجب الوجود دن انک شیخ صادر
اولور که واجب اولمیه هر حال انک بیه
اولور که واجب اولمیه هر حال انک بیه
مید اولوق جمیع الوجوه واحد اولوق
جبریتک غیری اولوق جمیع الوجوه واحد اولوق
لازم اولوب من جمیع الوجوه واحد اولوق
نبوت بولور و مبیندر و بولکامل لری اول
و جهله ابطال اولمیه که واحد حقیقی
ایچون تعدد جهات تکلیف اعتبارات
ایچون مشافه و وحدت صفتیه دکلر
کما لا یخفی علی من له ادنی مسکنة

مخالفیند ایچیک
فرقه

رد اقوالهم الباطله
والجواب عنها

صفات حدسیه بیان
صده دخی مذکور
اولمیه

بیان بطلان قولهم

نیز قولهم

فی سنه الحیون

و بومذهب باطلک تفصیل و ادبایی که گفته مجوس و اتباعی بابلی و در بصایته
در سابقا ذکر اولوب معتقد باطله می مزین و مردود اید یکی بیان اولوب
نکرار بومحله ایراد اولوب مناسبت کورلدن **دور و نجس** نظام و اتباعی
مذهبیه که عاشق حق تعالی فعل قبیله قادر و کدر چوب اگر قادر فرض اولوب
خاله و کلاک فیحی عالم اولوب با خود اولوب عالم اولوب می صورتی که محتاج اولوب
نقص لازم اولوب محتاج اولوب مستغنی ایست عبت لازم اولوب و اگر عالم
دکل ایست خود بطلان محتاج بیان و کدر و بوشیه نیک جوابی مفاسد
مذکور فعل و ایجاد ک لوازمی اولوب مجرد قدرت ک لوازمی اولوب غیر
سبحی ابو القاسم بلخی و اتباعی ذاب اولوب قدری مذهبیه که جناب حق
افعال عبده مماثل اولوب فعل قدرتی نفی اید لم و دیر لم که فعل عبده یا مصلحت
و یا مفسر بی مشغل در و با خود ایکسندن دخی خالی در و با و و احتمال ک
مجددی افعال الهیه نظر باطله زیر مفسر بی اشتغال بقی احتمال ک
و مصلحتی اشتغال دخی مستلزم احتیاج اولوب دخی جهمتدن و ایکسندن
خال اولوب عبت مستغنی اولوب دخی جهمتدن مستحیل و یکسندن جواب
اعتبارات مذکور نیک فعله عارض اولوب دخی عبیه نسبت اید **در التبحی**
جبا نیه مذهبیه که جناب حق عین فعل عبیه قدرتی نفی اید لم و دیر لم
جناب حق فعل عبیه کنونی قدرتی اید و قوعنی ارام قبلوب و عبیه
بعینه اولوب فعل کنونی قدرتی اید و قوعنی ارام قدرتی اولوب فعل باجموع
قدرتین اید و با خود احد قدرتی اید و قوع قبلوب با خود و قوع
ایکسندن دخی مدخلی اولوب **الجواب** احد قدرتی اید یعنی قدرت الهیه اید
و قوع بولسند و قدرت عبیه حال اوزره مستقره اولوب الحق کند و دن اولوب
معارضه لیه اید باطله و مستدر که معارضه کت و منی اولوب فعل مفروض انکه
دقوع بولوب امر مقرر اید **المنهج الثالث من المسلك الثالث** جناب حق

حقک صفت حیات اید انصافی تحقیق در جناب حق بسیانه و
حق قدری حق در و حیاتی ازلی و ابد بر جبهه و علای جناب حقک حق اولوب
متفکر اولوب لکن حیات الهیه نه معنایه اید یکدن اختلاف انیسلم در
بیان حقیقه الحیات حیوانات حیوانه اعتدال مزاج نوعی با خود بر قوتدن
عبادت که اول مزاج تابع اولوب یعنی مرکبات منقریه انواع غده هر نوع ایکن
اندن مطلوب اولوب خواص و اثنان مناسب بر مزاج مخصوص و ارد که
اول مزاجدن خروج متحقق اولوب اول نوع ایکن بقا مقصود اولوب لازمی
انواع حیوانات در هر نوعک حیاتی اعتدال نوعی اید مسمی اولوب مزاجه تابعه
و بود که اولوبان تفریق حیات حیوانی تعریفه اما حیات الهیه بوضایه
اولوب متصور کلا اید یکی ظاهر اولوب مذهبیه جبهه اوزره حیات الهیه
بر صفت ک علم کامل و قدرت شامدی ایجاب اید **المقصود** باری تعالی
نیک حق اولوب کتاب و سنت اید ثابت اولوب انکار و تاویل ممکن و کدر
و اعتقاد اجماع ضرورات دینیه دن اولوب دخی محقق اولوب و بود جبهه
دخی استدلال اولوب مستدر که سابقا بیان اولوب دخی اوزره جناب واجب
الوجود ک عالم و قادر اید یکی ثبوت بولوب و هر عالم و قادر بالضرور
حق اولوب لازم اولوب حق تعالی حق قدرتی حق اید یکی متعینی اولوب
المنهج الرابع من المسلك الثالث جناب حقک سمیع و بصیر اید یکی بیان
و تحقیق در اولوب سمعیه نقاضه اید و باجماع منعقد اولوب مستدر که حق تعالی
سمیع و بصیر اولوب سمع جمیع مسموعاته و بصیر جمیع مبصراته شامد و قرآن
و حدیث بومدعای مثبت آیات و احادیث کرم اوزره و رود اید و ب
انکار و تاویل مساع اولوب محقق و اجماع دخی منعقد اولوب سائر
ضرورات دینیه مسلوکه اولوب طریق اوزره استدلال حاجت یوقدر و لکن
بعض ارباب کلام بوجوه اقامت دلیل متصدی اولوب مستدر که انفا معلوم اولوب

و جواز علم و قدرت اید حیاته استدلال اولی در غی کبر حیاته دخی سمع
بصره استدلال اولی بصری اولان سیم و بصیر اولی ممکن و صمیم و کمال
و کمال نذن واجب الوجود کمالی چون نبوی صمیم اولان صفت کمال بالفعل
ثابت اولی و نیز حق تعالی اولی مقوله صفت کمال ذات مقدس چون بالقوة
والامکان اولی و نیز قدرت و صفت کمال اید انصاف صمیم الی نذن خالی اولی
موجب نقص اولی و غی جنت حق الی چون محال و وجه الاسلام عام
غزالی بود و جمل استدلال اینست که صفات مذکور اید متصف اولان بهر
حال اول صفت اید اولین کماله که جناب باری انک متصف اولی
سائر اشیا هر حاشا نذن کمال اولی لازم اولی و نیز بونک اید
بطول قطعه و بالجد حق تعالی انک سیم و بصیر اید یکی اثبات اولی و نیز
قاعن مفرغ انک کلام اوزره جناب حق الی چون بوا یکی صفت قدیم که بری
صفت سیم و بری دخی صفت بهر در ثابت اولی و بود محله سوال اولی و نیز
سیم و بصیر قدیم اولی سیم بدون المسیم و بصیر بدون البصیر متقی اولی و غی
جبر نذن مسیم و بصیر دخی قدیم اولی و نیز مقرر اولی و اگر حادث اولی و نیز
ذات مقدس الی محل حوادث اولی لازم اولی و نیز بونک جواب اولی و جمل
در که استلزام ممنوع اولی و نیز جاز که بوا یکی صفت قدیم نذن اولی و حوادث
اولی بونک تعلق اولی و نیز نتم کیم محبت علم و قدرت و ذکر سبب التشر
فانک زان بعضی فضلی متأخرین مؤلفان نتم تصریح و تفسیر اولی و نیز که
جناب باری الی چون مثبت اولان سیم و بصیر تعلق جراتی اید مخلوقات سیم
و بصیر نتم مخالف اولی و نیز جناب واجب الوجود الی چون متعلق اولان سیم و بصیر
متعلق عام و مخلوقات الی چون موجود اولان و متعلق خاص صدر یعنی
جناب باری الی چون سیم اولی ادراک علین زان بر ادراک اید جمیع موجودات
مدرک اولی و نیز نتم عبارت اولی و نیز کذلک بصیر اولی و نیز ادراک آخر

ایده

بوفدک قائل اولان بعضی فضلی
مراد السید ابی عبد الله محمد بن یوسف
التیوسه و کماله عقیقه صفی و عقیقه
وسیطه که نتم حزن و ابوعبد الله
جزا منک منظره سید اولان
نتم صلیح السلام اوزره ذکر
انکدر مسلم

خز اید موجوداتی ادراک نتم عبارت سیم سمع الی اصوله مخصوص الی
جناب حق جمیع موجوداتی یعنی کرک ذات و کرک صوت و کرک سائر
مدرکات در مجموع ادراک سیمی اید سیم اولی و نیز صفت سیم اید ادراک
اید کذلک صفت بصری یعنی بصیرت مقصوره و کمال بلک جمیع موجوداتی بصیر
و حکم رویتی الوان و اجسام مقوله سیم مقصوره و متخصص و کمال بلک عموم
تعلق انک دخی حکمی سمع حکمی بصیر و بود محله ذکر مترجم و مذکور اولی
بعضی فضلی به نسبت اولان تحقیق مایلید لکن بون تحقیق متداول
و مشهور اولان کتب کلامیه و نتم استفاد اولان مخالفه زیر اسرار
کتب نتم منفرم اولان جناب حق متسوب اولان سیم و بصیر مجموع مسیوع
و بصیرت شامله اما سمع تعلق مسیوعه و بصیرت تعلق بصیرت
مخصوص اولی و نیز نتم کیم مؤلفات کلامیه بی متبع اولان ارباب
دانش معلوم **النکله** انفا ذکر و ایراد اولی و نیز اوزره جناب واجب
الوجود کرک سیم و بصیر اید یکنده جمیع مسلمین بلک مجموع عقلا متفکر
در لکن معنائی اختلاف اید و بصیرت و حین بصری و حکما
جناب باری انک صفت سیمی مسیوعه علین و صفت بصری بصیرت
علین عبارت اولی و نیز اید در و جمل اید است که ذات اینست که
صفت سیم و بصیر علم اوزرینه زان صفت اولی و نیز بالحق صفت علم مباین و غیر
اولی و بصیرت بونک قولی مخصوصا امام ابو الحسن اشعری به نسبت اید و نیز
بومسأله امام ابو الحسن الی چون یکی قول روایت اینست که قول اولی
مذکور اولان قول اولی و نیز قول ثانی بی اولی و جمل نقل و سوق اید که
صفتین مذکورین جنس علین اولی اما علم موجود و معلوم و مطلق و مقید
تعلق اید و نیز صفتین مذکورین تعلق الی حق موجود مقصور و اید
بیشتر نتم فرق ثبوت بولش اولی و نیز مخالفین یعنی صفتین مذکورین

ایضا کلام الشیخ

قول الخافین

قول الخافین

احد قولی اهل السنة

القول الثاني من قولین
مذکورین

ایضا قول الخافین

علم رجوع عن ادعا اید نلک مده عالمی بومنونال اوزره تزییف اولمشدر که
اولا حقیقت علمه سمع و بصر حقیقتی نظر عقله معان اولنقدن بر بر این
مغایر اولوب بیدرین فرق ظاهر اید یکی مرتبه بداهتیه در و اسواء الهیه دن
سمیع و بصیر اسواء متقدم اولوب اسواء حسیه در اصل عدم تراض اولمشدر
اتحاد دلیل اولمشدر بتایید حمل اولمشدر و حسب مرتبه سنه در **الفصل الحاس**
فصله الاراده **الالهیه** ضرورت دیتیه دن اولوب اعتقادی واجب اولمشدر
صفت الهیه دن بر بیهی دخی جناب حق جز و علانک مرید اولوب یعنی صفت ارادت
ایله متصف اید یکدر **مقدمه** اول معلوم اولمشدر که عندا هر الحق صفت ارادت
ذات یاری اید قائمه اولان صفات دن علم و قدرت مغایره بر صفت که احد مقدور
انکه متخصیص بالوقوع اولور و مقدور واحد وقت مخصوص دون ماقبل
وما بعد ایجادنی تخصیص و ایجاب اید **الفصل** **الحاصل** جناب حق
مرید اید یکدن متکلیف و حکما متفکر اولوب الحق معنای ارادتی تعیین
هر بری بر مسلک ذاهب اولوب هر فرق معنای آخر اراده ایتکله اختلاف ایتمشدر
بعضیه مفهومی وجودی اولوب و بعضیه علمی و بعضی آخر وجودی و عدمی دن
مرکب اولمشدر ذهاب ایتمشدر در وجودی اولمشدر راجع اولان مذهبین بری
مذهب اولمشدر که ذکر اولندی بر بیهی دخی کرامیه مذهبیه که کند ذاتی اید
قائم و صف حادث در دیر بری دخی جبابیه مذهبیه که لا فخر قائمه بر صفت
زائده در دیر بری مذهب باطله در باب اعتزاله دن اعتقاد نفع و یا خود
ظن نفع دن عبارت در دینلک قولیه بری دخی بود که اولان قولیه در ایتمشدر
و جری اوزره اعتقاد مذکور و ظن مخبرون تابع اولان میلدن عبارت در دینلک
مذهبیه بری دخی معتزله دن ابو الحسین بری اختیار ایتدیکدر که جناب حق
هر فعل ایجاد دخی اولان مصلحه علمدن عبارت اولمشدر ذاهب اولمشدر
و بر بیهی دخی که جناب اختیار ایتدیک قولیه که جناب حق کند و افعال علمدن

تعریف الاراده

مفهوم اراده وجودی
اولمشدر راجع اولان
اقواله

ضرر مذهبیه که اراده عینی ذات
اولمشدر ذهاب ایتمشدر و بر بیهی دخی
بینه معتزله دن

علمدن و افعال غیره اول افعال الجبرن امر دن عبارت اولمشدر اختیار ایتمشدر
اما مفهوم ارادته علمی اولمشدر راجع اولان معتزله دن بخارک مختاری
اولان مذهبیه که ارادت مرید غیر مغلوب و غیر مکره اولمشدر عبادت
دیشدر و اتقا وجودی و عدمی دن مرکب اولمشدر رجوع مختار فکله اولان
قولیه کون در که واجب الوجود ک کند و دن صدور ایدن شینه علمدن عبارت در
مع عدم کون الصادق منافیله دیشدر و مختار ایتسنت اولان قولیه
ماعدای افعالک مجموعی رده تزییف اولمشدر که ایدای تفصیل نمودنی
اولمشدر ذکره تصدیق اولمشدر کتب فن مفصله حواله اولندی **مقدمه**
اول معلوم اولمشدر که البته هر فعل اختیاری الجبرن امور خمسیه دن لایه اولوب
انرا اید مسبق و اول امور خمسیه علم و ارادت قدرت و قصد و ایجاد در
اول علم اید مسبق اید یکی ظاهر در زیر بر شیخ معلوم اولمشدر که ایجاد
قصد نفع ایتک متصور اولماز و کند کت بر امرک فاعله حادثه ای اراده
قیلید اول فعله مباشرت متحقق اولماز و قدرت و قصد و ایجاد اید
مسبوقیت خود کمال ظهور دن ناسیه بیانه محتاج دکلر و امور مذکور کت
بر بر دن فرقلی واضح و مبینه زیر اعلک ارادت اوزرینه سابق اولوب
قدرتک قصد اوزرینه و قصدک ایجاد اوزرینه تقدم مقرر و واضح و کند کت
بوامور ثلاثه کت یعنی قدرت و قصد ایجاد امرین اولین یعنی علم اید
و ارادت اید مغایرتی خود کمال و ضوع اوزره در و معنای ارادت
عقل فتنه غایت ظهور اید ظاهر در زیر بر کس الجبرن معلومدر که بر فعل
مباشرت ایتد کون فعل و ترکدن بر نیک صدور دن مقدم احدیما کت
آخر اوزن تر جمعی اقتضا اید نفسیه بر حالت میلایه ظاهر اولور
وارات اختیار مفهومی متقارب اولوب بیدرینه دخی بود و جهل
فرق متحققدر که اختیار طرف اخرک یعنی متروک اولوب مختار

مفهوم ارادته علمی
اولمشدر راجع اولان
اقواله
وجود و عدمی دن
صورته

افعال اختیاریه کت
شماره اولان امور
خمسیه در

معنای ارادت

اختیار و ارادته فرق

تحقیق المرام فی اثبات
الارادة

اولین طرف که ملا حظ را اعتبار اولوب ارادته ملحوظ دکلر
تحقیق المرام قدریک ایکی ضده مثل از بون ایجاد و اعدامی کبر نسبتی
مساوی اولوب مرتجع تر جمع محال اولمید بهر حال ضده نیدن
برستی و اوقات وقوعه وقت معتق ترجیح ایچون بهر مرتجع لا بد
اولور که اول مرتجع صفت ارادته و بوجو تحقیق توضیح اول وجهله در که
جناب واجب الوجود دن مثلاً زید حرکتی خلق اینک کبر افعال دن
بر فضل صادر اولدقه ضدی که سکون زید در انک دخی صدور ممکن ایکن
فعل اولک و کذلک ذوات و جواهر دن بر وقت معتق مصنوع و مخلوق
اولان نسبتک اول وقت معتق مقدم و یا خود مؤخر ایجاد ممکن
ایکن اول محل وقوعی اولان وقت معتق خلق اولنفس بر مرتجع و تحقیق
محتاجه تر که ترجیح بل مرتجع لازم اولمید اول مرتجع صفت قدرت یا خود صفت
علم اولنق جائز دکلر زید از نیک سانی تأثیر و ایجاد اولدوغی جهل دن
جمع اوقات نسبت علم التسویه اولمید مرتجع و محقق اول مرتجع اول مرتجع صفت
ارادته و کذلک قدریک سانی ایجاد اولوب ارادته سانی ترجیح اولمید
ایجاد ترجیح موقوف اولنق مقرر و موقوف علیه موقوف غیر ایکی محتاج
بیان دکلر ایکی مقرر اولمید مدعا محقق اولور و اما علم مغایرتی اول وجهله
بیان اولمید که علم وقوع تابع ارادت ایسه وقوع ایچون موقوف علیه
اولوب وقوع اکاتابعد زید از قدرت علم وفق الاراد مؤثر اولوب ممکن
بعد ذلک موجد اولور پس علم وقوع تابع اولوب ارادت متبوع اولدوغی
مقرر اولیچون ارادت علم عینه اولسه وقوع ایچون علم تابع اولنق متحقق اولوب
دور لازم اولور و مطلق علم جملیه نسبت علم التسویه اولمید بهر طرف ترجیح
آخر صفتک اثری اولمش اولور که ارادت ابد تسمیه اولنان صفتد و بوجو
مجنحه ماهر الحق بیان و توضیح صد دنن مفصل فن مشتمله اولدوغی تحقیق

ارادت قدریک غیر اولوب
مرتجع اولدوغی

ارادت علم مغایرت
اولدوغی

تحقیقات تتبع اولنسه ارادته علم و قدرت و سایر صفاته مغایرت معلوم
اولور **تکلمه الکلام** معلوم اولور ارادت و مشیت مرتجع اولوب بیندند
فرق اولدوغی متفق علیه اولوب کرامیه ایکیک بسینه فرق اید و بشتی
صفت واحد از لیه اولنق اوزره مشیت الهیه تعلق ایندیک امورک مجله علم
متناوب بر صفتد چو اب ارادت نقد مراد ابد منفذد بر وصف عاده در بر و مرتجع
اثبات صد دنن ایدر ایدر کلامی اولد طرف الهیه کلامیه دن ترتیبات سدید
و بر این عدین رد و ترسیف اولنشد **التعلیل** بود دخی ضبط و تقانی واجب اولد
مسائل مرتجع دندر که عند اهل الحق جناب حق جزو علم اراد ایدر ایکی کائن
اولوب و هر کائن مراد اولنق مقرر و محقق و سلطن ماساء الله کان و ما
لم یسأل لم یکن عنوانی ابد منقول اولان کلام اول معنای ناظر و بوجو تحقیق
ایک طرف دن دخی معتق له مخالف ایدوب حاشا جناب حق کفار و عصا دن
ایمان اطاعت اراد ایدر و اول مراد وقع بولمیب بلکه انلر دن کفر و معاصر
و وقع بولور با انکه انلری اراد فیلما مشد چو ب کذلک عالمه ظاهر حادث اولور
و وقع بولان شرور و قبل و دخی بوجو اوزره در بر لره بولکلام باطله که حیل
قبولن عاقله و وجهه کثیره ایدر و باطل اولنق ایچون سبب قریب ذکر اولنور
والله الموفق **المشیق السادس من المسائل الثالث** فی انه سبحانه متکلم صفات
الهیه دن اعتقادی واجب اولان معتقدانک بری دخی جناب حق جزو علم صفت
کلام ابد انصافد و سایر صفات الهیه در کمر سبق ایندیک اوزره صفت کلام
اثباته ایچون ابد عقیده و تعلیه و رود ایتشده اولایچو انبیای عظامک علیهم التحیه
و السلام جناب حق متکلم ایدر یکدن اجماع علم متواتر اولدوغی ایدر استدلال
اولنشد زید انبیای کرامک منبع عین الحیات هدایت و رساد اولان السنه
مبارک لر دن اول وجهله استفاض اولنشد که جناب حق جزو علم
سینه فلانیه ام و ام فلا نیدن نهی بوبر ام ماضیه احوال دن اخبار انیشد

تبع اولنسه ارادته علم و قدرت و سایر صفاته مغایرت معلوم

ارادت قدریک مرتجع

و المعتق له اعتقاده و ان الامر یستفهم الارادة
و انشون عدم الارادة فیهما العمان الکافر مراد و کفو
عنه مراد و تحقیق علم من الشیخ فی التعلیل مراد و بوجو
و قد یفهم مراد و ینظر من عند حکم و مصالح یجلبها
علم الله تحت اول ذلک الی علم فی علم فی علم
الشیخ اذا اراد ان ینظر علم فی علم فی علم
لیجمع بالشیخ و لا یبره منه سعة

با آنکه حقیقت کلام الله اید یکی ضرورت دینی و نایباً معارضه و تحدی
 حقیقت کلام الله اید اولش اولماز و ثالثاً مقروء و محفوظ اولان هیچ حقیقت
 کلام الله اولمق لازم کلور و غیر ذلک بس بشخون انفا نقل اولان کلام
 بر وجه حل اولمق لازم کلور که کلام بنفسه انک قشع لفظ و معنایه شامل
 اوله و حکایت طریقه اولور که لفظ و معنایه اول لفظ و کاه امر قائم
 بالینه اطلاق اولور شیخ متاکر قال الله اید یکی مقرر اولمق کلام نفس
 انک قشع ذات باری اید قیامی اید بله لفظ و معنایه شامل اولور معلوم
 اولور که مصاحف مکتوب و السنه مقرر و صدور محفوظ
 و مکتوب کتابت و مقروء فرائد و حفظ محفوظ غیر اولمق خود
 مقرر و افاضل محققین بعضی اجله متاخرین بود که اولان تحقیق
 نقلدن صکره بود وجه طریقه مجتهد متقدم اولمدر که هر کس ایچون
 کند و جود انرا رجعت اید کن معلوم اولان وجه اوزر کلام بنفسه انک
 مبینه اول صفت که کلمات مقصود منطبق اولان شوق اوزر نظم
 و ترتیب انک اید قدرت و تمکن حاصل اوله و بومقدم تمهید اولمدر قدر
 صکره معلوم اوله که کلام الله اول کلام که جناب حق انی مبدء تالیف
 و ترتیب اولان صفت از لیه سر اید علم از لیسنه مرتب قلشد و بوم
 صفت صفت قدیم الهی دن اولوب اول کلمات مرتبه دخی وجود علمیه
 حسب بله قدیم در کلام الله جناب حق بنفسه بلا واسطه ترتیب
 اید بیکدر و کلمات مذکور بپنجه وجود علمیه تعاقب متصور دکلر که
 حصولی لازم اولانکه تعاقب انجی وجود خارجی حسب اید اولوب بحسب
 الوجود الخاری کلام لتظییر و بومذکور اولان وجه سائر مذاهب مذکور
 وارد اولان لغو صندن سالد از جمله مذاهب معتزله کون کلام الله انک
 غیر اید قیامی لازم اولمق کبر و مذهب کرامیه کون ذات مقدس الهی

و هو المحقق الذي ذكر في
 في شرح العقاید العشرية

الهی محل حوادث اولمق لازم اولمق کبر و مذهب حنابلیه کون حروف
 و اصولک مع بدایت تعاقبها و تجده ما فدی لازم اولمق کبر و کذلک متاخرین
 اساعره انک ظاهر کلامیه کون دخی الفاظ حروف کلام الله اولوب و بوم
 مقدم بعضی فضلائک رساله مستقله سندن منقول اولان قوله کون
 اصولک اعراض سیال دن ایکن ذات الله اید قیامی لازم اولمق کبی
 و ذکر اولان مذهب مختار دن ماعد اسائر مذاهب موجود و معنفات
 مرد و هر یه بوایر اولان لغو صندن و رودی کمال ظهور اوزر اولوب
 بعضی اجله دن منقول اولان تحقیق قبول شایان و حقیق اید یکی مقرر اولور
المسلك الرابع سمعیات بعین مباحث نبوت و مباحث معاد و بحث
 امامت و خلافت بیانن در **المخرج الاول** مباحث نبوت بیانن در
 اهل حق قشع نبی اول کیمسه در که کند و یه دخی اولان اموری تبلیغ ایچون
 حق تعالی انی بعث انمشی اوله و رسول اول نبی در که انک ایچون مستقل
 شریعت و کتاب انزال و انمشی اوله پس هر رسول نبی اولمق و هر
 نبیک رسول اولمق مقرر اولوب رسول نبیدن اخلاص اولمق
 متیق اولور و کذلک عند اهل الحق ارسال انبیاء و رسل جناب حقک
 محض لطف و فضلندن مشیت متعلق بر امر و هی اولوب طرف مبغوضن
 استحقاقه و اجتماع اسباب و شروط توفیق یوقدر بختن بر حمت من
 سیاء من عباده و هو اعلم حیث یجعل رسالته الایه و بعثت رسل و انبیاء
 معاد معاشندن نیجه فوائده مصالحی مشتمل اولوب جمیع انام نشوء دنیوی
 و اخروی در اکامحتاجلدر و نشاء دنیوی در احتیاجلری اول وجه ثابتند
 خدا و لباس و سکنی ضرورتن اولوب مثال بزمه مقول سید حصولی
 معاملات و معاوضات منوط اولوب بر شخص عادله محتاج و اول شخص
 جمیع جزئیات فردی فردی عالم اولمق مستحیل اولمق فوائد کلیه احتیاج

و فی منظومه ابی العباس
 ان النبوة فضل غیر مکتسب بل
 حقیر الله بالخصوص فی انزل

مقرر و اول قوانین کلیه شریعت اولوب شرح ابدیه البتّه بر شاره
 محتاج در اول سماع رسول و نشاء اخرویه در احتیاج جلدی اول
 و جهله ثابت که در اخرت با عت نبل و ثواب اولان اعمال و افعال مستقیم
 استحقاق عذاب و عقاب اولان اعمال و افعال اطلاق عدل عقول قاصده
 بشریه عاجزه اولدنی جهنم تعلیم الهیه محتاج اولوب جناب مقدس
 مفیض الخیرات کمال تقدس و خلقت صغیفه انسانیّه کما یرتد تسوس
 اولمغیبه حکمت الهیه بتلخیص احکام الیچون بین الحق و الخلق و سادط اولمو
 اوزره ذوات طاهره انبیائی که ما و فضلا بعث و ارسال اقتضا
 ایتمشد و کتب کلامیه مفصل تنوع بعث انبیاء الیچون دخی نیجه فوائد و دود
 و مصالح نفع اولمشدر فلهذا مقرر بعثت رسالت جناب حق اوزره
 و جوبی ادعا ایدوب فلا سفی انبیاءک وجودی معاش و معاد
 سبب نظام اولدغه بناء غایت از لیه که ابلغ و جوه انتظامی مقتضی
 و جوبه امور مکتب دن اولمشد و اهل سندن فخره ما و ارا
 الشهد دخی ارسال رسل و اجبرد ایتمشد لکن مقرر که جوب علی الله
 دکل بلکه مقتضیات حکم الهیه دن اولمغیبه ترکی مستلزم سفد اولوب استحسان
 نسبت سفد امر مقرر اولدن تا شمر مرتبه و جوبه بالغ اولور دیکل معنانه
 در لکن محققین فن قشند قول راجع اولور که بعثت الطاف الهیه دن
 اولوب فعلی مستحسن اولور و ترکی مستقیم اولوب حتی بعضی الله فن مجتهد
 ارسال رساله لفظ و جوبه ایدادن منع ایدوب اگر چه معنای آخر ارا
 اولمشدر لکن مقرر به نسبت لازم اولور چه بعضی محققین بوقولک قبول
 حقیق اولدغه تنصیص ایتمشد در سبب عند اهل الحق بنو تک مرجعی
 جناب مفیض الخیراتک بعضی عبادی کیف مایثاء و یختار و می بعث
 الیچون اصطفای سندن عبارت در و محالیندن طائفه کرامیه الیچون بنو تک

بنو تک بنی الیچون صفت ذاتیه اولمشد و تاب ایتمشد در و بوباب اولمشد
 سدادن منحرف اولان ارباب ضلالدن خذلهم الله تعالی تسمیینه و اکثر
 بر ایه مطلقا بنو تنی انکار ایدوب بعضی بر ایه الحق حضرت ادمک بنو تنه
 قائل و معتزف اولمشدر و صابیه طائفه کسر فقط حضرت نیش و ادریس
 بنو تنه قائل اولوب و بعضی یهود حضرت موسان غیر انبیاءک
 بنو تنی انکار ایتمشد در و اما سائر جمهر یهود و طوائف مجوس و نصاری
 بنو تن حضرت خاتم الانبیاء صلی الله علیه و سلم منکر اولوب و بعضی یهود
 و نصاری عمم بعثنی انکار ایتمک اوزره الحق عربیه مبعوث اولوق زعم
 باطلی اید طائفه عربین شرک و ضلال ظاهر و فاسد اولدن جهنم کسرت
 مهاوئ ضلال اولمغیبه ارسال انبیاء احتیاج عرب مخصوص در دیک اوزره
 اهل کتابه کسالت منکر در خذلهم الله تعالی با انکه حضرت سلطان انبیاءک
 بعثتندن مقدم اهل کتابک تورات و انجیل نسخ و تحریفی سببیل
 دینیه اختلال طاری اولوب کر یوه ضلاله و شد کمری ملاحظه اولور
 اولدغه قد ارسال رسول احتیاج جلدی عربین ایزد و او فر اولدغی ذوی
 القول الیچون ظاهر و باهر اولور **فصل حقیقت معجزه بیانشدر در**
 جناب حضرت و ایه العظیبات محض عنایات بی غایاتندن انبیای
 کرامی معجزات اید تا یید ایتمشد تا که مشاهد و استماع ایدن الیچون
 صادق اولدقلری محقق و متیقن اولور معجزه اصلندن اسم فاعل اولوب
 اعجازدن مأخوذ در و اعجاز که قد تک ضدن اولان معجزی اثبات معنانه
 اولوب بعده اظهار معنای استعان قلتمشد و بعد ذلک اسناد
 مجازن اید بحسب العاده اظهار معجزات سببیه اسناد اولوب الیچون
 اسم قلتمشد و عرف ارباب کلام معجزه اول امر خارق العاده در که تحت
 مقرون اولور و عند المحققین خوارق عادات یدیه قسم منقسم اولوب

مقرر و اول قوانین کلیه شریعت
 محتاج در اول سماع رسول
 و نشاء اخرویه در احتیاج جلدی اول
 و جهله ثابت که در اخرت با عت نبل و ثواب اولان اعمال و افعال مستقیم
 استحقاق عذاب و عقاب اولان اعمال و افعال اطلاق عدل عقول قاصده
 بشریه عاجزه اولدنی جهنم تعلیم الهیه محتاج اولوب جناب مقدس
 مفیض الخیرات کمال تقدس و خلقت صغیفه انسانیّه کما یرتد تسوس
 اولمغیبه حکمت الهیه بتلخیص احکام الیچون بین الحق و الخلق و سادط اولمو
 اوزره ذوات طاهره انبیائی که ما و فضلا بعث و ارسال اقتضا
 ایتمشد و کتب کلامیه مفصل تنوع بعث انبیاء الیچون دخی نیجه فوائد و دود
 و مصالح نفع اولمشدر فلهذا مقرر بعثت رسالت جناب حق اوزره
 و جوبی ادعا ایدوب فلا سفی انبیاءک وجودی معاش و معاد
 سبب نظام اولدغه بناء غایت از لیه که ابلغ و جوه انتظامی مقتضی
 و جوبه امور مکتب دن اولمشد و اهل سندن فخره ما و ارا
 الشهد دخی ارسال رسل و اجبرد ایتمشد لکن مقرر که جوب علی الله
 دکل بلکه مقتضیات حکم الهیه دن اولمغیبه ترکی مستلزم سفد اولوب استحسان
 نسبت سفد امر مقرر اولدن تا شمر مرتبه و جوبه بالغ اولور دیکل معنانه
 در لکن محققین فن قشند قول راجع اولور که بعثت الطاف الهیه دن
 اولوب فعلی مستحسن اولور و ترکی مستقیم اولوب حتی بعضی الله فن مجتهد
 ارسال رساله لفظ و جوبه ایدادن منع ایدوب اگر چه معنای آخر ارا
 اولمشدر لکن مقرر به نسبت لازم اولور چه بعضی محققین بوقولک قبول
 حقیق اولدغه تنصیص ایتمشد در سبب عند اهل الحق بنو تک مرجعی
 جناب مفیض الخیراتک بعضی عبادی کیف مایثاء و یختار و می بعث
 الیچون اصطفای سندن عبارت در و محالیندن طائفه کرامیه الیچون بنو تک

اقسام الخوارق على ما ذكره
المفسر

- ارباب
- المعجز
- الكرامة
- الاعانة
- الاستدراج
- الانابة
- الانارة

في عصمت الانبياء على نبينا
وعليمهم الصلوة
والسلام
كما في الموقف

بنين ظهور انبياء وار غير دن ظهور انبياء وار بنين ظهور انبياء
صورته قبل دعوى النبوة ظهور ايدرس ارعاص اطلاق اولوب بعد
النبوة صدور ايدرس معجزة تسمية اولوب وبنينك غير دن صادر اولوب عن صورته
اكر ولد دن ظهور ايدرس كرامت وكر درجه ولايته واصل اولوبان عوام صلي
مسكينه ناصه و ايدرس اعانت تسمية اولوب و اكر فسقة دن ظهور ايدرس
استدراج و اكر دجال كبر خلق اضلال ابدن شخص دن صادر اولوب ابتلا
اطلاق اولوب و اكر مطلوب اولوب ان اكر خلق و ضد ظاهر اولوب و جهای
اوزره اولوب انما امانت اطلاق اولوب و نفع كيم مسيله كراب بر شخص
اعورك عين عور اسر صحت بولقي داعيد كسر ايد دعايد تصدي ايد كره امر
بر عكس اولوب اول شخص باهر التفصك عين صحت كونه دخی عما طاری
اولوب **المفسر الثاني** انبياء عظام عليهم صنوف التحية والسلام حضرت بنك
عصمتي بيان در **المقدمة** عصمت عند ائمة المسلمين جناب حقتك
ذات معصوم معصيت و ذنب خلق ايتد كنن عبارت اولوب فلكا
قتن اول ملكه در كه مانع فجور اولوب و مسالة عصمت انبياء اقوال كثره
ورود ايدوب مشايخ ماوراء النهر ك با خصوص ابو منصور حارثي
حضرت بنك مختار لری اولوب انبياء كرام صغیره و كبریه جميع معاصدين
محموظ و مبرا اولوب انرا كيون جناب حق عصيان ناز و اوا و امر
انراي به عدم امتثال و مخالفت ناسزا اولوب زير اجميع برايا طرف اوزير كار
هرايتخت دن انبياء متابعيت ايد مأمور اولوب انرا دن عمد صدور
عصيان جائز اولوب خلق انرا متابعيت ايد مأمور اولوب انرا دن فلها
انرا دن صورت عصيان من مشاهير اولوب و ضحك قصه مقارن
اولوب سهر و نسيان ايد اولوب مقرر در و امام ابو منصور عصمة الانبياء
ناميله مستمرا اولوب انرا ليفضد عقل سليم و نظر مستقيم مقتضاسي اوزره

املا لك به متابعيت ايد مأمور اولوب
جهت دن عصمت انبياء عصمت هم

اوزره خلقك انبياء متابعيت ايد مأمور له اولوب املا لك دن ايد و اوفر
اولوب اولوب ثابت اولوب عصمت ملا لك ثابت مقرر اولوب انبياء
عظامك عصمتي اولوب ايد مثبت اولوب اولوب ليقع و تنقيص
ايتسدر **المقصد** كبت كلاميه مذكور اولوب اوزره قول ائمة اهل سنت
واقوال متخالفه مخالفين بو و جهر بيان اولوب انبياء عظام دن
عليهم التحية والسلام صدور نواتم اولوب ان مناهي يا مقتضاي معجزة
مناهي اولوب امور دن اولوب يا ضد غير دن اولوب غير اولوب تعذيب و هي
يا كباير دن و يا صفاير دن اولوب صفاير دن اولوب صورته يا حسنة
مشعر اولوب صفاير منفرة دن اولوب سرقة الحق و تطيفت جبه كبر يا ضد
صفاير غير منفرة دن اولوب بس نوع اولوب غير مقتضاي معجزة مناهي اولوب
مناهي دن سهر و عمد انبياء كرامك زيل عصمتي مبرا و مقرر اولوب غن
جمهور اهل اسلام متفق اولوب الحق قاض ابو بكر سهر و اوقو عنر تجوز
ايتسدر مسلك جمهور دن عدول ايتسدر و سائر كباير دن هي عمد بعد البعد
عصمتي عند الجمهور قرار داد اولوب سهر و صدور في كرم بعضيه كبر
ايتسدر لكن مختار قول ان دن هي عصمتي محقق اولوب مقرر دن
جمع كثر قبل البعد دخی عصمتي بنك وجوده ذاهل در و فرق مخالفين دن
حشوية طائفه كبر كذا امتناعك دليل اولوب زعم ايد اعتقاد باطل لری
اوزره مطلقا جواز ذهاب اولوب سهر و عمد و سهر و صفاير حسنة
منفره دن عصمتي مقرر اولوب كبت كلاميه سائر صفاير كبت عمد سهر و
صدور جمهور فتنه جائز اولوب منفرد صدور بنك امتناعه ذهاب
جباير بنك مسلكي اولوب اوزره مسطور اولوب شرح مقاصد اولوب
اوزره مذكور در كه صفاير منفرة دن ماعد صفاير جمهور فتنه تجوز
اولوب الحق سهر و صدور اولوب تعذيب مستمع و مستحيل اولوب اولوب

مقول صغایر که مشهور است در حق نبوت اهل سنت و اهل سنی امام الحرمین
 و معتزله و اهل تشیع مسلک بر سر این **شیخ ابی القاسم** اهل سنت قنن بنوت
 ایچون شروط حدید معتبره اولوب جمله دن بری ذکر یتر که انبیاء جالده
 اولوق لازمه دینیم حق جل و علا بیدر مسدود و ما کسنا من قبلک الا رجالا
 نوحی الیهنم الایة لکن بعض ائمة اسلام زمره نسلان دوت نفر که ام موسی
 و مریم و سان و حوادر انبیاء دن اولوق اوزره تصریح ایدوب و بومده عای
 حدیث بنوی اید اثبات ایشلدر و بعضی فخرها بومده عای اثبات ایچون
 استسناد اولان حدیث صحیحین عدم تسلیم اید اکثر اط ذکوریت
 طفر اختیار ایشلدر و شرائط نبوت دن بری دخی کمال عقل و زکا و فطنت
 و قوت رای و موجب نفرت طایع اولان امور دن مسامحه عمر اتمات
 و غلظت فظاظت کبر و برص و جذام منکرم عیوب منقره دن و اکل علم المظفر
 علم الطریقین حرف دینیه دن و حکمت بعضیة محل اولان امور دن برات
 و سلامت **عدد انبیاء بیان** در عدد انبیاء و سلسله وارد اولان اخبار
 دند که صی به کرامدن ابو ذر غفاری رضی الله تعالی عنه حضرت رسالت
 پناه بدن صلوات الله تعالی علیه و سلم عدد انبیای سؤال ایشلر که یوز یکر می
 دورت بیک اولوق اوزره تعیین بیورب عدد در سل او جیوز اون اوج
 اولوق اوزره تعیین بیور د فخری روایت بعضی کتب حدیث مسطور
 لیکن اکثر ائمة مسلمین انبیاء و رسول ایچون احوط و اصر اولان تعیین
 عدد اولونمقدریچو مدعایین بو و جمله اثبات ایشلدر که حدیث تعیین
 عدد انبیاء بر روایتی مائة الف بنی و اربع و عشرون الفا عنوانی ایدط
 روایت اولونمقدریچو روایتی اختلاف و وقوعدن قطع نظر و رودی طریقه احادیث
 اید اولدن ناشی موجب قطع اولمز دیشلدر و انبیاء دن اولون کیمسه
 لری انبیاء عدد دن ادخال و انبیاء دن بعضی اول زمره دن اطراف امر کمال

فشرط النبوة

کمال المقادیر الشریفة

فقد اذن شخصه لیس فی الحق و فتن الکلام
 و فتن قلب صاحب اولوب غلبه
 الجانب اول

عدد انبیاء بیان

طریقه اولوب بر روایتی
 مائة الف و اربع و عشرون
 و دخی ثانی الف و اربع و عشرون
 الفا عنوانی اید

سهل اولوب احتراز و ایتامی واجب اولان امور دن اولونمقدریچو
 اولان امتنا بجمیع الرسل و الانبیاء بوجوب تعیین عدد خصوصن حرم
 و قطع اولونمقدریچو **عدد انبیاء بیان** در عدد انبیاء بیان
 انبیاء کماله سلفیه دن افضلیتی نقافی اولوب ملائکه علویة
 دن افضلیتدن بین ائمة المسلمین اقوال متخالفه وارد اولمشد
 و اکثر اهل سنت قنن جمیع ملائکه دن افضلیت متحقق اولوب شیعه
 نقی بو مسالیه موافق اشاعره در و اهل سنتن ابو عبدالله جلیلی
 و قاضی ابوبکر و معتزله ملائکه افضل اولوق طفر اختیار ایشلدر و بعضی
 و بعضی ائمة اهل سنتک تفصیل و تصریح اید اوزره مؤمنین عوام
 بشیر عوام ملائکه دن و خواص ملائکه عوام بشیر دن افضل اولوق قرار داد
 در و تفصیل اید اقوال مذکور کتب کلامیه مفصلا تنوع طلب اولون
المسألة الثالثة حضرت سلطان انبیاء علیه و علی آله و صحبه ائمة السلفین
 و الخایا جنابک رسالت و افضلیت بیان در اعتقاد واجب
 اولان امور دند که اول انبیاء ابو البشر حضرت آدم صفر و آخر انبیاء
 حضرت خاتم الرسل و مادی السبل محمد المصطفی علیه من الصلوات
 از کافا جنابیدر و حضرت ادمک صلوات الله علی نبیا و علیه نبوتی اول
 و جمله ثابت و مقرر اولمشد که آیات قرآنیة و احادیث نبویة ناطقة
 اولونمقدریچو عهد سعادت دن و ذریتدن مجتمة اولان امتنه آمر
 و ناهر اولوب و زمانه کنیدن غیری نبی اولونمقدریچو مقرر اولونمقدریچو قطع
 قطع نظر بو و جمله نبوتی متحقق اولوق اجماع دخی منعقد اولمشد
 نبوتی اید قاطع اید نبوت بولش اولوب بعضی بر اید دن منقول
 اولونمقدریچو نبوت انکار کفر جری اولوق مثبت و مقرر اولور و اما
 پیغامبر جناب رسالت پناه حبیب الاله محمد بن عبدالله حضرت نیک

حقیقت رسالتی بر صبرتی کحل توفیق ابد جلاداد اولان اصحاب
سوره کالتس فی وسط النهار هوید او آشکار درین اول حضرت دن دعوت
نبوت معارف ظهور این معجزات باهر حد تو اوزه بالغه اولمشر انشقاق
قر و الخذاب سحر و حنین صلب و شکایت نافر و سها ده شاة مشوب
و بمثلنودنی نجه معجزات که تفصیل کتب اخبار و سیرم مذکور در بتخصیص
قرآن باهر البرهان که سائر معجزات کبر زمان مخصوص و مکان مخصوص
و شخص معینه اختصاص اویوب الانوار فی التهر دایم و ثابت
اولدنی جبریدن اظهر معجزات و این بیتاندر ریز انضیای عرب عربان
محول سواد مصافح خطبات هر چند نظم اعجاز قرنی فر قانی به موازی
و مدانی مقدار اخر سور قرآنی بر کلام بربع البیان اثباتی تکلیف اید کرا را
و مراراً تکرار و تفریع فلفشیدن اول طائفه اندر حال دشندان اکثر
و حصای بطحان او فرضا صحتی مرتبه غایبه و بلا غفلی درجه
نهانیه رسیدن اولش بر قوم حقود این اول بابی بذل مجرود ایدوب
عجزی متعین و عدم قدر تکرار ظاهر و متعین اولدنی مرتبه توانزه بالغ
اولمشر و الحاصل اول مظلم جهان ثاب نبوت و مشرق بتا سیر صبح رسالت
جناندن بر توانزه ساد ظهور اولان در این معجزات تا محصور
داعیه احاطه تعدادی باعث نفاذ مراتب متسلله اعداد اولوب انواع
اجناسی عدد احصا معضنه نقاط مستحیل العدد نجوم صف الوف
اولمشر نارساد و اساطین فن تاریخ و سیر اول بابی مستقل بالینف
وضع و تحریر بر مقتضای اولوب کتب کلامیه مفصل تنه ای ارمصاصات
نبوتیه و معجزات مصطفی دن علیه کمال التوحید نجه خوارق جلایه اید اولمشر
لکن ذکر اولدنی اوزه انک تفصیل کتب اخبار و سیر متکفل اولمشر
بورسالا مختصر بر بقیه ایدان اید انک اولوب تفصیل تفرص اولدنی

توانزه
بجه

اولدنی التتمه سائر انبیان افضل بتر و کافه انام مبعوث اولدنی
و خاتم الانبیاء ایدیکین بیان در اول افضل المرسلین و خاتم النبیین و رحمة
للعالمین صلی الله علیه و علی آله و صحبه اجمعین حضرت ترینک کافه انام مبعوث
اولوب انفا ذکر اولدنی اوزه عرب اختصاص ایدان نصارا و یهود
خذ لهم الله تعالی قول باطلی تریف اولوب کفره اهل کتابک ای بعثت
انبیاء مشرکین عرب کبی احتیاجی مقرر بلکه انکه اندر او فرایدیکین
بیان اید کلام باطلی تریف و ابطال اولوب عدم بعثت مبت و مقرر
اولور و کذک اول حضرتک انفا ذکر سبقت ایدان اول فاطمه اید ایضاً
و اثبات اولدنی اوزه رسالت مبت و متحقق اولوب و انبیای کرامک
شائسته کذبیدن زیل عصمتی میر ایدیکین خود مقرر در اول سر و سر افراز
بوستان صدق و سدا یمتوج ما الحیات صداقت و سدا جنابندن
بومرغای مصدق و مؤید بعین عموم بعثت مبت و مؤکد احادیث عدیه
ورود ایدوب که منزل اولان کتاب کیم و قرآن عظیمه دخی بمصدق
اوزه نجه آیات باهر واردم اولمشر قال الله سبحانه و ما ارسلناک
الا کافه للناس الایه و قال سبحانه قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم
جميعاً الایه و غیر ذلک من الایات پس بوسایق اوزه ای عموم بعثتی
مقرر اولور اول حضرتک صلی الله علیه و سلم خاتم الانبیاء اولدنی ایمان
و اعتقادی واجب اولان امور دن بری دمی که اول حضرت خاتم الانبیاء
و آخر المرسلین ایدیکید که کتاب سنت اجماع امت اید ثابت اولمشر
اما کتاب الهی اید نبوت اول و جمله در که قرآن کرم جناب حق جل و علا
بیور ما کان محمداً ابا احد من دجالکم و لکن رسول الله و خاتم النبیین و سابقا
بیان اولدنی اوزه هر رسول نبی اولدنی مقرر اولمشر خاتم الانبیاء اولمشر
خاتم المرسلین اولمشر مستلزم اولوب خاتم جمیع انبیاء و مرسلین اولدنی مبت اولور

و حدیث نبوی ایلہ نبوتی اول وجهله در کہ حضرت رسالت پناه ان مثل
و مثل الانبیاء قبل کمال رجل نبی دارا احکما واحسنها و ترک فیها موضع
لبنة قصار فقال ما احسنها لو كنت فانا للجنة التي تم بها الانبياء و كمالها
جمالهم و اناسيد و له ادم و انا اول الانبياء فضلا و اخرهم بعنا قد ضم بي
حديثهم فلا يتر بعدى و بالجمله خاتمت طرق كثره ابله و روايتهم و اما
اجماع ايلہ نبوتی كذا اول وجهله مقرر در کہ قدما و حديثا علمای امت
انده اتفاق ايدوب محمد رسالت پناه عیدن صکره ادعای نبوت ايدن
کيمسه تليف ايتکلہ متفقہ در **افضليت عليه السلام على جميع الانبياء**
و **المسلمين** اول حضرت صلوات الله تعالى عليه وسلم انا اکرم الاولين والاخيرين
علم الله ولا يخفى حديث شريفی ناطق اولدغي اوزره جميع رسل و انبياء ان افضل
اولدغي اجماعا ناهند بود وجهله هي نبوت بولمندر که امت ناجیه محمدية قرآن
کریمه وارد اولدغي اوزره کنتم جبراته اخذت للناس و کذا جعلناکم
وسطا نظرم کریمی ایلہ سائر ائمه دن افضل ایدیکی مثبت اولوب و هر امتک
امت اولدغي حیثیت ایلہ غیر امت اوزره فضيلتلی متبوع علی اولان
رسولک فضيلتلی جبرته دن ایدیکی مقرر اولوب امت محمدیه جميع ائمه دن افضل
اولدغي ذات مکر علی دخی افضل انبياء و رسل اولدغي متفین اولور
و سائر خصایصی که کافه انا مبعوث اولدغي و خاتم انبياء و رسل
اولوب بشر بعثت جميع سائر انبيی ناسخه اولدغي و انک بشر بعثت غیر شریعت ایلہ
منسوخ اولدغي در که امان اولوب ملاحظه اولدغه افضل جميع انبياء
و مسلمین اولدغي معلوم اولور **التکملة** اول حضرتن ماعدا سائر انبياء
و رسلک بربر لایسته نسبت ایلہ تنفسیه افضل ایدیکنده اختلاف واقع اولوب
بعضی حضرت آدم ابو البشر اولدغي جبرته دن افضل سائر انبياء اولمغه
ذکاب ايتمدر و بعضی طول مدت ایلہ کثرت عبادت و اعتقاد و محبت

سبب بومد عاظم ايات قرآنية و هم
احادیث نبوتیه و هم اجماع امت
ناجیه محمدیه ایلہ نبوت
بولمش اولور
مشکل

آمت
مر

و محقق

و مجاہد سنه نظر ایلہ حضرت نوح افضلین اختیار ايتمدر و بعض
آخر دخی و فرات الطمینان و نوکلندن ناسر حضرت ابراهیم افضلین
ذکاب ايتمدر و بر طائفه هي حضرت موسی بی کلیم الله اولدغه نظر ایلہ
تفضیل ایتکه ذکاب ايتمدر و بر جماعت هي حضرت عیسی روح الله و کله
الله اولوب ملفوف قنایط طفولیت ایدن مرید الحیره تکلی می ایلہ بعد خاتم
الرسال سائر انبياء و مسلمین اوزره افضلین ادعا ايتمدر در **معراج**
بیان در و حضرت سلطان انبیاءک صلوات الله تعالى علیه وسلم معراجی هي
کتاب سنت و اجماع امت ایلہ مشدر و علم ما هو الحق بقظه حالندن جسد
مبارک لری ایلہ مسجد اقصایه دک شهادت کتاب کریمه ثابت اولوب
اندر سمایه دک اجماع قرن ثانی ایلہ و احادیث مشهوره ایلہ نبوت بولوب
منکر و مبتدع و سعادن حشبه و باعترش و باطرف عالم علم اختلاف الاراد
خبر اتحاد ایلہ نبوت بولمندر و سید ربه شهر ندر که حضرت سلطان انبياء
مسجد اقصایه شکر علی علم ما هو علیه قریشیه توصیف ایدوب واقع
مطابق محقق اولمدر و سماء مشاهد بیور دقلری عجایب انک
تفصیل و ملا قر اولدقرن انبیای عظام احوالی که بیان بیور مشدر در کتب
احادیثه مسطور در و بوابه ارباب خلاف اول وجهله اسکات
و الزام اولدگر که کیفیت مذکور اوزره معراج امر ممکن اولوب خبر صادق
مقارن اولمغیلہ تصدیق واجب اولمدر و اصله امکان اول وجهله
تقدیر اولمندر که اجسامک بربرینه قنایطی محقق اولدغي جبرته دن ارض کبر
سما ایچون دخی خرق جائز اولوب جهت علوه سائر اجسام کین انسان
ایچون دخی عروج و صعود ممکن و وقوعی فرض ایتدن محال لازم اولدغه
امتناعی محال اولوب جوازی و امکانی مقرر اولمدر و الله الموفق المعین
المسلمین الرابع ملاطبه کرام **اصوال الزیاریه و تحقیقه** در و ضرورات دینیه دن

معراج نبوت

بیت
م

اولوب ایمانی واجب اولان امور دن بری نهی جناب حقک عباد مکر مونی
اولان ملائکه کرام ایماندر که بفضیل ملائکه تک مجراتدن اولمسه ذاهب
اولوب و بعضیله ذوات اجسامدن اولد قلبنیه ذاهب اولمشدر و مجر
اصطلاح ارباب معقول اول ممکنه اطلاق اولنور که متجز اولیه و متجز
ایله قائم دخی اولیه و اکثر اهل سنت مطلقا مجر ذاتی نفی و انکار ایدوب
اثبات ایتمیشدر الحق امام ابو حامد غزالی و راجع اصغرهای و قاضی
حلی و اساطین صوفیه دن بعضی محققین اثبات طرفه ذهاب ایدوب
امام فخر و انک امتالی بعضی اول بابو توقف طرفین اختیار ایتمیشدر
بس قول اول اوزره جمهور ائمه مسلمین قنق ملائکه کرام اجسام لطیفه
اولوب اشکال مختلفه ایله تشکله قادر لر در و انلر یکن افعال متخالفه قدرت
حاصله در و عباد مکر مون اولوب هموان طاعات و عباداته مواظب و محو
ومداومدر و ذکورت و انوینت ایله موصوف اولنور و عصمتدن امر نه بین
المسلمین اختلاف اولنوب اثبات طرفه ذاهب اولنور ایات قرآنیه دن
استنباط ایله بوجهد استشهاده ایتمیشدر که جناب حق جل و علا بیور
و هم لایستکرون بحاقون ربهم من فوقهم و یفعلون ما یؤمرون و قال
سبحانه و تعالی بل عباد مکر مون لایستقون بالقول و هم یامرهم یفعلون الی
قوله و هم من جنس مشفقون و قال تعالی لایستکرون عن عبادته و لا
یستخرون یسبحون القلیل و اکثرهم لا یعرفون الایات لکن یقولون سمعنا
عند مالک اثبات مدعاه تخفیف و تنصیف اولنور جنایتدن افاده قطع
و جسم اتحد یکی ارباب البابه خفی و کله و نفع عصمت طرفه ذهاب ایدنر نهی
برقی و جهله مدعایین اثباته نقض ایدوب اولاخلقت آدم خلقت ملائکه
دن صدور ایدن قول که جناب حق کتاب کرمیندر انلر دن حکایت طریقه ایله
بیورر اجماع فیهما من یفسد فیهما الایه بوابت کرمینر لک ظاهر ندن مستفاد

حقیقه الملائکه
رای جمهور
المنته

عصمت ملائکه

مستفاد اولنور اوزره ملائکه کرام امل بکلامدن جناب حق حاشا
اعتراض مشعردر یارب و حضرت آدم بشت افساد و نسبت سنک دما
غیبت اولمش اولور دیر لر و ثانیاً حق نفی نیت یحک و نقض لک قولنر
نهی ترکیه نفس قبیلندن اولنور نهی عنه اولان امور دن اولنور نهی بشتباه
و ثالثاً ایات قرآنیه دن و اذ قلنا للملائکه اسجدوا لادم قول کرمین ناطق
اولنور اوزره جمیع ملائکه سجده ادم ایدنر و اولد قلنر ابلیس امتناعی
سبیل طرف الهمین ما عنک ان تسجد اذ امرک خطاب ایله معاتب
اولوب و کتاب کرمین فسجدوا لایس و کذلک فسجد الملائکه کلهم اجمعون
الا ابلیس الی و استکبر و کان من الکافرن مثله ایات عدیه در ابلیسی
ملائکه دن استثناء نیک صحتی اصلنر ملائکه در دخولن مستلزم اولوب
زمره ملائکه دن اولنور اقتضا اینک جهتی ایله انندن و جه سابق اوزره ذله
صدور منافی عصمت ملائکه در دیکل اوزره عصمت ملائکه نفی و انکار
ایتمیشدر و راجعاً وقع ماروت و ماروت و قطع زهر ایله مدعایین اثبات
داعیه سنن اولمشدر و اول حکایت افواه و اتق مشهور اولنور اوزره
اول و جهله مرویدر که ماروت و ماروت علم و زهر جهتی ایله اعظم ملائکه
دن اولوب جناب حق انلر بزر آدم مبتلا اولنور نفس و شهوت ابتکار
ایله ارضه انزال ایدوب شرک و قتل و زنا و شرب خمر دن نهی ایتمیشدر
و زهر که اول و قنق بر مرأة فاجر ایدنر انکار کتاب موقوفه و شرب
خمر ایدوب قتل نفس و سجده اصنام نهی تجا سر تقبیل ایدنر و اسمی اعظم
کندر انکار استعانت ایدوب سحاب عروج ایدنر ایدنر زهر به تعلیم ایدوب
اول اسم شریف نیک تکلم انکار اسما نه صعود ایدنر و محسوسه اولوب کوب
صورتن ایله متشکله اولدی که حالا مشاهد و محسوسه و ماروت و ماروت
صعود عدم قدرت ایله معذبا ارضه قالمیشدر و روایت اولنور غنیه فریفته

حکایت ماروت
و ماروت

و خداوندی قرآن کریم ایله نابند و احادیث نبویه خود و دودی کفر منان
 بحسب در از جمله موطاء امام مالکون مسطور اولان حدیث مشرفه که
 حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورر ان بالمدينة معینا اسلموا
 فنی بکرم منه فاذنونا ثلثة ايام فان عادا قتلوا فانه شیطان دلیله
 و حضرت عمار الثقفین حضرت بنی انلری اسلام دعوت بیدرد قلری
 و قاضی ابوبکر روایت ایتشد که عیسی صلوات الله علی نبینا وعلیه خیرتلی
 جناب حق جل و علا دن تمنا و استدعا قبله میشدی که بدن لینه آدم در شیطان
 موضع مطلق اوله پس طرف الهمیدن اول مصلوب مرخص اولدقن صورت
 شیطانیه بی اندام حیه در معاینه قبول هر شخصک درونزه مکان
 اتخا و تمکله رأس حیه مشاب اولان باشن قلب انسان اوزره و وضع
 قبلهش اولوب اول شخص جناب حق ذکر ایتدی که رفع ایدوب ذکر الله دن غفلت
 دن اسنونه نیه باشنه حیه قلبا و زینده وضع قبلهش صورتش مشاب ایتشد
 و قال علیه السلام ما منکم احد الا وله شیطان قیل و لانت یارسول الله قال
 و لانا الا ان الله تعالی اعاننا فاسلم الحديث **ناد** غفرهای عظامدن صدر
 الاسلام اثنای صلات حیه قتلک جواز و عدم جواز بر بیان صد و ننه
 اذن منع و تحذیر ایدوب کند و دن سن جرعت ایله اکر اولان برادر مازی
 غفلت ایله بر حیه بی قتل ایتدکن کند و به اشرا جندن بعضیلر بعضی نفرض
 اتمیکله مرخص اولوب ضعف عظیم طاری اولمشدی و برائی مقداری
 مدت اعضا سن حرکتیکه قادر اولمز اولمشدی و هر چند که تدبیرات طبیعیه
 مداومت ایله مداوات و معالیه به تصدی قبله قطعا کارکر اولوب
 بالاضر اذویه روحانیه استعالمه مبارک ایله یل و اربابی بیست معروض
 اولان طریق اوزره مشغول اولوب اکافصه ضرر ایدن حتی بی ارضا
 ایتک ایله تدوی ایتدی که بفضل الله به تمام حاصل اولماش ایدی دیدکلی

آدم
 بی

حکایت نادره

کند و کمره مولانا
 قدس سره فرموده اوقات

دیدکلی عنقه روات نقائله رسیدن رتبه تحقیق اولوب انجیل شروع
 هدایه دن امام سفناقی ثانی اولان نهاده بو منوال اوزره مذکور
 و مصر حد **معاذ الجن** طائفه جندن کافر اولنلر نار ایله معذب اولدقن جناب
 حق قرآن عظیمه لا ملان جرهم من الجنة و الناس اجمعین قول کر عین
 استنباط ایله بین الائمة متفق علیه اولوب مسلم اولنلر نیک دخی ان الله
 لا یضیع اجر المحسنین و دخی فن یعمل مثقال زره خیر ایه قول کر لم ی دالت ایتدی
 اوزره جنت ایدو مناب اولدقن کذلک اتفاقی در و امام ابوبوسف و امام
 قنلر من اجتهدک ثوابی که بنی آدم ثوابی کبر اولوب امام ابوحنیفه
 حضرت قنلری که هر مناب و معاقب اولور لر ایدیکله معرف و قائل اولمشد
 و لکن ثوابی نه کیفیت اوزره ایدیکن تعین اتمکون توقف بیور مشد
فانه و بودقن معلوم اولد که ملائکه کرامک و کذلک اجته و شیا طینک
 اجسامی سائر حیواناتک جسدلی کبر امتزاج عناصر اید حاصل اولو
 اسطفا اذن متکبر لکن جسم شیطانین عنصر نار و نوعین آخرین عنصر
 هوا غالب اولمشد و عنصر هوا نار کمال لطافت و غایت صفوته اولمیش
 ملائکه کرام و جن و شیاطین ایچون منافذ ضیقیه و تجاوز بیرون انسانی
 بلکه مسامحه دخول و دلو به قدرت حاصل اولوب حسن و بصر ایله و سائر
 حواس ایله احساس اولنمز لر و بودکر اولان تحقیق فهم و اتفاق اولنلر قد
 لسان عوام مشهور اولدقن اوزره اصناف ثلثة مذکور دن هر بری
 ایچنی بر عنصر بسیطدن متجسد دکلر ایدیک معلوم اولور **ذیل البحث** و بوباید
 بین المتکلمین و ج آخر اوزره دخی اختلاف واقع اولوب بعضیلر شیاطینک
 اشرا جندن اولمشد و بعضیلر دخی جنس آخر اولمشد ذهاب ایتشد لکن
 ملائکه نیک جنس آخر ایدیکله جمله متفقدر در زیر امل لکه اکر و شرب
 و نکاح منصوص دکلر اما جن اکل شرب مألوف و محتاج اولوب زاد لری

محمیه

نکاح بو محله جماع منکره اولوب ملائکه کرام
 نشاندرن تقطیع بناء نکاح تغییر ایله معتبر اولت
 سلمه

بر و ابتداء عظم و بر و اتمه عظم و روتد و انهر الجون تولد و تناسل هنی امر
مقرر در کما قال الله سبحانه افنتخذوه ذریه اولیاء من دونی الایه الخ
السادس کرامات اولیای بیان و تحقیق در **المقدمه** ولی اول مؤمن
متقید که جناب معروضاتی عارف اولوب طاعانه و عباداته مواظب
و مداوم و معاصیدن مجتنب و لذات مشربانیده انها کدن محترز اولوب
بکلیت جناب قدسه متوجه کرد و انفا ذکر سیسابق اثبت یکی اوزره کرامت
ولی اول امر خارق العاده در که تحتی و دعوی نبوته مقارن اولوب
معجزه دن کرامتک امتیازی بوقید اجیز ایلد در بعض معجزه و کرامت بینونه
فرق معجزه دعوی نبوته مقارن اولوب کرامتک عدم مقارنت ایلد در که
معجزه دن تحتی ایلد مقارنت مشروط **مفسر** جمهر اهل سنت و ابو الحسین
بصری کرامت اولیایک جوازده ذاب اولمشدر در اکثر معجزه و اهل
سنتدن ابواسحق امتناعنه ذاب ایدوب اولیادن کرامتک صدوری
تجویز اولمش معجزه ایلد ملبس و مشیت اولمق لازم اولور دیر لر دار باب
الباب ضعیف کلد که انفا بیان اولدغنی اوزره معجزه مقارنت تحتی ایلد
مشروط اولحق التباس شبهه سر بر طرف اولور و بودخی معلوم اولر که
کرامتی تجویر ایدن لر دن بر جماعت کرامتک اولیادن قصد و اختیار ایلد
صدوری تجویر ایتوب بعضیلر دخی علم قصد الدعوی صدوری مستحیل
اولور یوب ولی ادعای ولایت معرضه اظهار کرامت ایلد اثبات متنا
صدورن اولمق مرتبه ولایتدن سقوطنه باعث اولور دیشدر در بعضیلر
دخی کرامتک معجزه جسندن اولدغنی تجویر ایتمشدر در مثل انفلاق حجر
واجبای موتا کیم و معجزه دن فرخ مجر تحتی ایلد اولوب بودجه ایلد اولمش
قرار و بر مشدر لکن امام فخر بقوله نزیف ایدوب کرامت و معجزه بینونه
فرق امتیاز الحقی مقارنت تحتی ایلد اولدغنی تأیید و توثیق ایتمشدر

تقریباً کراہت

کذا فی شرح المقاصد
وغیره

ایستند و جمیع خوارق علم وجه الکرامه صدورنی تجویز ایدوب الحق بعض
خوارق که علم طریق المعجزه نبیدن صدورنی حاله غیردن صدورنی مستمع
اولوغه نقص قاطع ورود ایتمش اوله مثل قرآن کریم کبر که ابرار معجزات ایدیک
سانباو مجله در ذکر اولوغه صدورنی خصایص محمد بن محمد الله تعالی علیه
وسلم اولوغه بیان اولوغه و مفصلات کتب کلامیه مشتمل اولوغه
اوزره جمود اهل سنت محبت اثبات کرامت دلائل عیدیه اقامت
ایدوب از جمله کرامتک جواز وقوع اثباته استدلال ایند کفری اوله اندر که
وقوعی قدیم و حدیثا الشیخ ص کنیزه مشاهیر لربله مثبت اولوب و وقوع
مستبعد جواز اولوغه حیثیت ایدیک کرامت اگر نفسی جانی اولوسه
وقوع دخی مستمع اولوی دی بس لازم که استیلاء واقع در بطلان مستحق
اولیجق ملزوم که عدم جواز کرامتک دخی بطلانی مقرر اولوب جواز
ثبوت بولور وقوع اثباته اجتناب صالح اولوب الیه فن انارند اید
اولان و وجه استدلال اندر که بعضی ایدیک ثابت اولوب بعضیک
دخی تفصیل اگر چه اخبار احاد ایدیک لکن معناس کثرت طرق روایت کسیر اید
مرتبه تواتره و اصل یغیر اول معنای اقامه ایدیک تغییرات متغایره اید
احادیث و اخبار کثرت اوزره وقوع بولوب اول معنای متواتره اولوغه
و بعضی ایدیک ثابت اولان اخبار دن از جمله قصه حضرت مریم که حین ولادت
علیه هر نه وقت که حضرت زکریا حجه گاه مریم داخل اولوب فی الظرف
نعم برایش ایدیک مال مال بولوب استفسار و استعلام ایند که موافق
الطاف الهیه دن اولوغه اعلام و اقامه ایدیک جواب ویروب حال اول
منوال اوزره اولوغه دخی متحقق اولوردی که بوضه وجه مذکور اوزره
قرآن کریم منصوصد و برین دخی اصحاب کرامت مدتی مدید مطوم
و مشر و بسنه غار طول مکثه بد که اولوغه قرآن کریم مذکور اولان

اولد قسمة
سم

من أدلة الثبوت الكبرية

حکایات نذر و بری دخی قصه اصفور که قبل از تدارک طرف زمان
 قبل از عرش بلقیس مجلس حضرت سلیمان از حضار استند و اول
 لفظی کلام الهی در بیان اولیاد و معناسر متواتر اولان اخبار و اثبات
 خود در نهایت اولیاد و جلد در بری عمر فاروق رضی الله تعالی عنه
 حضرت نیک توسیع دائره ممالک اسلام قصه اید جیش مسلمین بر سیر
 در ساری بی امیر غضب اید و بخت ارسال اید یک مجاهدین صدق آیین
 اید نهاده و لشکر کفار پیشین مقابل و مقاتله وقوع بولدق اثناء
 خطبه در مبرزدن حاله از اطلاع ناسر یا ساریه الجبل الجبل یو اعلانی
 صوت اید خطاب بیورب ساری نیک دخی اول شفه بعید دن
 استماعی و اول تنبیه اید تنبیه و انظار باعث نصرت و ظفر اول عید
 و کذک حضرت عمر دن ارسال مکتوب اید جریان بنده روایت اولانان حضرت
 مشهور و خالد بن ولید رضی الله عنه نشر بسم اید و متضرر اولدغی
 و جعفر طیار ابن ابی طالب دن و لقمان سر ضحیدن منقول اولان بر هوا
 مشیه و طیاران و سلطان فارس اید ابو الدرداء اثنای اکل طعام بیند
 موضوع اولان قصه دن صوت تسبیح استماع اولدغی منقول اخبار که
 اصحاب کربن با خصوص خلعا و انتخب رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
 حضرت اذن و کذک سائر اصحاب کشف و مشهور اولان صلی ای مسلمین
 مشاهد اولان کلمات باهر در که معشار عاشری بو مجله یکجانش
 پذیر اولدغی باهر الکسیاله ایدیک کتب اخبار و سیر و مناقب مشایخ
 کرام تحقیق ثانی اولانان مؤلفاتی متبع اولدغی چون ظاهر و باهر
 و امام شافعی دن منقول در که کعبه مکره نشرها الله تعالی بعض اولیای
 کرامی زیارت ایتک روایت اولدغی بو منقول اخباری تصدیق اید و
 وقوع تسلیم جائز میدر که و لردن سؤال اولدغی اهل ولایت

کذا فی خبر المطالب

من اعاجیب الکرامات

ولایت ایچون علم سبیل الکرامه اول منقول نقض عادات اهل سنت فتن
 جائز اولوب تلقی بالقبول شایان و حقیقتی جواب و بر منظر در و بواب
 در باب خل فک زعم فاسد لری اوزره ادعای امتناع کر امتن اید اید لکری
 اولدغی و اید اهل سنت طرفدن اجبه متقدم اید مجاب و مزلف اولدغی کتب
 کلامیه مفصل تنه مذکور اولوب محتاج بیان اولدغی جهندن بوساله
 اید اولدغی مفسد حواله قلندی تفصیل محکمن طلب اولدغی **التیذیل**
 بو محله اطلاع واجب اولان تحقیقا ندر که بنوت البتة ولایت مغارن
 اولدغی امر مقرر اولوب انبیای کرام دن رتبه بنوت و ولایتی جامع و جائز
 اولدغی محقق اولدغی ولی ایچون رتبه انبیای بالغ اولدغی محال ایدیک متیقن
 اولدغی که نیک مراتب ولایت دن درجه کمال و حصول سبب سقوط تکالیف اولدغی
 کلام جهنم اولوب اعتقاد جائز دکر رتبه انبیای عظام با خصوص مخر
 انام اکمل ناس ایکن ندرن تکالیف ساقط اولدغی بلکه دخی اتم و او فر
 اولدغی مقرر ایکن سائر دن سقوط ظاهر الامتناع ایدیک ارباب البابه دخی
 و سیر دکر ریس اهل اباحت والی ادک زعم فاسد لری اوزره ولی ایچون
 صفای سیرت و محاضی سمیت درجه کمال و اصل اولدغی اذن امر و نهی
 ساقط اولوب مقرر معاصیدن و ارتکاب کبیره اید حصول ناراضه اذن
 سالم اولدغی لکری ظاهر الفساد اولوب بطلان بیانه محتاج دکر و بود دخی
 معلوم اولدغی بنوت بال اتفاق انبیای غیرت ولایتدن افضل ایدیک
 قرار داه اولوب الحق بعینه بنوت خلق مصالح دنیوی و اخر و بسند
 قیام و شرف و شرف مشاهیر ملائکه کرام تحقیق جهنم اید انبیای عظام
 حضرتشک بنو نری طرف ولایتی طرفدن افضل و اشرف اولدغی طرف
 ذاهب اولدغی و بعینه دخی ولایتی متحقق اولان معنای قرب و اخلاص
 ذوات مقدسه انبیای غایت کمال اوزره اولدغی جهنم ملاحظه اید ولایت

ذکره الله التفتنا ناسر
 فی شرح المقاصد

طرفه ارجع اولی جانبین اختیار نموده و الله سبحانه اعلم **المبتدع الساج**
 سحر که اول مقوله بعضی خواص که حقیقتی در بیان و تحقیق در **المقدمه**
 سحر اول امر حارق العاده اظهار نیدن عبارت از آنکه نفوس بشریه در دن اعمال
 مخصوصه مباشرت اید صدور ایل و اول و اصله قابل تعلیم و تعلم
 اولوب صاحب ظاهر او باطن را حبس اید متصف و دنیا و آخرت فرین
 جز می و خسران در اهل حق قسره بحسب العقل ممکن اولوب آیات واجبات
 ده و در دایره یکی اوزره و قوی مبتدر و ارباب اعتزال سحر که مجرّد تلمیذ
 و تحنیل مقوله سندن اولوب شعبه مهمی باز آن کبر اولوب خفت
 و حرکات دست و اخفای طریق و صید مقوله سندن اولی طرفه ذایب
 اولی **المقدمه** کتاب کفر الا سحره ایراد اولی در اوزره کاهی
 سحر دن مشاهد اولی ان اثر جناب حشک خلق ایتسم اید نفس الامر
 موجود اولی امور دن و کاهی تحنیل محض قبیلندن اولی و سحر
 اول مرتبه بی دخی تجویز ایتسم در که او عامه مستول اولوب قوت و ایتسم
 برهان پسیر مضی سین عذیر و وقت قلیل انقضای اعمار مدیره
 تحنیل ایل و کاهی انار سحر به اصحاب انکار دن سلب فکر صحیح ایتسم اید
 سحر دن حال نامک حال کبر اولوب مسلوب الشعور اولی و اولی
 فن اتفاق قلمی اوزره سحره نک تقرقاتی احیای موتا و ابراء که
 و ابرص و انطاق جوامع مرتبه سندن بالغ امر محال در و شراب قرائی
 اعمال سحر به اید تغییر صور انکال و تبدیل و حقایق ماهریات
 منقول تقرقات ممکن اولوب اشخاص انسانیه بی صور بهای
 نقل و تحویل و اجماع و قتل مرتبه سندن قدرت حصول تجویز ایتسم
 سحر و ایتسم **والت کبر بعضی عمای بیان** در بعضی ایتسم ثقات سیمای و ایتسم
 دخی اقسام سحر دن عد ایتسم در و سیمای اول عملدن عبارت از که خواص

خواص ارضیه و کلمات مخصوصه اجتماع اید بعضی تحنیلات عجیب بی موجب
 اولی و سیمای اول خواص مقوله سندن اطلاق اولی که انقالات فکریه و انار
 سیمای به اضافت اید بعضی تحنیلاتی مستیع اولی و کذا کذا کذا کذا
 مفرع و منصوص در که سیمای و ایتسم مثل بعضی خواص حقایق اید
 استعانت اولی مقوله سندن کفر اولی و لیکن اگر موجب کفر اولی ان اعمال
 و اقوال اید استعانت اولی و لیکن اگر موجب کفر ایتسم مقرر اولی لیکن مباحث
 اید اولی در تقدیر موجب کفر اولی و لیکن مباحث عدل دن دخی اولی
 و مستحجب نعم اولی در صورتن خود بلکه عاملی مناب و ماحور اولی و بود
 تفصیلدن اقسام سندن مذکور نک انواع سحر در عدم دخول ارباب
 الباب ظاهر و باهر اولی و بود مقوله اعمالدن طلمس طلمسات و اوقاف
 و رق و غرام و نفوس و حقایق منسوب اولی خواص اید استعانت
 و استعانت موجب کفر اولی در حقیقت خود کتب موقوفه مخصوص
 و معصود و طلمسات اولی اعمال اطلاق اولی که کذا کذا و افلاک نقلی
 حاضر اولی ان سیمای مخصوصه اجسام مخصوصه نفس اولی و بعضی
 محققین تقریری اوزره علم طلمسات اولی علم که ایتسم انکه استعانت
 سیمای اید قوای عالیة فعاله بی قوای سافله منفعل اید تمیز یک طرفه
 الطام حاصل اولی و بعضی طلمس عقد متمم الاخلال معناسه در چوب بعضی
 دخی الطلمس مقول سیمای یعنی مستط معناسه در و سیمای در العیده
 علم من قال و علم وفق اولی علم که اعدادک و با حروفک متنا سیمای اوزره
 تقریری کینیتندن باعث اولی اولی حینیت اید تبدیل مذکور و ساطر جهته
 قوایله بحسب مایه مؤثره اولی ارواح الیچون که تعلق حاصل اولی و رقا
 دخی اولی الفاظ مخصوصه در که بعضی امراض و افاتدن انکه استعانت
 اولی و اولی عملک ضرر در دخی موجب اولی رقیه مقوله سندن اولی و

الطلمس

الوفی

الرقیه

سحر قبیلہ از اولش اولور و الفاظ رقبہ کا ہی ماہو المشرق ایل اولور
 سورج فاتح و معوذتین کی و بوضوح و بوضوح انک استعمال جائز
 اولدی غنی مقرر و لکن موجب کفر اولان الفاظ اولدی صورتن ایجاب
 کفر ایندی کی محقق اولدی غنن نالشر مضامین معلوم اولان کلمات ایل
 استعانتدن بعض ائمہ دین منع و تحذیر تمیز در **الغیر** و اما غرام اول
 الفاظ و متذکره الفاظ مشهور دن اولدی جهنم مضامین فہم اولمیش
 و اول الفاظ مواظبتدن ایک شخص سبیلدن حصول الفت و محبت و باخود
 مریض الجون حصول شفا مطلوب اولد و بعض نقات مؤلفات مذکور
 اولدی اوزرہ غرام اول السمار کہ قبائل اجنبیہ مؤکل اولان ملائکہ بخل
 قسم اولوب دعوت اولد و ایزا حضرت سلیمان عالم نبیا و علیہ بعض اجنبیہ
 مفاسد مطلق اولدی جناب حقندن رجاء و استدعا قبلدن کہ قبائل اجنبیہ
 دن ہر قبیلہ بر ملک یقین اولد تاکہ مقتضی فساد اولان اجنبی فساددن
 منع و زجر ایل ضبط و حفظ ایلہ لر غریبت خواندن تلاوت ایندی کفر الفاظ
 اول ملائکہ اسماء بر دیر **خواص الحقایق** و اما خواص حقایق جناب
 حقائق اصناف موجودات ایداع و ادماج ایندی کہ خصایصدن عبارت
 اولوب بعض معلوم و مشہور و نازک احراق و سقوط بناںک مسہل اولدی
 کبر و بعض دخی معلوم اولوب کیمی بعض افرادک معلوم اولور اکبر
 اطلاق اولنان جہر مکرمہ ایداع اولنان خاصہ کبر **الاستخدامات**
 و استخدامات دخی اول تدبیردن عبارت کہ ہما اوقات مناسبہ و اجزائہ
 مخصوصہ استعمال ایلہ روحانیات الاستعمال و تسخیرہ قصد اولد و اربابک
 زعمی اوزرہ اعمال شاقہ کی سہولت ایلہ استحصان ہو و جہلہ مبارک
 مدخل عظیمی وارد دیر و بومقوله تصرفات خواص عنہ تہ استعانتی ایل
 اولور نہ نجات اطلاق اولوب نسب ریاضیہ اعمال ایلہ اولور جہلہ

الغرام

الاستخدامات

الغیر نجیات و الخیر الہی

ہندسیہ شمیہ و النور **فصل** اصابت عین کہ بین الناس کثرت وقوع ایل
 امکان و نبوت اقامت دلیلہ محتاج دکلہ و حقیقتہ ہو و جہلہ بیان اولمیش کہ
 بعض نفوسہ مودع بر خاصہ اولوب ہرہ مقولہ سنہ بی استخوان
 اینسہ بر آفت اصابتہ مستتب اولد و بوبابہ عنہ رواہ نقات ایل
 روایت اولنان احادیث نبویہ دندر کہ حضرت رسالت پناہ صلی اللہ علیہ
 وسلم العین حق و بر حدیث شریفہ دخی العین بدخل الرجل البقر و الجمل
 القدر بیور مشہور و بعض ائمہ تفسیر تحقیق ایندی کفری اوزرہ آیات قرآنیہ
 دن وان یکاد الدین کفر و الذین یقولونک بانصارہم لما سمعوا الذکر و یقولون
 انہ لم یجئونا و ما ہوا اذکر للعالمین نظم کرمی اصابت عین خصوصہ نازل
 اولمشہور و عہد رسول اللہ قبیلہ بنی اسد رجالی اصابت عین ایل مشہور
 اولوب کفار قریش فذلہم اللہ اول نور حدیث بصیرت و بینش و سرور
 سدرہ خرام حدیثہ اقریش حضرت قمری عاشا اضر اضر ایل قبیلہ
 مذکور دن اول شیعہ ذمیہ ایل مشہور اولان برقی نذر استخاس تسلیط
 اینمشہور ایل و لکن بحفظ اللہ تعالی حرز حرز صیانت الہیہ محفوظ اولد
 اول نشر زلہ جبینہ نک ملکر ضرر دن مصون اولمشہور ایل کہ وجہ مذکور
 اوزرہ بور وایت ائمہ تفسیر و حدیث اثارندن مؤلفات مؤلفہ
 مسطورہ مصر حد **التذییل** ذکر اولنان خوارق مقولہ سہ افعیل عجیبہ
 اہل حق قشع محض صنع الہی ایل اولمق قرار دادم اولوب فلا سفہ
 قشعہ تاثیرات نفوس مقولہ سنہ ندر و بوبابہ اول و جہلہ تحقیق مرام
 اولمشہور کہ بعض نفوس قویہ بدند اقرہ بلکہ حیوان اقرہ قوت تاثیر
 حاصل اولوب ازالہ امراض و دفع موبذیات منقلوب تصرفاتہ قادرہ اولور
 و نفوس خیرہ قویہ دن اولوب طلب میر ایل جناب قدسہ توجہ و دعاہ مبارک
 ایندی کہ بعض ممکناتک وجودی طرفہ تر جیبی باعث اولمق برائتہ پنچ

اصابة العین

عجیبہ

ذوات حوادث سبب ظهور اولي امر مستبعد كذا روي في بعض النسخ
حقيقة الرويا روي انك حقيق في نفس انسانك حالت نوم
 ادراكك انك عبادت ربي في حق اول وجهك حقيق اولئك انك رايك انك حركات
 حواس اولان امور محسوس في تفكر و تخيل اشتغال واحوال جسمانية
 انما هي روي جواهر روحانية وذوات مقدسة عالية به اتصال لان مانع
 وعائق اولوب الحق حالت نوم حامل قوت حسن اولان روح
 حيوانيتك الجناح سبب سبيله حواس راكن ومقطعة اولان كذا
 نفس الجون اول جواهر عالية به اتصال حاصل اولوب انك مودع اولان
 صور انبيا نفسند دخی منقطع ومرسم اولور اما بعض نفوسك قوتی
 كاملة اولوب تدبير بدنة اشتغالي مبادي عالية به بعض مجردات علوية
 اتصال مانع اولور وقوع متخيلة دخی حس مشترك حواس ظاهر و دن
 استخلاصه قادر اوله حق قدر قوت اولی سبيله انك حوال يقطع
 دخی مبادي مغارقة اتصال حاصل اولور اول جهته انك بعض
 مفيباتك صورته منقطع اولور وبعد ذلك محال متخيلة افاضة اثر
 قبله انك حس مشترك انتقال وقوع بولور و بوجوه اولان
 اطلاق كاهي اصوات فائدة استماعي اليه ولما اشخاص انسانية دن
 وكاه ملائكة دن وباضداد اجتهاد تلقى طريقا اليه اولوب كاه مانع غيبية
 اخذوا استماعه حصول بولور **المسلك الخامس في احوال المحاد والنشاة**
 الاخرية وفي مقدمة ومباحث وتسعة مناج **المقدمة** مقدما بيان وايضا
 اوله دخی اذره انبيا عظامك صلوات الله على نبينا وعليهم ذيل غفلة
 سنان كذب وميند مبرا اوله دخی مقرر اولي الحق انك تلقى اولان اخبار
 واحكامك صدق معلوم ومجزم اولوب تصديق واجب اولور با خصوص
 جناب اصدق القائلين وخاتم الانبياء والمرسلين صلى الله تعالى عليه

عليه وسلم و علم انه وصي جميع جنابك انك انك رسل و انبيا
 استفاض اولان ماء الحيات نوابغ الكلم احاديث قدسية تلقى بالقبول
 شيان و حقيق اولوب واجب التصديق اليك اوليت اليه معلوم اولور
 و هر امر لك وقوي ك نفس الامر ممكن اوله غير نظر غفلة جابر اولوب
 منافي مقتضاي عقل اولوب و برصادق القول دخی و دايه تصديق
 و قبول واجب اولور قل هذا قيامت و جنت و نار و ميزان حساب و صراط
 و صحيف اعمال و سائر امور اخروية اليك اصله قدرت الهية مقتضاس
 اذره امر ممكن اولوب اخبار بنوي دخی دارد اوله تصديق و قبولي
 واجب اولوب منك كذا اولور و كتب فخرية معتبره انك سير و حاوية
 مستور و كني آدم دن غير حيوانات يوم قيامت مختور اولمق اذره
 اعتقاد ايدن كنهك حكيم اين عمر رضى الله تعالى عنها جنابك سؤال
 اوله قد مسالا حنة حيوانات عجم اختلافية اولمق كذا اولوب
 لكن بزر آدم دخی بوجوه اذره اعتقاد ايدر رسة الحياة بالذات بلا خلاف
 كافر اولور جواب تصديق بولور **حقيقة الروق** حقيقة روح دن
 بحسبك جواز و عدم جواز دن بين الائمة الاعلام اختلاف واقع اولوب
 فتره دن بر طائفة عدم جواز ذاب اوله در و مد عالم النيات صدق
 ايات قرآنية دن و يستلوك عن الروق قل الروق من امر ربي و ما اوتيتكم
 من العلم الا قليلا نظم كرمي اليه احتياجه تصديق ايدر ايت مذکور حقيقة
 روي بيان اضراب اولمق و امر ربانية حواله فلوب من امر رب عنواني
 ايد و دايك دلالت ايدر روح اصله ماسر قول كني تغلق ايد حصول
 بولن ابدعي دن اول و حال و شاني بوم سوال اذره اولان شيشك
 حقيقة اطلاع جناب حقة مخصوص اولوب غير الجون محال اوله دخی مقرر
 و ما اوتيتكم من العلم الا قليلا قول كرمي ايد اراف اولمق دخی بوم معنای

روح

تایید ایدوب آیت مذکور ده حقیقت روحی بجز منج و نهاده اشارت
 وارد در جواب اول بابیه تکلیف امساک طرفین اختیار اینست در بعضی
 احادیث و اخبار ایدوب مدعا اینست که تو بنیقه معتقدی اولوب از جمله اولوب
 بیانه مبارکست که کتب تفاسیر بیان اولوبی اوزره بوانت کرم
 نکت سبب نزول اولان روایت که اخبار بودن بر جماعت حضرت سرور
 انبیای امتحان قصدی ایدوب مشرکین فرشته تعلیم و القا قیلید که اصحاب کینه
 که مخدّن و ذوالقرنین احوال و روح حقیقتی سئوال این که و اگر
 خلیفه توراتی مذکور اولوبی صورتی که قصه اصحاب کیمف و احوال و احوال
 ذوالقرنین بیان اولوب حقیقت روحی بیان صدق ابراهیم اولوب
 کلام موافق اولوبی بعضی سئوال اولان امور که بعضی جواب قصدی
 قیلوب بعضی آخری بیانه تفرق اینست رسول صادق و اگر مجموع جواب
 عاجز اولوب و یا خود جمله سندن جواب معتقد اولوبی علم کمال التقیرین
 سول توراتی بیان اولوبی صورتی که مخالف اولوبی جهل و حاشا بنی
 دکله در مینش ایدوبی سس و ای الهی ایدوبی قصه اصحاب کیمف و احوال و احوال
 بیان اولوب حقیقت روحی بیان معضنه ابراهیم اولوبی توراتی
 بیان اولوبی اوزره صورت موافق محقق اولوبی سس کتب اهدیه
 حقیقت روحی بیان اولوب ابراهیم اولوبی فهم انسانی ایچون اطلاع
 مستحیل و منفرد اولوبی افاد ایدوب حقیقتی بختک عدم جوارخی
 ثابت اولوبی مینش در اقا اکثر محققین جوارنه ذمه اولوب حقیقتی اطلاع
 دخی امکانه قائل اولوبی در آیت مذکور که بخت مزبور در تهیه دالالت
 اتیک کل بلکه روح اصل عالم خلق اولان عالم ایدوبی منبعت ایدوبی لایتر
 مستحق استیکنه اولوبی جهل حقیقتی روحی بیان و انضام اشارت
 وارد در مینش در و قول ثانی قول اولوبی اصوب و ایدوبی کتب کلامیه دن

دن مؤلفات مؤلفی هم مسطور و متحرک و بجهل بعضی محققین تغییر
 اوزره اول و جهل اثبات اولوبی که آیت مذکور ده روحی حال ابراهیم
 اولوبی نه آنکه حضرت رسالت بینا ملک معلوم سعادت لری اولوبی نفس
 الامر حقیقتی اطلاع محال اولوبی جهل و اولوبی صمیمیت فرعی و یا خود
 مخاطبه اعلامی عدم فانی سبیل اولوب یا خود اصلین سئوال روحی
 قدم حد و نفع اولوبی که بصورت جواب سئوال مطابق اولوب جواب ملک
 مفادی روح حد و نفع اعلام اولوبی اولوبی یعنی من امری که کلامتک فریاد
 من روح امر الهی و تکوین روحی ایدوبی موجود و محدود و یک اولوبی بعضی
 مغسین روایتی اوزره بوانت کرم که مذکور اولان حد و حدن جبریل
 مراد در مینش در و بعضی دخی روح ملائکه دن و اگر اصناف مخلوقات دن
 بر نوع مخصوص استیکر جواب بعضی دخی قرآن کرم مراد اولوب
 امر دن و ای ایدوبی اولوبی اختیار اینست در و بود ذکر اولان
 روایات اوزره آیت مذکور ماحن فی ایچون دلیل اولوبی **فأله** دبو
 دخی معلوم اولوبی که عرف شرعه روح بریج معنیه وارد اولوب اولوبی
 اطلاق اولوبی جناب حق جل و علا و کذلک اوجنا الیک روحا بید
 مندر و ثانیاً حضرت جبریل اطلاق اولوبی کلام الهیه نزل به الروح
 الامین وارد اولوبی و ثالثاً حضرت عیسی صلوات الله علی بنی و علی
 جنابه اطلاق اولوبی و روح منه قول کرمینده و رود ایتیک کبر و رابعا
 باطن شخص انسانی اولان امر ربانی به اطلاق اولوبی که حقیقت انسانی
 اذن عبارتند و آیات قرآنی دن و یستلزم عن الروح قول کرمینده
 وارد اولان روحی مراد اولوبی و بمعنای اجزیه استعمال اولوبی
 اعتبار ایدوبی بعضی که اختیار ایتیک لری اوزره نفس و قلب و عقل و لب
 لفظیه مترادف اولوب بعضی محققین بود ذکر اولان الفاظ دن هر

اعظم

فان
 روح استیکر سس و
 ایدوبی ایدوبی

هر بری ایچون بر معنای مستقل اثبات ایدوب بینلر نه ترادفی نفی و انکار
 اینمشر نتیجه الاقوال فی حقیقه الروح حقیقت روحه اختلافات
 کنیزه وقوع بولوب اقوال عبیده وارد اولمشدر حتی بعض افاضل بولوب
 بفر روح حقیقتین یقینی و ایضا حله و رود این اقوال متخالفه نیک
 اوچونر عدد قوله بالغ اوله و غنی تفریح اینمشر و بولوب اقوال متخالفه بینلر
 معتقدیه اولان اوج قوله که قول اولی امام الحرمین و اکثر محققین اهل
 سنت اختیار ایتدکلرین قوله و اندر روح جسم لطیف نورانی اولوب
 نازک فخره و ماورودک و رده سر بانی کبر بدیده ساری اولمشدر
 ذاهب اولمشدر و عادت الهیه نیک جریانی انک اوزره نیک بدیک حیات
 انکله اتصال مربوط اولدیرلر و قول ثانی اولدیر که روح جسم انسانی کبی
 بر جسم اوله و جمله اعضا و جوارحه و شکله بدیک عینه اولوب غماسه اید
 ناهی و ذبول اید زایل اوله و بولوب قول منوال محرز اوزره ابن حبیب و ابن عربین
 منقول اولوب اندرک مختار بیدر و قول ثالث اولدیر که روح مجرد اتدن اولوب
 جسم و جسمانی اولیه و بولوب مسلک محققین اهل سنتدن حجة الاسلام و اغلب
 اصغریان و علمیه و ابو زید و توسی و اکثر متصوفین اختیار ایتدکلرین مسلک
 و بولوب نیک مختاری اوزره روح همیکل محسوسه مغایر بر جوهر مجرد اولوب
 ایدانه متصل و نه منفصل و نه خارج و نه داخل اما بعض مؤلفات
 کلامیه ذکر اولمشدری اوزره قاضی و قلانسیدن منقول اولان قول که روح
 و نفس بدن فضل بر امر زائد حقیقی اولوب بلکه حیاتدن عبارت
 اولدیر یعنی بر امر معنوی نسبه اولوب ذوات حقیقیه دن اولیه لکن بولوب
 قبول حقیقی دکل ایدیک عقول سلیمه اصحانه ظاهر و باهر اولوب اید
 قطعه اید مدتدر از جمله بولوب نشتر عین نشتر نیک محذره بلکه جمیع کتب
 سوادیه و ارد بعض احکام و احواله منافاتدر ارواحک موت

بشرع عقاید این صاحبین
 نقل اولمشدر

القول الاول فی حقیقه
 الروح

القول الثاني فی ذلک
 انفیقا

موت حالن بدن مفارقتی و انفصالی و بدنن مفارقتدن صکره
 بدن فنا پذیر اولوب روحک بغایه کبی زیر کتب الهیه و بولوب اوزره و رود
 روحک بحسب الذات اتصال و انفصال منقول احواله قابلتین اختصا اید
 کرک اجسام کرک مجردات منقول اسندن اولسون بهر حال ذوات حقیقیه
 دن اولمشدر مقرر اولوب قاضی و قلانسیدن منقول اولان قوله منافاتی
 متبیین اولور **التکلیف** ارواحک حدوثی بیاننه جمله اهل ملت اتفاقا
 اوزره جمیع ماسون الله حدوث ذاتی و زمانی اید محدث اولدیرن جراتدن
 ارواحک دخی حدوثی مقرر اولمشدر لکن وقت حدوثی یقینی اختلاف
 واقع اولوب بعض محققین ایدانک حدوثی مهله و فتنه خلق و ایجاد
 فلسفهدر دیک اوزره بولوب کیم اید استدلال اینمشر در که جناب حق
 جل و علا و لقد خلقنا الانسان من سلاله من طین نظم کریم اید بگوین
 جسم انسانی بیان بیورب انک محققین غم الشاناه خلقا آخر بیورمشدر
 اندن خلق روح مراد اولمشدر اوزره مفسر در و بعضیلر حدوث ایدانن
 مقدم اید اولمشدر طریقی اختیار ایدوب بحسبیت نوحدت بشری غلبه
 استدلال ایدر که قال رسول الله صلی الله علیه وسلم خلق الله الارواح
 قبل الاجسام بالف عام الحدیث و مسلک اذل سالک اولانلر مدعایین
 انبیا و صمدند استغفار ایتدکلرین حدیث بنوید منصوص و مقح
 اولمطیل قول ثانی ترجیح اولمشدر و نفسک حدوثی اثبات و اختیار
 ارسطو طالیس و اتباعی اهل ملت موافقت ایدوب سائر فلاسفه قومه
 ذاهب اولمشدر **المصادف** نفاذکر و اید اولمشدری اوزره ضرورات دینیته
 دن اولمطیل تصدیق واجب و ادعائی لازم اولان و ایدانن بری و غنی
 قیامت و حشر و نشر و معاد جسمانی به اعتقاد جازم اید تصدیق و تسلیم
فان قیامت لفظی اصلنده قیامت معنایه مصدر اولوب یوم قیامت

صدوت روح

نقطه قیامت معنای
 اصلیشتر و اشتقاقی اید

امواتك قبر لردن قائم اولد قلري و قندن عبارتدر و بعض اصحاب تاليف
 قيامت قيميا لفظك مقربى در و قيميا لفظى سربانى اولوب قبر دن قيام
 معنا سنه در ديشندر و قيامت قرآن كرمين السامى عديده ايله مذكور
 اولمشدر كه تعداد اولدور يوم الجزاء و يوم التلاق و يوم الجمع و يوم الميعاد
 و يوم البعث و يوم الامة و يوم التشاد و يوم الحساب و الساعة و يوم السامى
 اون عدد السعد و كثره السامى عظم نشان مستقايه دال ايريكى محتاج بيان
 دكلدر و نشتر لفظ خلق بعد الموت بعثت و احياهم معنا سنه حشر موقع حشر
 و انذن جنبت و ناز سوق معنا سنه در و معاد لفظ اصله غود
 معنا سنه مصدر و يا خواسم مكان و يا اسم زماندر و نشتر اخرويه
 و حشر معنا سنه اولوب كاه اولور كه وقت مفارقت روح دن اصحاب
 جنتك جنته و اصحابه جحيمك جحيمه و وقتي دوك وقوع بول
 احوالقرينه اطلاق اولنوب و عند البعض مطلقا فادن صكره وجود
 رجوع معنا سنه اولوب بعضي قننه دخی بدك متفرق و مثلاً سسر
 اولد قندن صكره بينه حالت اجتماع و يا خود بعد الموت جنانة عودت
 و رجوع غدن عبارتدر و جمهور اهل سنتك مختار لر اولور كه معاد روحك
 بدندن مفارقتدن صكره آخرتونه بيه بدنه عودتدن عبارت اولد و معاد
 ايك معنا ايله متعارف اولوب برى معاد جسمانى و برى معاد روحانى در
 و معاد جسمانى روحك بر بدنه عودتدن عبارتدر كه مفارقت ايتديكى
 بدك في الحقيقة و يا خود بحسب الشرح و العرف عيني اولد و معاد روحانى نفس
 ناطقة لك تعلق تدبير تصرف ايله متعلق اولدغى بدندن قطع پيوند تعلق
 ايتكله مفارقتدن نصكره لذات او حايثه ايله متعلقه و الآلام عقليه ايله
 مثالم اولدغدن عبارتدر **معنى اعاده المردوم و ما يتعلق به تحقيق**
معنى معاد صددن بيايى مهم اولان مقتضاتدن برى دخی مسئلة

استعاره قيامت

معنى شتر و حشر

معنى معاد

معنى اعاده المردوم

مسئلة اعاده المردوم و ذلك تحقيق اول وجهه مبينه در كه اجسام بعد
 الموت متبذره و متفرق اولد قندن صكره جمع و اعاده اسم مستحيل اولوب
 جائزه و ممكن اولدغنه جميع عقل متفكر در لكن اعدام اولد قندن صكره
 تكه ايجادى ممكنيدر و كليه انشاختلاف واقع اولوب حكما و كراميه
 و مقتضاه دن ابو الحسين بصرى امتناعنه ذاهب اولمشدر اما ائمة اهل
 سنت بانا اتفاق جوازى طرفه ذاهب ايد اثبات مدعا ايتمشدر و اتفاق
 اوزره هم بعد التفريق جمع و تاليف و هم بعد الاعدام ايجادى ايكسندن دخی
 تجويز ايدوب لكن حشر و قوعى بعد الاعدام ايجادى طريق ايدميدر
 و يا خود بعد التفريق تاليف و جمع طريق ايدميدر اختلاف ايدوب بعضي
 قول اول غير حشر و بعثك جمع بعد التفريق طريق اوزره اولدغى اختيار
 ايدوب و امام الحرمين توقف طرفن اختيار ايتمشدر در بعضى ذوات و جواهر
 ايجون كرك بعد الاعدام ايجاد اولمق و كرك بعد التفريق جمع تاليف اولمق
 ايكسندن نفس الامره جائزه اولوب بعث و حشر بحسب العقل و جاول اوزره
 اولمق ممكن و جوتانى اوزره دخی اولمق ممكنه لكن حشر و قوعى بوايكى
 طريق قننى طريق اوزره اولدغى يقين ايدرد دليل تعلق به ظفر باندغى
 جهندن بر طرف يقين نامناسبه و حجب توقف طرفن اختيار ايتمشدر
 و اكثر متأخرين امام الحرمين مسلكن اختيار ايدوب انك ايزينه اقتضا
 ايتمشدر و الله سبحانه اعلم و احكم **الاقوال المشهورة في المعاد** انفا بيا
 اولدغى اوزره روحك كالنار في الفخ و الماء في المورد بدندن سارى برسم
 لطيف نورانى اولمشه ذاهب اولان جمهور مسلمان الحق حشر جسمانى
 اثبات ايدوب محققين ائمة السلام دن امام غزالي و راعب انصار
 اصغر هان و حليمى و ابو زيد بوسه و امام فخر الدين رازى و صوفى دن
 جم غفير كه روح مجرد اذن اولوب اجسام مقوله سندن اولدغنه ذاهب

ت ايجاد بعد الاعدام
 طريق اوزره اولدغى
 اختيار ايتمشدر و بعضي
 قول ثانى بيه حشر و بعثك
 ۴۴

و معاد جسمانی وقوع قبول و تصدیق صکره معاد و حانی اثبات
ایتمند در وجه و حکما الحق معاد و حانی اثبات ایدوب حشر جسمانی
اثبات ایتمند در و بوزمره دن جالیوس دخی بوالیکی طرفدن بر سینه
قبول و رده تصدی ایتمند بوقف طفره اختیار ایتمند رده الله نوح
و طبعیتون خذلهم الله تحت الیوم یفنون مطلقا معاد و حشر و شری
انکار ایدوب جمیع حیوانات امرجه و قوا و اعراضدن عبارت اولوق
دخی ایدوب بعد الموت فانی و منعدم اولور دیمشدر و بوالاعتقاد فاسد لری
تکذیب عقله مؤدی اولدغن جهنم سائر فلا سف دخی اول شری و تک
دکر اولنان معتقد باطل لری رده و تزییف ایدوب کنیزدن تضلیل ایتمند
کتب کلامیه مشتمل اولدغن اوزره بومشالده بوشن قول مذکور و مشهور
اولوب معاد و حانی ایچون قبول و انکار تکلیف تعلق ایتمند
و منکر تکلیف اولنیمد اثباتی دخی شری و عقلی ممنوع دکلر اقامه معاد
جسمانی ضرورات دینیته دن اولمضیه اعتقادی بحسب الشریع واجب اولوب
انکار ایدن تکلیف اولمشد زیر انک التوفیق و و دایدن خصوص کنیزه
عاطفه قابل تاویل اولمضیه ظاهری اوزره ابقا اولنوب تصدیق واجب
اولور و اما امام فخر بعضی مؤلفان فخر انصاف اولدکر شریعت
محدیه ایمان ایدر انکار حشر جسمانی بینر جمع اتمک ممکن دکلر یعنی
حقیقت قرآن عظیم الشانه اقرار و اعتراف ایدن کسسه البته معاد
جسمانی بی تصدیق لازم اولور زیرا قرآن مجید تکرر وودی بر مرتبه
بالغ اولمشد که تاویل قبول ایتمز جو یفرج و تنصیف ایتمند و بعضی ائم
تفسیر حقیقی اوزره مسور قرآنی که بوزاون دوش سور در اول مجوعدن
حشر و معاد ذکر اولنیمان الحق اجمع اون اوج سور اولوب باقی یوزبر
عدد سور کریمه ده مذکور اولمشد و اول سور دن بعضی سور تک

سور تک الحق بر حلقه و بعضی سور تک ایک و بعضی تک اوج
و بعضی تک دخی زیاده محله دن مذکور اولوب بعضی سور ده مطلقا
حشر و حشر و بعضی دن حشر جسمانی و بعضی دخی وقوع حشره ادیان
سابقه اما لیستک دخی تصدیق و اقرار لری ذکر و ایراد اولمشد **السؤال**
طرف مخالفیندن سوال ایراد اولنوب نیجه آیات قرآنی اتفاق مقتضی
اید تاویل اولنوب بتخصیص متضاهاتدن و بیقی و جریک نظم کریم
و استقوات مطویات بهینه آیت کریمه کیه آیات عدیه تک تاویل واجب
اولمشد و بعضی آیات قرآنی دخی جواز تاویل اولنوب و بعضی تحقیقی
تاویلات قرآنی مستقل تألیفه تصدیق ایتمند در پس جائز در که
بویا بد استشهاد اولنان آیات دخی بوقبیلدن اولور **الجواب**
اول سوالدن جوابک حاصل اول و جهله تقریر اولمشد که تاویلک جوازی
معنای ظاهر اراهم اولنوق ممکن اولدغن صورته مخصوص اولوب بوجمندی
اثبات متعادل ایچون متک اولنان خصوصک ظاهر اراهم قیلن ممکن ایکن
عدول اولنوب تاویل تصدی جائز دکلر زیرا ظاهر خصوص فانی غیر ضروری
عدول رده خصوص قبیلدن اولوب فرقه باطنیه و فلا سف ادعا و حمل ایدن
معنای حمل اتمک انک معتقد باطل لری قبول حکم اولوب محض الح
اولدغن مؤلفات ثنائیه مسطور و مسمود **تحقیق المقام** بوجمندی بیان
واجب اولان تحقیق اندر که معاد و حانی و جسمانی تک ایکنه دخی
قائل اولان محققان الحق معاد جسمانی اثبات ایدوب معاد و حانی
اثبات ایمان جمهر متکلمین ایک طائفه دخی قاطبه روح انسانی بدن
مفارقة ایدن بدن فنا پذیر اولوب له و حک بقا سنده متفقند و بوی
ایک جماعت مسلک لری بینر فرق الحق بوجوهله در که مسلک اول اختیار
ایدن خرد و روح ذاهب اولمشد و حک بدن مفارقة و قسری بومشدر

لجلودهم لم يشهدتم علينا قالوا انطقنا الله الذي انطق كل شيء كلما
 فضجت جلودهم بدلتناهم جلودا غيرنا يوم تشقق الارض عنهم سراعا
 ذلك حشر علينا سيرا فالا يعلم اذا بعثنا من قبور الابات واحاديث
 نبوتهم دعي يومه عاني مثبت ومؤيد اكثر من ان يحصى احاديث شريفه
 ورود ايتشه وشرائع سابقه دعي يوم سوال اوزره بعث ونشرك
 وقوعي مذكور ومبشّر ولكن قرآن عظيم وقرآن كريم سائر كتب الهدي
 مذكور اوله غنّ ذكر اكثر واوفر ذكر اولوب جناب خاتم الانبيا
 والمرسلين حضرتي دعي حشر اجسادك بيان وتفصيله سائر
 انبياء عظام من زياره اهتمام بيور مشهور وانك ستر حكمتي بعض افاضل
 محققين بيان ايتشه كبرى اوزره قرآن كريم نزولي سائر كتب الهدي
 مؤخر وقوع بولوب حضرت رسالت بناهك بعثتي دعي سائر انبياء
 زمانه من وقت حشره اقرب اوله يفيد رجو تفرع ايتشه در من ادله
الحق الفان والجواب سائر امتناع حشر جسماني ادعا ايدن محالفان خلافت
 ايتيان دعي فاسد وراي كاسد لري اوزره جده عالين اثبات جسد دني
 اقامت ايتشه كبرى ادله مستحيفه وندك بر شخص فرضا شخصي اخري
 اكل ايتيش اوله وعاكولك بدني مفترضا اولوب اكلك بدندن حشر
 اوله وقت حشر اوله قد البتة بوايك احتمالن خالي دكلر اول اجزاء
 ماكول باكلك وياخود ماكولك بدندن حشر اوله وعلق اوزره محشر
 ومعاد اولور و بوايك احتمالن هر فتقسه فرض اولور سائر اكل وعاكول
 دن بر سبب تمام محشر اولوب خلاف مفروض لازم اولمضيه امتناعي
 محقق اولور دير له و بوشهر لري اول وجه اوزره مجابدر كه وقت
 حشر اعاده قلنان ابدانك اجزاء اصليه سيد كه عمر اولندن اخري
 دك باقي اولوب قابل تغير اولماز اول وعاكول اولان اجزاء بدن اكلن

والمرسلين بعثتكم من انبياء اولون
 ناسه وقت حشر ابد بعد سعادتي
 بنين غير نبه سموت اولوب زمان
 شريفه دعي سائر انبياءك صوم

اكلن حشر واقع اولمشدر اكلك اجزاء اصليه سندن اولوب بلكه بدل
 مايتخلل اولق اوزره بدن اكلن انضمام ايله زائل اولور و بوجده
 بعض محققين دعي بوجده نظر ايدن اولوب بوجواب ماده شريفه
 حاسم دكلر ديزر اول اجزاء ماكوله كه بدن اكلن فضله ولبها وعاكول
 ايچون اجزاء اصليه دند جابر در كه بدن اكله نطفه اولوب بدن اخري ايچون
 اجزاء اصليه اوله سبب بوجده من محذور سابق عودت ايدر زياره شخصي
 اجزاء اصليه سبب شخصي آخر ك دعي اجزاء اصليه سائر اولمش اولور ديمشدر
 و محقق تفتاراني شمر مفاهيم بوسئوالن اول وجهه جوابه تقدي
 ايتشه در بوفساد وقوع اولوب امكانه دكلر وجابر در كه مقتضاي
 عادة الله اوزره جناب حق اول تولد ايدن شخصي ماده وجوي
 اولان نطفه ماكولك اجزاء اصليه سندن خلق ايتيوب فضل اولان
 اجزاء سندن وياخود غذاي آخذن خلق ايتيوب و محقق دواني نك
 دعي بوجده تحقيقات ايتيه سبب اولوب مولانا عصام الدينك
 دعي رساله فارسيه سندن فقرات عجيبه وادد تفصيله مؤدي
 اولمضيه بوجده ذكر نيه نصدي اولمضيه اطلاع مراد ايدن محققه راجعه
 ايتيه **تذييل المبحث** بعض مؤلفات كلاميه منصوبه در كه بعض واحدا
 عقلايه مخصوص اولوب جميع صبيان و مجانبين بلكه برهائم وحشرات
 وطيور جمله محشر اوله له صحت صاحب كشاف واذا الوصوف حشر نظم
 كرتين بيفك تفسير بن جميع ذي روح اولان حيوانات قصاصه
 اولمش ايچون محشر اولوب ذباب حقير بيله حشر اولور له جو تفرع
 ايتشه در لكن بعض محققين ضرورت دينيه دن اولوب اعتقادي
 واجب اولان الحق اطاعت جملته ايله مستحق ثواب وعصيان جهات
 ايتيه مستوجب عقاب اولان مكلفينك حشر وبعث اولوب مكلف وغير

تذييل المبحث محشر وعلق انسان
 محشر وسمير وياخود سبب ان وعاكول
 و سائر حيوانات دعي حشر
 اولور من انك
 بيانته در

مكلف جميع حيواتك بعين حشره اعتقاد ضرورات دينيه دن دكلور
 ريزا مجدك حشره بعينه دلالت اين اجبار منقوله حدوتواته واصل
 اول محبوب مقطوع به و محج عليه اولان ضرورات دينيه دن اولمشر
 ريزا اسلاف اليه مسلمان اولان اساطين ديني بينند اختلاف
 واقع اولوب اجماع منعقد اولمشر فلهمذا الكا اعتقاد شرايط السلامه
 اولمحبوب بله واجب اولان الحق مكلفينك حشره بعينه ريزا تنقيص
 ايلمشر **المفهم الثاني حال الارواح بعد المفا** **قد عن البين ابو المعين**
 نفسى قدس الله شته ارواحك بدنن مفارقتنن صكه اولان
 احوالى بيان صددنن بوجه اوزره متقدن تحقيق وايضا
 اولمشر كه ارواح دوت صنف اولوب اقوال انبياء عظام عليهم صنف
 الصلوات والسلام حقرا تنك ارواح مقدسه لر بركه اجساد تنسوخ
 لر بدن مفارق اولدن نشاء دينويه اولان صورت مستحسنه
 لر نيه شبيه مسك كافور ايله سرشته بر صورت حسنه ايله متشكل اولوب
 بهشت برينن ماكل شرابه و منار بيمية ايله تنعم اوزره اولور
 و وقت شيرنكام سكون و راحت تحت عرشن معلق اولان فنا
 ديلى قرار اير لر و برى دخی ارواح شهادت كه جسد لر بدنن خروج
 ايله كلرنن طيور حشره اجود اختراق ارام ايدوب اطوار جنبه ايله وساير
 نعم الران ايله تنعم اير لر و بعد ذل اندر دخی تحت عرشن اولان قناديله
 آرام اير لر قال الله تعالى سبحانه بل احياء عند ربهم يرزقون فرحين بما
 اتاهم الله من فضله الاية وقال النبي صلى الله تعالى عليه وسلم ارواح
 الشهداء في حواصل طير حشره تعلق من عمار الجنة و اما مؤمنن دن مطيع
 اولمشر كه رو حشره اكر چه ريشن جنتن قرار طور لر اما فاكل جنتن اكل
 حشره تنمقدن حشره علم در الحق حذابق حشره نظر ايتكه التذاذ اير لر

ارواح الانبياء عليهم السلام

ارواح الشهداء

ارواح صلحاء
المؤمنين

اير لر و برى دخی عصات مؤمنين ارواح اير لر كه بين السماء والارض اير لر
 جا بگاه اير بيمكه متمكندر و برى دخی ارواح كفار در كه طيور سودا جو افند
 بعين سياه مرغدر و تنوع مستقر اولوب طبقات ججهنن سيجند
 قرار طور لر و بعض آثار سيجن ارض رايون اولوق روايت اولمشر
المفهم الثالث سؤال الملكين و عذاب القبر ضرورات دينيه دن اولمشر
 قبول و تصديق واجب اولان امور دن برى دخی جناب عفت بارى التسم
 موتاي قبره احياء قلوب منكر و تكبرى ارسال و اول ملكين مكرهين منك
 مدفون اولان شخصن سؤال لري در جميع اهل حق اتفاق ايتلر در كه
 جناب خالق البرايا جل و علا قبره ميقه متلذذ و متلالم اولاجن قدر
 حيات اعطا ايليه و به مسئلة و جمدن راوزه بينلر نر جمع عليهم اولوب
 الحق اول امواتنك تكبر در و حشرن بدننر اعاد اولور وى و باخذ جناب
 حق التسم ايله ملكينك كلامنن فهم ايدوب جواب قدرت مرتبه س بلراج
 حيات اعطا ايتكه اعاد اولور وى انن توقف ايتلر در و سؤال قبرك
 وقوعن و حقيقتن ادره نسخنن دن شواهد كثره ايله استدلال اولوب
 اكر چه اول ادر دن هر برى فردن نظر اولنسه جز احاد مقوله سيدر
 ولكن اول مدعى مصدق بر مضونه طرق عديده ايله اجبار متكانن
 و رودن ناسن بر برين تقويت ايدوب جمله نسخنن مراك اولان قدر شتر
 مرتبه نواتره بالغ اولمشر و نفس الامرد قدرت التسم نظر ايله ممكناتن ايدوب
 مقرر اولوب مخبر صادق دن دخی شقيق تلقى اولمشر من غير تاويل تصديق
 اولوق واجب اولمشر بعض مخالفين بو مجند ابراد ايله كلر شتر كه
 رو حشره حيات ممتنع و مستحيل در بطرى در كه الله دين طرفن اول
 و جهله مجاب و ممنوع در كه جناب حق روى جسد اعاد نه قادر اولور وى كبر
 جسد در و حشره حيات خلق ايتكه دخی قادر در ريس بو تحقيق معلوم اولون

ارواح عسائير
المؤمنين
ارواح الكفار

عالم بدفن لايشل و السؤال لكل دن
 روح حتى ان الرضيع يبال و يلقنه
 الملك او يلهما ويرى في ظاهر
 في الجنان و قريب من آخر
 الباب

رد اقوال المخالفين

مخالفین در جماعه و خوار این عمرو و بنبر بر سر و بعضی امامیه و بعضی معتزله
 صفت مسلوب الحیات اولدین جماعتی جماد مقول سه اولوب اندن سوال
 مستحیلدر جو سوال ممکنه انکار ایند کفریه جواب حاصل اولور و حال اسمی
 مذکور اولان مخالفینک زعم باطله که اوزره مدعای بنیانیه تمسک ایند کفر
 اولور سنجیده بر سر دخی اولور که اگر صفت جماد مقول سندن اولوب
 انک ایچون ادراک اولسه انار حیاته دن حرکت اضطراب منکله حالات
 مشاهد اولور دی وسط و ملکی ایند مکالمه و مقاوله لر مسووع اولور دی
 دیر لر و بود لیلدری اول و جهرله تریف اولور که نام نوعی وقتنه مینه محائل
 ایدیکر بر اشتباه درگاه اولور که واقع سندن نجه لذت والام ادراک ایلر
 مشائز اولوب منکله و متالم اولور مع هذا اندن مقتضای تقدیر و تالم
 اولان حرکت اضطراب منکله حالت مشاهد اولوب انزلت و الم حسن
 اولور و با خصوص حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم انزال و حی حالندن
 حضرت جبریل امین کلام مشاهد و کلام من استماع بیور اصحاب کرامدن
 سائر حضار کاه اولور لایدری که مدعای اهل حق اینان سائر اولور دن
 مغفیر الله فندن جم غفیر تقریر کندن اوزره سوال قبری و نعیم و عذاب
 تصدیق و اعتقاد واجب اولوب کن کیفیتشنا بحت ایچک جائز دکلمه
 و طریق اسلم حقیقتنه اطلاع جناب حقه تقویض اولور و الله اعلم
 بعض الله فتن سوال قبرک اگر بعضی ناسه اختصاصیه اولوب جمیع
 صیغره و کبره مسنون و ماخذ اولوق معرر در دیک اوزره تفسیر و تفسیر
 ایند در لکن اصح احوال اولور که بعضی مستثنا اولوب سالم و مصون
 اولور ارجله انبیای عظام علیهم الصلو و السلام حضرت ایچون قول
 ثانی بی اختیار ایند فتنه سوال قبرک عدم وقوع اول و جهرله نبوت
 بدلوب و معرر اولور که بعضی صحای امت صلی الله علیه و سلم ایند فتنه قبردن

قبردن امین اولوب غرات و شهادت فتنه اخرویه دن مصون
 اولور قدری احادیث صحیح اید نبوت بولنده پس انبیای کرامک
 علوق مقام لر مستتب سعادت عظمی اولور عن محقق اولوب عجمتدر
 معرر ایکن اندر ایچون سوال قبر منکله فتنه اخرویه دن مصون اولوق
 اولوتب ایلر معلوم و مباین اولور و کذلک عشره مبشره دخی حسابک
 عدم وقوعی کتب فن کلام مفصلا تنک اکثر ندر منصوص صریح و معرر
 ایدر سوال و الجواب عنه بومحله اگر سوال ایدر بعض افاضل
 نقل اوزره سید ابوشیخ ایچون سوال قبرک عا انبیای عظام
 ایچون دخی وقوعی روایت اولور ریدیلور سه جواب اول
 و جهرله که حساب اخروی ایچون اولوب برن حساب مناقشه و برن
 دخی حساب عرضدر و حساب مناقشه اول و جهرله وقوع بولان
 حساب اطلاق اولور که مواخذ اولن ان کیسیه صورت عنایه خطاب
 اولوب انذن صادر اولان افعال ایچون بوفعله و جهرله بنجاسر ایدر
 مبادرت ایدرک دیک اوزره سوال اولور و حساب عرض اول و جهرله
 اولان حساب اطلاق اولور که اول فعلک فاعله اولان کیسیه فعل فلان
 سندن صدور ایند و فرین عفو و مغفرت اولور بوجو طرف اگر ایند
 اول و جهرله اولان حساب اطلاق اولور که اول فعلک فاعله اولان
 خطاب عزت وارد اولور بومحله انبیای عظام حضرت ایچون
 و عشره مبشره ایچون عدم وقوع قرار اولان حساب مناقشه
 مراد اولوب حساب عرض که تعزیر انوا عندن دکل ایدیکر تحقیق سابقدن
 متفهم اولور انبیای عظام و اصحاب کرام ایچون و سائر ادبیا
 و شهدا و صحای ایچون دخی وقوعی مؤلفات ثقاتن مسطور استیما
 ابوالحسن نسفی معتقد انذن مندر و مذکور در احوال الطفال

سوال قبرک
 اختصاصیه اولور
 ریدیلور سه
 حساب مناقشه
 و حساب عرض

والى صلوا بيا بعه دعى الصبح اقول اولدرك اطفال مسلمان دعى مكلف
 دكل ايكلى جهت ايله سوال بركدن سالم اولالرك لكن اطفال مسلمان
 ايجون عذابك وسؤال بركك وقوعنك وانلرك جنت وناز دخول
 وعدم دخولك بين الامنة اختلاف واقع اولوب احام اعظم ايجون
 حضرت نكلى اول مسائل وروايدن اثار و اخبار بحسب الظاهر متعارض
 اولدغى جهتن توقف ايتيملر و بومسالا اول مسائل معدوم دكر
 حضرت امامك انك توفغلى روايت اولمشدر و ضرورات دينيه
 دن دكل ايكلى مقرر اولوب بر طرف تقيين و انباتن دليل قاطع و رودى
 دعى مسوع و مشهور اولمق ايله بومسالا طريق اسلام اولدرك توقف
 اولنوب علم الهى تفويض اولدركه رولساى تابعيندنا قاسم بن
 محمد و عروق بن الزبير و انلرك امثال نجه شقاتك دعى بومسالا
 عنقه روايت ايله توفغلى منقولدركه كذا احام نووى اطفال
 مشركين صفتك اسلاف ائمة مسلمان دن اوج قول نقل ايتيملر كه
 قول اول جمله نادر اولمق قوليدركه قول ثانى توقف اولمق قوليدركه
 قول ثالث جمله سدر جنتك اولمق قوليدركه احام نووى كند يسر دعى
 توفغلى اختيار ايروب كل مولود يولد على فطرة الاسلام حديث نيز ايله
 ثابيد ايتيملر **التذليل** اهل سنت كنتمهم الله سبحانه اتفاغلى اوزره
 عذاب برك وسؤال منك و نكر وضغط برك مؤمن و كافر و مطيع و فاسق
 ايجون وقوعى اخر مقرر اولوب هر شخص ايجون تفصيل وقوع اول و اهل
 نبيان اولمشدر كه قدون اولان مؤمن مطيع اولدغى صورتن انك ايجون
 عذاب برك اولمق ايجون اولدركه نعم الهى ايله دينام مستقيم اولو
 نيكلى ايتيملر ايجون وضغط بركه مشلا اولوب انك هول و خوف ايله
 مثالم اولد و عصاات مؤمنين اولدغى صورتن انك ايجون عصاات

تفصيل

وليد جمعه

عصااتى مرتبه سه عذاب برك وضغط برك وقوع بولوركن يوم جمعه
 منقطع اولوب يوم قيامتة ذلك عودت ايلز با خصوص اكر يوم جمعه
 و يا خود ليله جمعه وفات ايتيم اولورسه انك ايجون كرك عذاب برك
 و كرك وضغط برك ايجون بر ساعت مقدارى قصادى اولور و انك صكره
 منقطع اولوب من بعد يوم حنزه دك بفضل الله تعالى عودت ايلز و اتا
 كفار ايجون عذاب برك و العباد بانه قيامتة ذلك قصادى اولوب ايجون يوم جمعه
 و شهر رمضان بركه النبى صلى الله تعالى عليه وسلم عذاب برك مرتفع اولور نكر
 اول حضرتك جميع بر ايايه رحمت اولدغى جهت ايله بعثت نيكلى مسلمان
 و كفار دن امم سالف كبر حصف و منغ شللو عذاب دينوى مرفوع قيلمشدر انك
 ابرنا و سائر اخواننا مؤمنين منه **المتبرع الرابع** في ذكر صايف اعمال
 كتاب و سنتك منصوص اولدغى حقيق ايمان و تصديق واجب اولان
 امور دن برهاد دعى اعمال عبادك صايف مكتوب اولوب يوم حسابك مطيع
 و موحد اولان مؤمنينك طرف بمسندن و كفر و عصيانك نفوذ بانه طرف
 شما ايتيم اعطا اولدغى كذا آيات و اخبار اكر نيز ان بركه دود ايتيملر
 كما قال الله سبحانه فاقام اوتى كتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا
 يسيرا و ينقلب اليه اهل مسرو و اقام اوتى كتابه و راظره فسوف يعطوا
 ثورا و يصالحهم سيرا ان كان في اهل مسرو الالة و منها آية ده وزن اعمال
 تحقيق اولمق صدقن صايف اعمال انباني ايجون استدلال صايف برك
 تحقيقات ايراد اولنوب وزن اعمال بختك نعلق انك اولمق تاخير اولدركه
المسألة الخامسة في ميزان وزن اعمال العباد قواطع لسمعية ايله مشيت
 اولوب بحسب العقل دعى محاط دائرة امكن اولدغى جهتن تصديق واجب
 اولان امور اخروية دن برسيم دعى وزن اعمالك قال الله سبحانه و ما لعل
 بالوزن يومئذ الحق فمن ثقلت موازينه فالانك اهم المعطون و من خفت

في الميزان و وزن اعمال
 العباد

موازنیه فاؤلک الذین خسرو انفسهم بما كانوا بآياتنا يطمون الاية وقرآن
که بعد از پنجه مواضع عیدین در دخی مذکور اولوب الفاظ قرآنیة لک بر محله که
معانی حقیقیه سن اراہ فیلق ممکن اوله مضای مجازی سنه عدول جائز اوله
جهتدن بو بابره وارد اولان ابانذن اعمال الجیون مضروب اولان میزان لک
موازنین دنیویة کبر ایک کفه سسه و برسانه اولوق اوزره میزان حقیقی اولوق
اهل تفسیر دن جم غفیر تفریح و تفسیرین ایتینلر در لکن یقین موزون اولوق
مختلف وارد اولوب بعضی الله اکاذیبه لدر که وزن اولنان صحایف
اعمال اوله و بعضی در موزون اولان نفسی اعمال اولوق طرفی اختیار
ایتینلر در لکن احادیث مشهوره دن حدیث بطاهر قول اوله مؤید اولمغیل
اکثر الله دخی اول قول اختیار ایتینلر در و اول حدیث شریفک عالمایه الکت
المشهوره بیانی اول و جمله در که جناب رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم
حضرتی بیور لدر که عرض محضر بر مؤمنک حسنه کفه بر مؤمنک اولوق
عرضدن بر کاندنای ساقط اولوب کفه حسنه واقع اولمغیل اول طرف راجع
اوله و اول و قیاس مکتوب اولان کالی طیب لک لا اله الا الله اوله بر حدیث
شیخ الفی منوال مذکور و ذره عصفه نقات روایت ایدر و بر و لکن این عیاش
دن رضی الله عنهما روایت اولونلر که اعمال اهل ایمان بر دو دسته صدر مستحسنه
نیزه مشکل و الفعال کفره اشکال مستحبیه به متحرک اولمغیل اجسام مقوله
سنه اولوب بنفوس اوزن اولونلر پس نور و انوار غیبه بر صحت قول ثانیه
تأیید ایتیکه قول اول اوزره بر حیا نیز اقتضا ایتیکه ظاهر در و امام شافعی
رحمته الله علیه احوال صاحب نفع طاهر و طاهر اولان شخص طاهر اولمغیل
و در کماله قول طاهر احوال مستحبیه به متحرک و تر جمیع ایدر و اول و جمله
الاجات حایه متحرک اولونلر می نمایانر می که بر احد بن عبد الله بن مسعود
حضرتی بیور رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بر حدیث صدر

حديث البقرة

[illegible]

فان

[illegible]

سنتا بعضا میا نین

دینو لور سه جواب اول وجهه در که بود که اولان ایک آیت کریمه دخی
ظلمدن کفار و مشرکین مراد در که جناب حق سبحانه و تعالی لا شرک
بالله ان الشریک الظلم عظیم بیور مشرور و ارباب ظالمن انکه مغفرت
مطلقا شفاعت انکار ایدوب و انکه دن بر مشرور دخی الحق شفاعتک
اوج طائفه احضاصین ادعا ایتند در و زعم فاسد لری اوزره اول اوج
طائفه دن بری اول طائفه در که کبار دن مجتنب اولوب بعض صفایری مرتکب
اول طفیل شفاعت محتاج اوله لرو انکه مغفرت اوله لرو بر طائفه دخی اندر که
مرتکب کبار اولوب بعد ذلک توبه و استغفار ایتیش اوله لرو و توبه لری
قبوله قرین اولق ایل شفاعت محتاج اوله لرو بر فرقه سه دخی اول نفره
در که کبار دن و صفایری دن مجتنب اولوب انیاد درجات و ارتفاع مراتب
ایچون محتاج شفاعت اولمش اوله لرو بود که اولان اوج طائفه ثانیه
ایچون شفاعت وقوعه انکار ایتند در و بوجه عارضیه کنی مختار لری
اولان قاعده لری اید فرقه در که جمع مغفرت ایتفاظ لری اوزره کبار دن مجتنب
اولان کیمیه مغفرت ایتک جناب حق اوزرینه واجبه و لمغه ذاب اولمش در
و حال بود و اوزره اولحق شفاعت احتیاجک وجهه قائمش اوله
و که ذلک لرحاب اعتدال قابله متفقله در که ثابت و مستقر اولان کسه نک
توبه سنه قبول ایتک جناب حق واجب اوله سن بود و اوزره دخی
شفاعت احتیاج بر طرف اولق لازم کلوب مدغالرینک بطلانی ظاهر
و باهر اوله **بیان انواع الشفاعات** و الشفاعه العظمی الخفیه بینیا
علیه الصلوة والسلام حضرت سلطان انبیاء علیه و علم اگر وجهه افضل الصلوة
و التحابی جنابی ایچون مثبت اولان شفاعات مشهوره سائر انبیای
عظام و اولیای کرام ایچون دخی ثابت اولوب لکن هذا افضل فضا
موقفن اراحد ایچون شفاعت عظمی خصایص لری اندر و انکه

اولمسی

حضرت شفیع المذنبین وحبیب
رب العالمین جنابک شخصه
اولان شفاعت عظمیٰ تک تحقیق
و بیان

کیفیتش بود و جملہ بیان اولش در کہ حضرت رسالت ینا صلوات اللہ تعالیٰ علیہ
وسلم وقت قیام قیامتہ فرق مبارکتری تابع غلت و خوش مبارکتری
حلال جنت اید مرتب اولوب براق برق رفتان را کین مقام محمود سعادت
اید و قوف بیرون لر و بیسکاه رفیعترن لواء الحمد منسوب اولوب جمیع انبیا
لوا الی تحقیق مجتہا بارت نفس نفس صداس اید و لولہ انداز چارچوب
عرصہ عرصات و اول سیر اسباز لبشکان عصات اعتراف نداشت اید
استجلا بمرام جناب سامع الدعواته الشغال خلافتن مقام محمود
دن نزول اجلال از این بیور بخت عرش سجود این لور حال ملائکہ
کرام طرف حقین التامین مامور لر اولوب اعتراف الخلق و سید البشر رفیع
سید فریاد کنان یا حبیب اللہ جبین شرف فرنگ سجود نیازدن برداشت
قبل کہ خدنگ برق شتاب دعای مستوجب القبولک ہدف عجاوبہ موصول
اولیٰ سل تعط و الخفی شفیع یعنی ہذا فی الذلک ہر مقولہ مطلب
جمعہ المرامی استحوال اسبجہ منسلیک در حق استقبل کہ خزان
مستجمل النفاذ عطا الی المرام مبدول و مقصودک ہر قنق مستغرق ہر اید
مہریت سنان اید مباردت اید کہ شفاعتک صدقہ مغفرت ینالہ
الہامیہ مقبول اولش در ذہن کلید اول شفیع المذنبین وحبیب رب
العالمین صلوات اللہ تعالیٰ علیہ وعلیٰ آله و صحبہ اجمعین حضرت شفیع مبین مایہ
نوائیہ الحکم حکمت اولان و ہدایت جبار کلیدن اسالہ اولان شفاعت
ایکبارت با متع اشیء المستحکمین مستحکم لا ینکسر لا ینکسر لا ینکسر
ولا فاطمہ ابنت بیور لر و جنبہ مغفرت جوشن بیزیر دخی فرستاد و ہدایت
کبریا اولان کلید شفاعتک ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
اعمال خاتمہ فیہ اید شفیع المذنبین وحبیب مبین مایہ مبین مایہ
ایمانی شفاعتک ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت

صنوف ثواب قبلہ منظر الطاف بحساب ایلہ اللہ بستر لنا و آخرنا
المسلمین **التذیل** بود ذکر اولان و جہ او زرہ خصائص نبویدن اولان شفاعت
عظما دن ماعد شفاعتک سائر اصناف جمیع رسل و انبیان بلکہ
علماء اطفال و مشہدان دخی صادر اولیٰ جائز اولوب اول بابین اخبار
کثیرہ وارد اولش از جملہ اطفالک و ساقط اولان جنینک ابوہ شفاعت
و شہید حاجک معا و شہرین بولان کیمبر لہ و اقربا و اصحاب برین رضوان
اللہ تعالیٰ علیہم اجمعین حضرت انک کذلک لہ و رحمت او زرہ اولش و علمای
عاملیک کذلک کذلک لہ و رحمت محسن اولوب و قریندن اولش و شفاعت
لری امر مقرر اید کہ کتب کلامیہ مفصلہ شوق مذکور اولیٰ او زرہ احادیث
عیدینہ منصوصہ از جملہ اصناف و اشیاء و رسل و انبیان و رتبہ صحت اولان
احادیث نبویہ در عرصہ محشر جمیع ناسک صنف صرف و قوف لر حالین
بعض اہل نازاہل مبتلا بطن الصدق اید مصالاف اولوب معلومک
و کلید کہ ہدایت سبک مقابلتہم ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
اہل نازاہل مبتلا بطن الصدق اید مصالاف اولوب معلومک
مشکورہ ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
اول و ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
تہبیر اید ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
نحوہ اہل نازاہل مبتلا بطن الصدق اید مصالاف اولوب معلومک
ولا خواص المسلمین ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
مقتل اید ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
بالقرین و ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
و نای شفاعتک ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت ہدایت
جہد شفاعت علیہ وسلم حضرت سیدنا محمد صلی اللہ علیہ وسلم

شفاعتہ مرخص اولش
و لری بیا بند

حدیث اہل
ماجہ

الحجاب تحمى قالوا وتزييف
اقول لهم الباطلة

فروغ البهار السجانه
مجلد پنجم

دور تریک بیل اولوب اول مددن صکره اهل برهشتک خلقتی
طیور خلقتی مبتدل اولور و بیلر اول حاله انک قوتی معارف لذات
رو حال اولوب لذات جسمانی فانی اولمیشد منتقض و زایل اولور و بیلر
و بو منه بیک بطلان جمیع اهل ملکت حبت و اهل حبت مخلد و باقی اولمق
اوزره اجماعی نه مخالف اولدن جهت ایلد محقق اولمشد و برهشت دور
خلود لفق قرآن ایلد نابدر و بومساله جبریه دخی مخالف مذہب اهل حق
اولوب دار نعیم و دار عظیم غلاب اهل حشتک برهشت و اهل دوزخک
جہنم دخی لفق صکره فانی و منعدم اولوب دخیملد در بقولک بطلانی
اهل سنت مسلک بیان صدق اید اولان اولدیه متنبه و متقابل
اولمشد ایچون ظاهر و باهر اولوب **التفصیل** و هیانه محتاج دکلد و الله اعلم
ملکة الکلام اهل حشتک جناب حق رؤیتلر بیک حواله و وقوعی بیاند
در اهل سنت اتفاقیه اوزره مؤمنینک حبت دخی لفق صکره جناب
حق الف مکان و لا فیه رؤیتلری ایلر محقق اولوب نصیبی و قوتی
واجب اولان اهوردن در و ایله این بیان وقوع و ایند اجماع ایلد و بعض
ایله احتیاجی بعضی اینتیلد اول اجماع ایلد استدلال اول و جایزه
در که الله ناجیه محمدیه وقوع رؤیتلر بین المسلمین مخالفت حد و غدن
مقیم اتفاق ایند کله ایلد و بویا بیه و رود ایند ایات و اچا و حیر ظاهر
اوزره حمل لفق اجماعی ایلد استدلال اینتیلد در و احتیاج ایلد
احتیاجلری حقد صمد و دو و این ایات و احادیث ایلد استدلال لفر بیک
از جمله بآیت کریم ایلد تفاوت مبعای منصبه و ایندیه قال الله سبحان
و حمده یومئذ قافرة الی ربنا نخلد و بومضیه ایات حدیه و و و و
اینتیلد بومضیه عای انبیا و احتیاج ایلد کله احادیث بونی لفر بیک حرف
رسالت شاه بیلد لفر ستر و این بیک یوم البقیه کما ترون الفخر لیله البدر

حلیه و صلاح و سداد اید خالی اولمق محال اولور و بو کیفیت نیز آدم
 مخصوص اولمق و حیوانات عجم بپنجه دخی مقرر در که جمیع نخل ایون
 امیر مخصوص که بمسوب اطلاق اولور بپنجه مقام من اولوب
 اکا ایتبا علیه هیئت اجتماع علی نظر اختلاف من مصون و فخره حاله
 انتظام علی انتشار و تفرقه مؤتی مقرر اولور ایدیک مناهج اید معلوم
 اولان امور در و عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه حضرت بنی بک بو کلامی
 مایع السلطان اکثر مایع القرآن بیور مشد نایید مبر عام کمال و وضوح
 و ظهوری توضیح و افاد من مستغنی و بود دخی معلوم اولور که امام کرم
 عادل و کرم جابر مشرعه مخالفت اولمق اکا اطاعت و انقیاد واجب
 و وقت واحد ایک امام نصب اولمق عام القول الاظهر جائز و کل
 ایدیک مولفات تعارض مسطوره و مقرر قدر **افضل** استخاره علی دن
 بفرقه صحابه کرام دن بعضی بعضی آخر اوزره تفصیل تجویز ایوب
 ایتموب مجروح کف واحد مجتهد اولان اصابع کبیر دلمیشد لکن
 اکثر اکثر دن بو قولک خلافت منقول اولوب از جمله قاضی عیاض اکماله
 ابو منصور بغدادی دن نقل ایتمشدر که اهل سنتک اتفاقا اوزره خلقا
 از بعد صحابه کرام دن افضل اولوب اندر دن صکره عشره مبشره و
 و بعد هم اهل بر و اندر دن صکره اهل عهد احد و اندر دن صکره اهل
 بیعه الرضوان و بعد هؤلاء انصار دن اهل عقبین و سابقون اولون
 سائر لادن افضل اولور و سابقون اولون تعیینند اقوال متخالفه
 و روایه ایوب بعضی مسلم القبلین و بعضی اهل بیته بیعه الرضوان
 اولمق طرفه ذایب اولوب بعضی اهل بر و اندر دن دلمیشد و بر طایفه
 اصحابک جمیع بنوین ذوات ایدن لکن بعد البیعه علی الصلوة والسلام
 باقی اولور نزن افضل اولمق و ارج اولوب ابن عباس دخی بو قول ۰۰

وجوب انقیاد الامام و عدم
 جواز تخلف الامام

بو قول اختیار ایدوب بو حدیث مشرقی استدلال ایتمشدر که حضرت ۲
 رسالت بیناه بیور انا شهید علم هؤلاء امامتک اهل سنتن ۰۰
 منصرف اولان مخالفین بپنجه افضلیت خلفاء اربعه اختلاف
 اولوب از جمله خطایه افضلیت عمر بن الخطاب ایتمشدر و زیدیه
 اجماع رسول الله دن عباس بن عبد المطلبک افضلیت ادا ایدوب
 شیعیه افضلیت علی بن ابی طالب و زیدیه اوزره مدعیان اثبات
 داعیه اید و ایه اقامت ایدوب اهل سنت طرفه کلامی و جوامید
 رد و تزییف اولمیشدر **خلافت** بکرم رضی الله تعالی عنه جمیع اهل سنت اتفاق
 اید بعد رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم امام حق حضرت ابو بکر در که
 صحابه کرام انک امامت اجماع علی و بپنجه اتفاقا و خلیفه
 رسول الله اطلاق ایدن لکن حقیقت اهل بیته اجماع مناهج سنه در اول
 ایسه کمال ظهور نزن ناشی محتاج بیان دکل و بعد بنیتا علیه الصلوة
 والسلام بو امتک افضل ابو بکر صدیق بعد عمر بن الخطاب و بعد
 عثمان بن عفان و بعد علی بن ابی طالب مولود عن اهل قشتن فرار دادم
 اولوب افضلیت بنی کربیه خلافت بنی کربیه اوزره در و ابو بکر
 صدیقک جمیع اصحاب دن افضلیت عنده اهل الحق اولور کینه اید نبوت بو قول
 از جمله اتقای جمیع اهل امت اولور عن جرأت اید و که اتقی اولان عهد الله
 الحرم اولمق مقرر و اتقی اولور عن بو آیتک فحوائی کرمین اید مشیتد که
 جناب حق عزوجل و سیجیتهما الاتقی الذی یؤتی ماله یرک بیور مشد
 و جمهور اهل تفسیر و مشاهیر علما دن جم غیر بو آیت کرمینک ابو بکر صدیق
 حقیق ناز اولور عن اتفاق ایتمشدر و اتقی اولان کرم اولور دخی
 ای که عمر بن عبد المطلب قول مشرق اید نبوت بو مشد و بو باب احادیث
 کثیره دخی وارده اولمیشدر که از جمله حضرت رسالت بیناه صلی الله تعالی

فرستاده شد

عليه وسلا سبور و الله ما طلعت الشمس ولا غربت بعد النبيين والكرس
 علمه افضل من ابي بكر وكذا حديث بنو بزرگه جناب احمد بن القائلين
 صلوات الله تعالى عليه وعلماؤه واصحابه اجمعين حفرة ميمون مشد ما يبعث
 لقوم فيهم ابو بكر ان يتقدم عليه قبره وعلماؤه ابطال بدن كرم الله وجهه
 مرويد كه جز الناس بعد النبيين ابو بكر ثم عمر الله اعلم بيور مشد
 ومحمد بن الحنفية بن نفل اولئك والد ماجد علم حفرة نكرى منه كوفه
 صعدوا ايوب قرأت خطبة اثنا عشر ايتين اذن خير الناس بعد رسول
 الله هو سئل اينك ان امام علم ابا ابو بكر جواب ويرد كن نكر
 سئل من بعدى اولوب ثم من ديد كن عمر جواب ثم من ديد كن عثمان
 جواب جواب ويرمدي وبعد ذلك محمد بن الحنفية مرته رابعه من ثم من
 جواب سئل نكر اينك ان امام علم سكوت ايوب بر مقدار توفيق
 صكره لو شئت لا نبيا لك بالاربع ديو جك محمد بن الحنفية انت جو كند و
 تعيين اينك ان امام علم كرم الله وجهه تواضعا وهر هضما لنفسه
 ابوك امر من المسلمين ديمكه قطع سر رشته قتي وقال وضم بيوت
 مقال التيمر ابي والي اصل خلافت ابي بكر بعد رسول الله صفا بذكر امك
 اتفاق ايله اكر بيعت ايوب خليفه رسول الله ديمكه تقيت اينك نكرى
 جهات من مجمع عليه اولوب اجماع ثبوت بولشدر واثك خلافت خلافت
 وضع بولان تاليف قلوب واتباع فتوح وقل اهل ارض وجزيرة عرب
 نشر كن تظهير واول منطلق لشاه جديد كنز من ان يحصر در خلافت ايك
 سند دورت آي فوجو ايتوه التيمر اي واتباع اولوب مرض موتنه دار
 اخذت انتقال متيقن اهل وكن كتاب علم واهل ايوب كند و دن
 صكره خلافت حفرة عمار ووقته تخصيص و تخصيص التيمر و ايو
 حصة بولان و خليفه خلافت عمار ووقته خلافت ايو و اولوب و خلافت

كثير

بدرت شمس مقاصد بعض كتابه
 حالا بولشدر و كذا و كذا
 وجهه مخالفت سيرة ابيه مخالفت نفل
 اولوب امام علم كرم الله وجهه
 نك سكوت اينك نكرى سئل و كذا
 تاليفه و لطف اوزره و واجب اوتشده
 والعلم عند الله تعالى

مدح خلافة ابي بكر الصديق
 اضر و نفاذ

و خلافتك حقيقين اثباته كتب مولودوه ادلا كيزه ايد ايراد
 اولشدر كه بور ساله مخفوه به كنجي بش نيزه امدن جهات بومرته ايد الكفا
 اولشدر في خلافة عمر فاروق رضي الله عنهما وبعد وفات الصديق خليفة
 برحق عمر بن الخطاب حفرة نكرى خلافت رضاحام ايله نفعه اتفا ذكر اولشدر
 اوزره سلسله ابو بكر بن تميمه ايله و اجماع ايد ثبوت بولشدر ريرا
 ابو بكر صدق و فاته قريب اهل اهل خلافت كتاب علمه بعد الاستكتاب اول
 صيفه في ختمه قلوب ناهي ان تعيين اينك كس به بيعت ايلام اتمكه جميع
 ناس بيعت ايوب بوجوه اوزره خلافتك اتفاق وقوع بولشدر و ام
 خلافتك نهج عدل واستقامت اوزره سلوك ايوب بعد خلافتك جانب
 شرق اقصا طرسانه دك فتح اولشدر ممالك السلام ضميمه قتلشدر دولت
 ملك عجم منقوض اولشدر تفصيل كتب تاريخ و ليه مذكور و مسطور در
 ومدت خلافت اون سنه و التيمر آي اولوب سنه نيف الشمس اوج سنه
 بالغ اولشدر ميرة بن شعبه نك غلامى ابولولو كنيسة ايله مكنت فيروز
 نام نراني شوق نك كندن اهر نك بلمر اوجي سنه سردي التيمر سنه
 سربا نرني شهادت اولشدر رضي الله تعالى عنه و جراه الله عنا جبر
 الجزاء خلافة عثمان ذي النورين رضي الله تعالى عنه اهل السنة عمر
 ابن الخطاب بن صكه خليفه برحق عثمان بن عفان حفرة نكرى اولوب
 احامته شوى و اجماع ثبوت بولشدر ريرا حفرة نكرى وفاته قريب اولشدر
 امر خلافت كبر صفا بدن التيمر كس به بيعت عثمان و علماؤه و طلبة
 و عبد الرحمن بن عوف و سفيان بن ابي وقاص و بنو قيسيلوب جميع مؤمنين
 انكرن بيغته نيزه قيسيلوب سب نكرى و نكرى و نكرى و نكرى و نكرى و نكرى
 سفيان بن عوف و عبد الرحمن بن عوف و نكرى و نكرى و نكرى و نكرى و نكرى
 اولشدر و اولشدر و اولشدر و اولشدر و اولشدر و اولشدر و اولشدر و اولشدر

مدح خلافة عمر بن الخطاب
 رضي الله تعالى عنه

شهادته رضي الله تعالى عنه
 وسنة النبوة

اندر بیعت مصلحتی او یحیی بن سالم در حق بیعت مبادرت ایوب جمله اطاعت
 و انقیاد ایله اقامت جمع و اعیاد و افتاء و علم ما هو الحق الواجب اتباع
 قبله شد ایوب و عهد خلافتن فتح بل و امصار و تشیت جمع کفار گزشت
 اوزره و وقع بولوب ناسخ مصحف واحد اوزره عثمانیه دند و سن شریفی
 ابن اسحق روایتی اوزره سکسان و وادی روایتی اوزره سکسان ایکی
 سده بالغ اولدوق شهید و اصل حور رحمت اولمشد و مدت خلافتی
 دهن کذک ابن اسحق دن اون ایلک سنه دن اون ایلک کون ناقص اطلق اوزره
 منقول اولوب بعض روایات نقل اوزره او نبر سنه او نبر کون آتی و اون
 دو کون واقع اولمشد رضی الله تعالی عنه **خلافت علم بن ابی طالب کرم الله**
وجه خلافت حضرت ذی النورین صکره خلیفه برحق حضرت امام علم اولوب
 خلافت اجماع ایلد ثبوت بولمشد که شهادت حضرت عثمان دن بر روایتی اوج کون
 و بر روایتی بش کون مروی کبار مهاجرین و انصار جمع اولوب عصر
 انا یسک افضل خلافت اولی و احق اولدی غیری جریدن قبول خلافت التماس ایلد
 نیازمند اولمشد ایوب لکن اولی تقلد خلافتن استکاف و ابا ایلد مطلوب بدین
 مساعدید بود بموجب بعد ذلک امتناع کثیر و مدافعه طویل دن صکره بالا حزه
 ما مولدین قبول موصول قبله قدر دن هجرت بنویسک او توب بشی لکن
 ذی الحجه سنک یکرمی بنیجی کون یوم جمعه ناس مسجد رسول الله جمع اولوب
 بیعت مبادرت اولمشد بس خلافت اهل حق عقدک اجماع علم ایلد ثبوت
 بولوب رابع خلفای راشدین اولدی شریف تحقیق اولمشد و عهد امامتند و وقع
 بولان و قایم فتوحات کتب تاریخ و کسیر و مسطور در خلافت حاله
 سنین هجرت بنویسک ارمغان کامل و مضامینک اون اوججی کون مسجد
 کوفه و مدائن طاعت طبع الثامن عبد الرحمن بن علی بن مسلم بن عبد الله
 خرج سنک عذر اولمشد شهر شریف کون ایوب کون یوم جمعه شهید

جمع خصایص

مدینه خلافت عثمان بن عفان و شهادت
 و منه الشریف و خلافت
 نقل عنه

شهید اده کرم الله وجهه
 کینه الشریف و مدینه
 نقل عنه

شهید و اصل حور قدس شهید و مدینه مطهری اشیا نسا از خلیفستان
 برشت مورد اولمشد شهر روایات اوزره سن شریفی اوج و مدت
 خلافت سنه دن برقی کون ناقص واقع اولمشد کرم الله وجهه و رضی الله
 تعالی عنه و دار آخره انتقال جناب رسول کرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت بنک
 حور حقه سعادت ابرار خالده دن او توب سنه تمامند و بر روایتی او توب سنه
 الله آتی ناقص واقع اولوب خلافت امام حسن ایلد تمام اولمشد و احادیث
 نبویه دن خلافت بعدی نکتون سنه حدیث شریفی مفراسر اوزره نصاب خلافت
 تمامه و بنی اولدی تحقیق بولمشد **خان** ظن اولمیشد که بو حدیث شریفی ظاهر
 متهم اولدی اوزره خلافتی اطلاق اربعه مخصوص اولوب سائر جائز
 اولمیشد بعض افاضل فرقی اوزره بو حدیث شریفی مذکور اولان خلافتن
 خلافت کامله یعنی سلوک بنویسک و سیرت مرصیه مصطفویه قطعا مخالف اولوب
 جمیع امور شایسته تشایر ایلد مشوب اولمیان خلافت حقیقیه اراده اولمشد
 شین خلفای راشدین زماندن صکره الی هذا الوقت مسند نشین صدر
 سلطنت اولان ملوک اصحاب حق و عقدک خلیفه اطلاق ایلد کلری جائز اولدی
 بو تحقیقن معدوم و مضر اولد و فقرهای کرام الحق تحقیق و تنقیص ایوب
 سلطان خلیفه رسول الله اطلاق اولیق جائز در دیگر کلری کتب مشهوره
 مسطور و مقرر و بودنی معدوم اولد حضرت سلطان کون بنی صلی الله تعالی
 علیه وسلم جمهور اهل سنت قولدی اوزره کندی دن صکره خلافت نقیبین و تنقیص
 حقه صنوع قطعا نقض بیلد و حق ایلد تنقیص بود مشد لکن بعض روایات
 حسن بصریه بن ابی حمزه نقلی خلیفه و رودی ایقانی و بحدین مرصه دن
 امامت صلاه ایچون قدیم سیرد نقل لا یجوز خلیفه ایلد تنقیص قبله دن اولمشد
 اولمشد از این روایتی ایستد و بعضی اصحاب حدیث خلافت ایلد
 ایچون نقض حله و رودی ایقانی ایوب و فرقی مخالفین ده شیعیه امامت علیه

فائز

عدم تنقیص
 خلافت

حضرت تهر بن دخی اصحاب کرامه فتاوی احادیث کثیره و روایات معتبره قال البقی علیہ
وعلم انک و اصحاب الصلوة والسلام اصحاب الجحیم باقیتم اقدیم اتم اتمیتیم
وقال علیہ الصلوة والسلام حیر القرون فریغ الذین یلوهم و قال صلوة الله
تعالیہ وسلم الله الله فی الصلوة بالصلوة و هم غرض بعد فی اجتهاد فحیی اجتهادهم
لمن ومن الغضم فی الغضی انفسهم ومن اذام فغدا فی ومن اذی فی فقد
اذی الله ومن اذی الله یوسک ان یأخذ یوم مضوی من یحی احادیث شریفة و روایات
ایتمشده لیس اول شخص بایم النقص که اصحاب باصفا حقن کلمات بطل
ناشر ایما جبر الیله یحقیق جناب خالق الیایا الیله معانیه یحی جاسر الیقین اولوب
حبیب خدا و رسول محبت الیله محال الفتنه اصرار الیقین اولوب لغو ذبالة من ذلك
و علم بن الی طالب الیله معاویة یبشرون جانی اولان خاصه طریقت الیله جبر الیله
لریز مبنی اولوب منازعه جبر و دگر زبر الاحام علم حضرت تهر فتنه عثمانی مبادت
و بر تهری خصمه تسلیم الیله نظام خلافته خلل ارات ابن جلیلی ملاحظه
ایله اول امر در تأخر اصوب الیله معلوم و لمشیدی و معاویة نیک و رضی الله
تعالی عنهما جبر الیله مقتضایه و زره و فتنه الیله خلافته متناقض و لمشیدی
صورت منازعه و نمای موضع حصول بولشیدی و الیله اول منازعه کسختصال
مرضرات دینیه الیله اوله التهم شتبا علی الحق **خاتمة الكلام** فی بحث
الایمان و الاسلام ایمان اصل یقین مطلق تصدیق معنایه اولوب بحسب
الشیخ مفرد بن تعینده اقوال کثیره الیله اوله و لمشیدی و عند اهل الحق ایمان فعل
طلب اولوب مجرد لسان الیله فعل و تصدیق عبارت اولوب معرفت
و اعتقاد و ایمان و دگر و انقاس الیله مشتق اولوب و جبر او زره اعمال
جواریه ایمان و داخل دخی دگر و تهم الیله الیله الیله فرق خیالیند بر فرق
نک قول اولوب حاله و ایمان تفصیل در معلوم اولوب الیله اقوال
مشهور و در بر جبر الیله الیله الیله اولوب الاحام الیله الیله الیله

ما اختاره اهل الحق و حقیقه
الایمان و سایر الاقوال
اجمال

قول جبر الیله الیله و الیله الیله الیله
و الیله الیله الیله

ما تهریدی و دخی منقول اولان اوله که ایمان فعل اولوب الیله تصدیق
قلیدن عبارت اوله یعنی ضرورات دین محمد بن اولوب عامه مسلمین الی
بلکن نظر و استدلال محتاج اوله قلن امور قلبیه تصدیق و اذعان اوله
و صدائیت و نبوت و بعث و جبر و وجوب صلوة و زکوة و حرمت خمر کبر و فعل
قلید اوله غرض ایه اوله در بر طائفه دخی معرفت قلیدن عبارت اولوب ادعا
ایتمشده در یعنی ذکر و ایمان ضرورات دینیه بر معرفت الیله الیله در و بوقول
مرد و قد ریدن ابو الحسن صلی و جبر بن صفوان مختار لری اولوب
و تهر و خبشه شیم دخی بوقول اختیار الیله در و بر طائفه دخی فعل قلب
و فعل لسان بحسب عذر عبارت اولوب تصدیق مذکور الیله اقرار الیله الیله
ذاهب در و بوقول احام اعظم ابو حنیفه دن محکم اولوب اکثر محققین اختیار الیله
قول مقبول و بوقول الیله قول اول یعنی مجرد تصدیق قلیدن عبارت اولوب
قولنک بینه فرق اول و جبر در که بر کسب ضرورات دینیه بر قلب الیله تصدیق
ایتمش اوله الیله قطعاً لسان الیله اقرار صدور الیقین اوله اول شخص قول
اول اختیار الیله قولنک لری عذر الله مؤمن اولوب دخول جنته و دخول نار دن
نجات مستحق و لمشیدی اولور و قول تهر الیله اختیار الیله قولنک نظر الیله ما دام که
تصدیق لسان بولشیدی مجرد تصدیق بینه الیله عذر الله مؤمن حکمن اولور و نه
دخول جنته و نجات نجات مستحق اولور و بر طائفه دخی ایمان اقرار
باللسان و تصدیق بالجنان و علی بالارکان بحسب عذر الیله اولوب فعل قلب و فعل
لسان و فعل ارکان بحسب عذر عبارت اوله ذاب الیله الیله در لکن بوقوله
قائل اوله دخی الیله فرق اولوب بر فرق الیله ترک فعل ایمان در خروجی مستلزم
دگر و یتمشده در و بولشیدی اکثر محققین الیله حدیثک و متکلیفین جم
عنهم که مختار اولان مذکور اولوب احام قائل و احام شافعی و اراعی
اختیار الیله در و بولشیدی اکثر محققین الیله الیله الیله الیله الیله

من الاقوال المدونة

من الاقوال المقبولة

قول الاحام الاعظم نعمان بن ثابت
و هو مختار اکثر المحققین

من الافراد المدوم والاعلم
بها فرقان

من الأقوال المردوم

ایمان فصلی اولیٰ فصلی
اولیٰ فصلی

شرف الامام و الاسلام

في الزيادة والنقصان

مذکور و عبارت این یکی اختیار جهت ایه سالف الذکر اولان الله و به موافقت
ایستند و لکن تارک العمل اولان کیمیه یون ایمان دن خارج در یک ایه مسلک
اهل حقن عدول و خروج ایستند و اندر دخی ایه صنف اولوب به صنفی اول
شخصی یون مثلا ایمان دن خارج و کفر داخل اولور یو اعتقاد ایستند
و بین المنزله بین اثبات منزله بوقولن عبارت در که یو مذهب معتزله نیک ذاب
اولد قلن مذهب سخیف و به طائفه دخی ایمانک فعل لسان دن عبارت
اولوب حاجا به البسته نیک حقیقتن لسان ایه اقرار ایمانک السجده و یک
ذاهب در و بوندر دخی بر فرق اولوب از جهه رفاسه اذاهب اولمشه که
اقرار لسانین عبارت اوله اما معرفت قلبیه ایه مشروط اوله و قطان اذاهب
ایستند که ایمان تصدیق ایه مشروط اولان اقرار لسانین عبارت اوله و به مسلک
سائک اولن در بر فرق دخی که امیه طایفه سید که انرا ایمانک مجرد اقرار لسانین
عبارت اولوب قطعا بر شرط ایه مشروط اولد غده اتفاق ایستند در حقی
بواصفاد سخیف اوزره اجماع قیوب به کیمیه کفری کیم و اضمار ایدوب اظهار
ایمان ایتمش اولسه نادر معلوم مستحق الین حقیقتن مؤمن اولمش اولور
یوب اگر امر بر عکس اولمق اوزره اول شخص ایمان کیم و اضمار و کفر اذاعت
و اظهار ابله مؤمن دکلدر دیر لر و اول کیمیه که اضمار ایمان ایلوب ان دن نه اقرار
و نه انکار صد و ایتمش اولسه دخول حقیقه مستحق و مشاغل اولمزدیک اوزره
متفق در و بود دخی معلوم اوله ایمان و اسلامک حال معنای قبول
و اعتراف معناسنه راجع اولد عن جهتن معنی اولوب ایکس به معنای
اولان الفاظ مترادف دند و اول سبب دن هر مؤمنه مسلم و هر مسلم مؤمن
اطلاق اولمق صحیح و امام اعظم ابو حنیفه و اتباعی قشره ایمان زیاده
و نقصان قبول ایمان مقرر اولوب لافیه دن امام الحرمین دخی بوقول
اختیار ایتمند و معنا بهر الله دن جم غیر یو مسلک ذاب ایستند لکن اشاعن

انشاء قبوله بانه ونقصان جائزه اولوب احام شافيدن دخی اول قول
اينار واختيار منقول و اوله طرفين مفصلات كلاميه تفصيل اول بخش
اولوب بوجمله پيگنايش پذير اولحق ايل طر اولنوب اصل مدعا ذکر
ايله اکتفا اولندی اللهم ثبتنا علم الايمان و ارزقنا اتباع محبة ذوی
الایقان و جنبنا عن متابعة خطوات الشیطان
بمنك وجودك وصل وسلم علی نبیک الامین
وعلما که وصحبه اجمعین
تمت الرسالة الطیفة المباركة فرغة ربيع الزهدة لسنة سبع واربعم ومانه
بعد الف من هجرت من الاله العز والکرم

ما خزنه المحبة من مؤلفات الحق الهو السنة

شرح وصايا الامام الاعظم ابو حنيفة
الكوفي جواد الخيزر وكوفه
شرح فقهاء الاكبر الذين رواه ابو طيع
البلخي عن استاده وهو الامام الاعظم

معتقدات الامام ابي المعين الشيخ
تقوة الله بغير منه
شرح عمدة
المحقق الشافعي

شرح آخرة المحقق المذكور للشيخ
بجمل العقائد
شرح عقيدة ابن الحاجب المستم
بنجر المطالع

كتاب المحصول امام فخر الدين
الرازي
كتاب السواد الاعظم
لغنيته ابي القسم السمرقاني
مختصر كتاب الخيزر
الغزالي

كتاب الاربعين لحيه الاسلام
الغزالي ايضا
شرح منظومة السيد ابي القاسم احمد
ابن عبد الله الجليلي للسوس

شرح العقائد العظمى
للسوس ايضا
شرح طالع البصاوي
للمحقق الاصمغاني
شرح المقاصد للعلامة
الشافعي

شرح المواقيت العظمى
للمحقق الشافعي
شرح قسم الكلام من تهذيب
الشافعي لابي عبد الله
اليزدي

كتاب التمهيد لابي السواد السامي
الحنفي
شرح قواعد العقائد للغزالي لمولانا
ابن الصدر الشرواني

شرح مسابقة ابن الهمام
للفاضل المقدسي
الرسالة الفارسية لمولانا المحقق عصام
الدين الاسفرائيني

شرح العقائد العظمى لمولانا
جلال الدين الرواسي
شرح يقول العبد لمولانا عبد القاري
جلال الدين الرواسي كتاب النور القامع والبرهان الساطع رواية
ابن جعفر الطحاوي للشيخ ابي شجاع الناصري

Süleyr
Hacı Hacı
Eskiyay
694